Keresztút—Levél

A Felsőpetényi és Ipolyvecei Evangélikus Gyülekezetek Hírlevele

2009. Reformáció—
2010. Szentháromság,
2011. március

Alvó Egyház, ébredj!

„Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” (Mt 7,21.)

„Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kősziklára építette a házát. És ömlött a zápor, és jöttek az árvizek, feltámadtak a szelek, és nekidőltek annak a háznak, de nem omlott össze, mert kősziklára volt alapozva. Aki pedig hallja tőlem ezeket a beszédeket, de nem cselekszi, hasonló lesz a bolond emberhez, aki homokra építette a házát. És ömlött a zápor, és jöttek az árvizek, feltámadtak a szelek, és beleütköztek abba a házba; az összeomlott, és teljesen elpusztult.” (Mt 7,24-27.)

„Így szól az Úr: Ez a nép csak szájával közeledik hozzám, és ajkával dicsőít engem, de szíve távol van tőlem, istenfélelme pedig csupán betanult emberi parancsolat.” (Ézs 29,13.)

„Ez a nép csak ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem. De hiába tisztelnek engem, ha olyan tanításokat tanítanak, amelyek emberek parancsolatai.” (Mt 15,8-9.)

„Ezeknek a megtartása a bölcsesség látszatát kelti ugyan a magunk csinálta kegyeskedés, az alázatoskodás és a test sanyargatása által, valójában azonban semmi értéke és haszna nincs, mert öntelt felfuvalkodottsághoz vezet.” (Kol 2,23.)

Mióta Nyugatra jöttem, úgy találtam, a legtöbb gyülekezetben igazából mindegy, mennyit prédikálsz, mert a hívők többsége *„üzenetálló”* lett. Ezrével hallottak már igehirdetéseket, és rutinosan kikapcsolnak. A testük fizikailag ott marad előtted, ám a szívüklelkük messze jár, mert szentbeszédek hallgatására szoktatták rá őket, és nem arra, hogy reagáljanak az evangélium erejére, és megváltozzanak. Gyakran óriási különbség van a hívők vasárnapi istentiszteleteken látható viselkedése, és az otthonukban, illetve a munkahelyükön zajló hétköznapi életük valósága között. Egészségtelen dolog vasárnap mosolyogni és szenteskedni, miközben a családod széthullóban van, a házasságod is a szétesés küszöbén, te meg a bűnök és kísértések mocsarában vergődsz. Hamis képet mutatsz magadról. A gyülekezetnek olyan helynek kell lennie, ahol találkozol Istennel, és Ő megváltoztat Téged: átvisz a sötétségből a világosságra, a halálból az életre. A hívőtársakkal gyakorolt közösségnek bátorítást és ösztön-

zést kell nyújtania, miközben a kapcsolatokban önmagunkat adjuk, és keressük, hogy miként működhetünk együtt Isten uralma alatt. Fontos harmonizálni a magán- és egyházi életet, hogy ne legyen ellentmondás az emberek vasárnapi viselkedése és a mindennapjaik között.

Nyugaton az istentiszteleteket sokszor színielőadássá fokozzák le: a pásztor monológot tart, a hívők pedig tétlen szemlélődőkként ülnek székeiken. Nem csoda, hogy oly sokan küszködne, és szakadnak el a hittől! Az Urat haragra ingerli, ha Krisztus drága menyasszonya ilyen siralmas állapotba kerül! Jézus lángoló szeretettel szereti menyasszonyát — *„Önmagát adta azért, hogy azt megszentelje, megtisztítván a víznek fürdőjével az ige által”* *(Ef 5,25-27.)*!

Ha pásztor létedre így terelgeted a nyájadat, arra buzdítalak, lépj le a szószékről, és elegyedj a néped közé! Ne előadásokat tarts nekik, hanem élj közöttük, osztozz a terheikből, és a Szentlélek erejével vezessed őket Jézushoz! Ne gondold, hogy neked kiváltságos szerep jut a gyülekezetben, vagy Te bárki fölött állsz, mert mindannyian zarándoktársak vagyunk, Isten pedig nem személyválogató!

Az egyházi vezetők szerepe nem emberek fölötti uraskodás, sem az istentiszteleteken való hatalmaskodás, hanem férfi és nőtestvéreik szolgálata, akik viszonzásul felkészültebben szolgálják az Urat, hirdetik az evangéliumot. Talán ezerszer is olvastad már a következő verseket, mégis arra ösztönözlek, imádkozó szívvel tedd meg újra, és kérjed Istent, hogy mutassa meg, vajon valóban tükrözi-e szolgálatod Pál apostol tanítását! *„És ő adott némelyeket apostolokul, másokat prófétákul, ismét másokat evangélistákul, vagy pásztorokul és tanítókul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére, míg eljutunk mindnyájan a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, a felnőttkorra, a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra”* *(Ef 4,11-13.)*.

Drága Barátom, Isten szeret Téged. Azt kívánja, hogy teljes szívből Jézusért élő tanítvány legyél, és nem csupán hívő! A föld összes kereszténye minden reggel választás előtt áll. A döntésükön múlik, hogy tanítványok leszünk, vagy hívők. A kísértés az, hogy székünkön kényelmesen hátradőlve folytassuk a félszívű keresztény életet — a szánk közel legyen Istenhez —, de arra már ne legyünk hajlandók, hogy a költségekkel számolva felvegyük a keresztet, és úgy kövessük Jézust.

Imádkozom, hogy ettől a pillanattól teljes szívből odaszánd magad Jézus követésére! Meglehet, nagy nehézségekkel kerülsz majd szembe, és folyamatosan támadás alá kerülsz — mégsem fogod megbánni soha! (…)

Mielőtt 1977-ben első ízben utaztam Nyugatra, halvány fogalmam sem volt róla, milyen sok gyülekezet alszik — szellemi értelemben szólva. Addig úgy véltem, a nyugati egyház erőtől és élettől duzzad, mert rendkívüli hittel és kitartással elhozta az evangéliumot az országomba. Sok misszionárius nagyszerű példát állított elénk, ahogy letette az életét Jézusért.

Nyugati gyülekezetekben többször előfordul, hogy küszködnöm kell, amikor beszélek. Mintha hiányozna belőlük valami, és ettől szörnyű érzésem támad. Egyes istentiszteletek hidegek, nélkülözik azt a tüzet és isteni jelenlétet, ami Kínában ott van közöttünk.

Nyugaton sok keresztény bővelkedik anyagi javakban, ugyanakkor visszacsúszott állapotban élnek. Van ezüstjük és aranyuk, de nem kelnek fel és nem járnak Jézus nevében. Bennünket az anyagiak terhe nemigen nyom le Kínában, úgyhogy semmi sem tarthat vissza az Úr szolgálatában. A kínai egyház olyan, mint Péter az Ékes kapunál. Amikor meglátta a nyomorék koldust, ezt mondta: *„Ezüstöm és aranyam nincsen, de amim van, azt adom neked: a názáreti Jézus Krisztus nevében, kelj fel, és járj!”* *(ApCsel 3,6.)*.

Imádkozom, hogy Isten hasonlóképp használhassa a kínai egyházat: segítsen a nyugati egyháznak talpra állni, és a Szentlélek erejében járni. Jelen körülmények közepette a kínai kereszténynek szinte lehetetlen elaludni. Valami mindig futásra késztet bennünket, és futás közben az ember nehezen szunyókál el. Attól tartok, ha megszűnne az üldözés, önelégültekké válnánk és álomba merülnénk.

Liu Csen-Jing — Jün testvér
(Élő víz 176-180. o.)

Ünnep—Tár
2009. Reformációtól — 2010. Szentháromságig

A reformáció jelképe

„Ha jelképezésre a reformáció leghatalmasabb mozzanatát keresném, nem a wittenbergi vártemplom előtt lefolyt jelenetet örökíteném meg, nem is a wormsi birodalmi gyűlés előtt kialakuló drámai erejű hatalmas jelenetet, nem keresgetném össze a régi- és új világ összeütköző hatalmasságainak szimbolikus alakjait, hanem azt a jelenetet örökíteném meg, amidőn a sápadt arcú, elcsigázott, egyszerű barát kezére nyugasztott, izzó fejjel belemélyed a könyvek könyvébe és a keskeny vágású rácsos ablakon keresztül pihentető megnyugvásként lassan rászáll a mennyei békesség. Ez a lélektusakodás, az önigazság semmisségére való rettenetes ráeszmélés, a kínzó bizonytalanság útján való vergődés, mígnem megpihen a bűnbánó emberlélek a Krisztus keresztjénél s bűnei bocsánatában megtalálja a lelki nyugalmat ez a lélek reformációjának hatalmas szemléltető képe.”

Kapi Béla püspök
(a reformáció 400. évfordulóján)

Karácsonyi történet

Ős látnokok a nagy titkot kimondták
Majd jönni fog a földre egy Király
Ki szent erővel új világot formát
Melynek alapja örökre megáll.

És eljött az időnek teljessége
És megjelent az égi Egyszülött
Egy istállóban üstökös formájú
Csillag ragyogott a hely fölött.

Milyen csodás! A világ megváltója
Síró, szegény gyermekként született!
Királyi trónja jászol. hódolói
Tiszta szívű, egyszerű emberek.

„Ne féljetek” monda az angyal — mert ma
Megtartó született néktek
Jászolban fekszik a bepólyált gyermek
ez a jele örüljetek.

A békességről is beszélt az angyal.
A békességet mai is milliók várják
de mindhiába, ha nincs jóakarat
Krisztus nélkül nem találják.

Hollókői Pálné

Visszajön!

Hóból az erdő, ködből a felhő,
hó esik, tél szele fújja...
Valaki eljött, Valaki elment,
Valaki visszajön újra!

Száll csuda híre szívből a szívbe,
kétezer év a tanúja:
Valaki eljött, Valaki elment,
Valaki visszajön újra!

Angyalok ajkán, emberek hangján
csendül a csillagos ének,
kétezer éve mennek Elébe
boldogan, kik Neki élnek.

Ott a helyed e drága menetben,
életed KRISZTUSA vár rád.
Hagyd el a gondot, légy vele boldog,
zengje a szíved a hálát!

Fűle Lajos
(elhangzott Felsőpetényben istentiszteleten)

Köszönetmondás az új évért

Köszönjük Néked, örök Isten,
Hogy egy új évvel megáldottál,
Hogy szolgálhat a lelkünk Néked
S megláthatunk a csillagoknál.

Leborulunk a hideg kőre,
Tiszta szívünket felmutatjuk,
Köszönő szavunk csendes mégis:
Tudjuk, hogy válaszod megkapjuk.

Az élet ezer útvesztője
Ez új évet is megkísérti.
Add, hogyha elköszönünk tőle
Szívünk maradjon tiszta, égi.

Milyen öröm, hogy megint itt van
Egy új éve a kegyelemnek.
Áraszd reá e bús világra
Minden áldását az egeknek.

Hirdetjük szent és igaz vággyal,
Hogy Tiéd legyen minden itten;
Hogy egy új évvel megáldottál
Köszönjük néked, örök Isten!

Kárász Izabella (elhangzott Felsőpetényben)

Megüresítem magam

Ha földereng az égi csillag,
hirdetni: itt az Újszülött,
a napkeleti királyokkal
majd én is útra készülök.

Az ajándékuk drága mirrha,
illatos tömjén, dús arany
és én, a koldus, így megyek csak
szegényen, ajándéktalan.

Nincs kincsem, rangom, csak a bűnök
nagy halma rakva lelkemen,
kiszórom ezt is, hogy szívemben
minél több tiszta hely legyen,

mert így, tudom, hogy Betlehembe
nem megyek ajándéktalan:
az lesz a legszentebb ajándék,
hogy megüresítem magam.

Bódás János (elhangzott Felsőpetényben)

„Ne féljetek…!”

Pedig félhettek volna bőven!
Ahogy mondani szokás:
lehetett volna félnivalójuk,
hiszen a király Heródes
reggeltől estig *elhatárolódott*.

És holmi angyalokkal
dehogy is volt sugallatos viszonyban!
Ezért fenemód bölcsnek hitték demagógjai:
modern, előrelátó Napnyugati bölcsnek,
aki csecsemőgyilkolászati jegyzeteiben
már élezi a pengét…
„Előtanulmányaiból” látszottak a látnivaló,
riasztó jelzések: fölényből – nyelv-gyilok,
ostorszíj-rémhírek, sűrű nyálturmix
meg nyegle sziszegések.
És lehazudott tények, betiltott
JÖVENDÖLÉSEK.

„Ne féljetek…!” – hallották-e?
Vagy csak hallani akarták?
De pusztákhoz szokott jó szemükkel
a Hebronnál fehérebb, suhanó alakot
nagyon látták.
Az egyikük mondta: fénylő csillagot tart,
másikuk vélte: kormos viharlámpát.

„Ne féljetek…!” – lángolt a szózat
az éjféli félelmes éjben.
Mentek már, mi mást tehettek volna,
sodorván magukkal az álomból ébredőket.
így mennek egyre többen, így kétezer éve,
„s az Úr dicsősége beragyogja őket”.

Nagy Gáspár (1992. december 24.)

Böjti szél

Felkavarodva, dúltan
Esek színed elé,
Oly háborgó a lelkem,
Akár a heves böjti szél.

Hibáim gleccseréből
Olvadni szeretnék,
Langyot, enyhülést hozzon
Nekem, hamar a böjti szél!

Ne vess el, újíts inkább!
Tengernyi vétek ítél
Csapold le, szárítson föl
Engem gyorsan a böjti szél!

Inkább nem fogadkozom,
Imám eljut eléd!
A háborgó hangokat
Csak úgy viszi a böjti szél.

Toporzékol a lelkem,
Hiszen választ remél.
Néma kívülem minden.
Semmi nesz, csak a böjti szél.

Dübörögj Te csak némán,
Sóvárogva bennem él
Szavaid utáni vágy,
Mit csak gerjeszt a böjti szél.

Szemerei Gábor (nem lelkészi munkatárs)

Harmadnapon

És fölzúgnak a hamuszín egek,
hajnalfele a ravensbrücki fák.
És megérzik a fényt a gyökerek.
És szél támad. És fölzeng a világ.

Mert megölhették zsivány zsoldosok,
és megszünhetett dobogni szive –
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die.

Pilinszky János

Legyen időd

Legyen időd gondolkozni – ez az erő forrása
Legyen időd játszani – ez az örök ifjúság titka
Legyen időd olvasni – ez a bölcsesség szökőkútja
Legyen időd imádkozni – ez a legnagyobb erő a földön
Legyen időd szeretni és szeretve lenni –
ez Isten adta kiváltságod
Legyen időd a barátokra – ez a boldogság útja
Legyen időd nevetni – ez a lélek muzsikája
Legyen időd adni – túl rövid egy nap, hogy önző légy
Legyen időd dolgozni – ez a siker ára.

Mennybemenetel

„És mikor ezeket mondotta, az ő láttokra felemelteték és felhő fogá el őt szemeik elől.” (Ap-Csel 1,9)
„Imé eljő a felhőkkel; és minden szem meglátja Őt, még akik őt általszegezték is” (Jel 1,7)

Ki annyi szenvedés után
kicsavart kezekkel
után
Atyád felé fordított arccal
függtél a kereszten
— óriás, glóriás Függvény
e koordinált rendben —
és harmadnap eltüntél
mint a kámfor
a sziklasíri síkból
halkan,
hogy a pár szegény, hitvány
ijedt tanítvány
értelmetlen álljon
és várjon
a háromfalu térben
oroszlán- bika- és sasképpel…
így vagy Te most
és mindig nékem
tündöklő „felhők” mögött
rejtőző Láthatatlan
meg-megujuló, örök
csudám.

Te a Tamások homályos éjén
testembenyúló másvilágnak
foszlánya, fénylő széle;
Te az észbontó Térnek
negyedik kiterjedése:
örökélet,
ki úgy szivódsz agyamba, szívinamba,
mint a víz a szivacsba…
Már hallom az örömhirdető Négynek
hegyeketmozdító hangját,
mely sodor mint Szél a hangyát
Feléd, föl, egyre föntebb,
hol Véled egyre könnyebb
s többé nem érzem a gethszemáni fákat
zúgató Lelkesállat
tudatfrissítő szeszét,
csak nézem a százszemmellátó,
szimultántjátszó,
egyszerre négyfeléfutó,
kerekes Kerubokat,
ahogy Istentcsodáló emberarccal
„emelnek” Téged: diadalmas,
bűbájos zenét
fel-fel a hétegeknek,
hogy majd a fényszigetben
minden szem lásson,
minden fül halljon,
még azok is, akik
tudatlan és hitetlen
átalszegeztek.

Sántha György

Ima a Szentlélekhez!

Földre szállt a Vígasztaló Szentlélek
Nagy erővel, égi tűzzel.
Jeruzsálem népe csodálkozva nézte
Vihar közeledtét, Lélek érkezését.
Szív rezdült, hang zendült,
Gyülekezet született.
Piros pünkösd ünnepén
Földre érkezett a fény!

Jőjj közénk, Vígasztaló Szentlélek!
Téged hívunk, Terád várunk,
Nélküled nem élünk félünk
De ha közénk szálltál,
Hitünk Tőled lángra gyúl,
Veled köztünk van az Úr.

El ne hagyj ó, Vígasztaló Szentlélek!
Esdve kérünk, maradj vélünk!
Segíts készen lenni,
el ne vesszen senki.
Minden szív Téged hív.
Hit-szemünk előre néz:
Érkezik a Vőlegény.
El ne hagyj, ó égi Fény!

Hollókői Pálné

Introitusz

Ki nyitja meg a betett könyvet?
Ki szegi meg a töretlen időt?
Lapozza fel hajnaltól-hajnalig
emelve és ledöntve lapjait?

Az ismeretlen tűzvészbe nyúlni
ki merészel közülünk? S ki merészel
a csukott könyv leveles sürüjében,
ki mer kutatni? S hogy mer puszta kézzel?

És ki nem fél közülünk? Ki ne félne,
midőn szemét az Isten is lehúnyja,
és leborúlnak minden angyalok,
és elsötétül minden kreatúra?

A bárány az, ki nem fél közülünk,
egyedül ő, a bárány, kit megöltek.
Végigkocog az üvegtengeren
és trónra száll. És megnyitja a könyvet.

Pilinszky János

„Aki önmagának él, nem él, mert nem ismeri a lét igazi értelmét. Csak az tudja, mi az igazi élet, aki Istennek és másoknak él.”

„A legnagyobb vereség a világon, megszokni a rosszat.” (Ravasz László)

Mag—Tár

Kötőjeles történetek

Dr. Hézser Gábor válogatásában jelentek meg a kötőjeles történtek még 1998-ban a *Kálvin Kiadó* gondozásában. A történetek egy-egy élethelyzetre vonatkozóan tanulságosak lehetnek, segíthetnek, tanácsolhatnak, vigasztalhatnak. Nem bibliai történetekről van szó, mégis mindegyikhez kapcsolódik a könyvben egy-egy igehely is — éppen ezért is kerültek a *Mag—Tár*ba. Úgy vélem, hasznosak lehetnek mindannyiunk számára e történetek.

Élettempó (Zsolt 90,12.)

„Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!"

Úgy beszélték meg, hogy ötkor a parkban találkoznak. Elnézte az óráját, és már fél ötkor ott volt. Dühöngött, ki nem állhatta a várakozást. Lendületes, energikus fiatalember volt, gyűlölte az üresjáratot. Mérgében nem vette észre a napsugarat, nem érezte a virágok bódító illatát, nem hallotta a fák halk susogását, mogorván vetette le magát egy nyárfa tövébe. Emésztette a türelmetlenség.

Az arasznyi kis szürke emberkének — alig látszott ki a fűből —, kétszer is rá kellett kiáltania, amíg meghallotta.

— Tudom, hol szorít a csizma! Ide nézz! — és azzal levágta a morcos alak zakójának legalsó gombját és egy másikat varrt a helyére. — Ha egyszer balra csavarod ezt, nem kell többé várakoznod, hipp-hopp elérsz a pillanathoz, ahol lenni szeretnél! — és ezzel eltűnt.

— Nagyszerű! — ujjongott a türelmetlen ember —, pont erre van szükségem. És már csavart is a gombon. Ujját még le sem vette róla, már ott állt előtte a menyasszonya.

— Mivel úgyis eldöntött dolog, hogy összeházasodunk... — egy gombcsavarás és már végéhez közeledett a lakodalom.

— Milyenek lesznek a gyerekeim? — alig ötlött fejébe a gondolat, egy gombérintés és már ugrándozott körülötte a fia meg a lánya.

— És az emeletráépítés, idegesít, hogy nem számítottam-e el magam? — csavarás balra és a család már be is költözött.

— Most még a karrierem érdekel — a választ azonnal megadta a gomb, ott találta magát a kiszemelt, kényelmes és reprezentatív karosszékben.

...és csavarta, csavarta a varázsgombot, a várakozás nélküli, a pillanat alatti beteljesülés mámora teljesen hatalmába kerítette, míg rémülten fel nem kiáltott rettenetes félelmében: a halálos ágyán találta magát!

— Mit nem adnék érte, ha legalább csak egy kicsit is, vissza lehetne forgatni az egészet. Hiszen még nem is jutott időm arra, hogy éljek... Még nem tudta, merje-e megérinteni azt a gombot, annyira remegett a keze. Ekkor hatalmas robbanást érzett...

— Azonnal kérj bocsánatot a bácsitól, mondtam, hogy arrébb labdázz, mert eltalálod. Ne haragudjon, annyira sajnálom, olyan jól aludt... Biztosan valami szépet álmodott.

A. Spoerl nyomán

Játékboltban (Zsolt 127,3.; Mt 19,13k.)

„Bizony, az ÚR ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom."
„Engedjétek, és ne akadályozzátok, hogy hozzám jöjjenek a kisgyermekek, mert ilyeneké a mennyek országa."

A szülők, munkából hazafelé rohanva, beesnek a játékboltba. Egymás szavába vágva kérik az eladó tanácsát:

— Tudja, egész nap dolgozunk.

— A gyereknek születésnapja lesz...

— ...és valamilyen értelmes játékot keresünk neki.

— Aminek örül...,

— és amivel sokáig elvan.

— Olyasmire gondoltunk, ami...

— elfeledteti vele az egyedüllétet napközben...

A megértő eladó rájuk mosolygott:

— Nagyon sajnálom, de boltunkban szülőket sajnos nem árusítunk...

H. Hamdorf-Ruddies nyomán

Szüntelenül imádkozzatok!

Sorozatunk a keresztyén élet elengedhetetlen, létfontosságú elemével foglalkozik. Urunk egy példázattal szemléltette számunkra, hogy szüntelenül imádkoznunk kell, megfáradás nélkül, lankadatlanul *(Lk 18,1kk.)*. Nyilvánvalóan az Ő nyomdokán járva mondja az apostol is a sorozat címéül választott felszólítást: *„Szüntelenül imádkozzatok!" (1Thessz 5,17.)* Sorozatunk Ordass Lajos: ***Az imádkozásról. Imádkozóknak és imádkozni akaróknak szóló tanácsok*** c. könyvén alapul, és annak fejezetei szerint halad.

I. Az imádkozásról általában (1. rész)

Az imádkozásról aligha lehet kimerítően szólni. Jóegynéhány szempontot szeretnék szóvátenni, de nem formálok igényt a teljességre.

Azért beszélek, mert imádkozó életemet boldog életnek vallom. Szeretném ennek a boldogságomnak a melegét — amennyire lehet — másoknak is átadni.

Először csak nagy általánosságban szólok. Arról, mit jelentett a magam imádságos élete számára az evangéliomokból imádkozva megjelenő Jézus Krisztus Uram példája. Arról is szólok, mit jelentett az Ő számára az imádság, hogyan szólt hozzá mennyei Atyja és Ő miként válaszolt. Akihez az imádság száll, Atyánk, és ezért bizalommal szólhatunk hozzá.

Jézus beszédes példáján és az én rábeszélő szavamon kívül még rengeteg ember szerető tanácsa is hívogat téged az imádkozó életre.

Ezekkel a kérdésekkel foglalkoznak az alább fölsorolt kis írások:

1. Az imádkozásról.
2. Mi az imádság?
3. Isten beszél hozzánk.
4. Mi beszélünk Istenhez.
5. Isten — Atyánk.
6. Atyámmal bizalom köt össze.
7. Az imádkozók nagy serege.

Az imádkozásról

Jézus azokban a napokban kiment a hegyre imádkozni. És az éjszakát Istenhez való imádkozásban töltötte.
(Lukács 6:12.)

Az imádkozásról szeretnék veled beszélni, mert érdeklődtél. Talán természetesnek tartanád, ha most arról kezdenék beszélni, milyen messze kell a múltba visszamennünk, ha az imádság eredetét ki akarjuk kutatni. Mert tény: ameddig a történelem betekintést enged az emberiség múltjába, ott mindenütt találkozunk az imádkozással. Talán az is érdekelne, ha megpróbálnám elsorolni azokat a találgatásokat, amelyekkel tudósok válaszoltak erre a kérdésre: miért is imádkoztak az emberek minden időben?

De nem ezekkel kezdem.

Ehelyett inkább megvallok neked valamit, amit — úgy lehet — amúgy is tudsz.

Én mindazok között, akik e földön éltek és máig is élnek, legjobban Jézus Krisztust szeretem. Őt, aki ellen rengeteg ember hadakozott már — (meggyőződésem szerint eredménytelenül) —, Őt, akit igen sokan tisztelettel csodáltak, Őt, akit igen sok ember Isten Fiaként imád. Ez utóbbiak közé tartozom magam is. Egyetlen hű Megváltómnak, Mindenemnek vallom Őt.

Legdrágább könyvem: a Bibliám írja róla azt az idézetet, amelyet a lap elejére fölírtam. Közlése félreérthetetlen: Jézus imádkozott. Ha az evangéliomok írásából elég keveset tudok is meg arról, hogy mit imádkozott Jézus, azt mégis teljes bizonyossággal megtudom: sokat, sokszor imádkozott. Talán nem is jó ezt így mondanom, mert így könnyen az a nézet támadhat, hogy Ő sok minden más mellett többek között még imádkozott is. Pedig másról van szó. Jézus számára az imádság nem a vallásos élethez tartozó kegyes szokás volt, hanem ez volt életének a szíve. Az imádságból élt. Tanításainak a változó divatokkal győzelmesen megbirkózó igazságát, szeretetének a mélységét, élete tiszta szépségét, páratlan hősiességét, egyszerűen képtelenek lennénk megérteni — imádkozó élete nélkül.

Így mondom csöndesen:

Azért imádkozom, mert ezt nála láttam. Az Ő példája indított engem imádkozó élet-útra.

Ezért e soraim célja semmiképpen sem az, hogy érvelésekkel hassak rád és rábírjalak téged is az imádkozásra. Ehhez amúgy is erőtelen volnék.

Inkább arra kérlek: Nézd meg Őt így, amint a mai bibliai idézet állítja Őt a tekinteted elé. És a továbbiakban is forgasd meg szívedben a bibliai tanítást az imádkozásról — főként Jézus tanítását és példáját.

Azt hiszem, ha az imádság iránt kifejezett érdeklődésed kíváncsiságnál több volt, akkor Ő neked is megadja, amit nekem megadott: az imádkozó életet.

Én áldom Őt ezért.

2. Mi az imádság?

Mindnyájan egyek legyenek, amint
Te énbennem, Atyám és én Tebenned.
Hogy ők is egyek legyenek mibennünk.
(János 17:21.)

Ha ezt a kérdésünket nyilvánosan vetnők fel, akkor még az olyan emberek részéről is, akik szoktak imádkozni, sokféle és nagyon változatos választ kapnánk. Azoktól pedig, akik nem élnek imádsággal, hanem csak hallomásból tudnak róla, vagy éppen ellene vannak, alighanem olyan válaszok érkeznének, amelyek szándékosan fölbolygathatnának minket, vagy zavart keltenének bennünk.

Ezért nyilván fönnáll annak a szükségessége, hogy megkíséreljük a magunk számára világosan meghatározni és alapvonásaiban meglátni az imádság lényegét.

Ha első megszólalásomban az imádkozásra vonatkozó legfőbb érvemet — vagy tanácsomat — ilyenféleképpen foglaltam össze: azért imádkozzunk, mert Urunk a Jézus Krisztus egész életének a középpontjában az imádságot látjuk, akkor most is azt indítványozom: az imádságra vonatkozó kérdésünkre is Őnála keressük meg a feleletet.

Amikor Jézus Krisztus, Isten Fia a mennyből engedelmesen idejött a földre, a lázongó bűnnek ebbe a világába, a bűn rabjai közé, hogy Isten szeretetével megváltson minket szolgaságunkból, akkor magával hozta az Atyával való összetartó kapocsként az imádságot. Kapcsolatát az Atyával mindig gondosan ápolta. Ezen az úton látta mindig napnál világosabban az Atya akaratát és ugyanezen az úton beszélt az Atyával önmagáról, munkájáról, küzdelmeiről. Imádsága kötötte össze elszakíthatatlanul az Atyával egész földi, megváltói munkája alatt. Jézus számára az imádkozásban nem az volt a fontos, hogy annak nyomán valamit kapjon. Számára az Atyával való együttlét volt a fontos, amelyben egymással beszélhettek.

Jézus evangéliom-hirdetésének a szíve ez volt: az Ő Atyja a mi Atyánk is. Mi is ugyanannak az Istennek a gyermekei vagyunk, akinek Ő a Fia. És az Atya megbízásából földi tartózkodásunk és küzdelmeink idejére nekünk is megadta az imádságot, hogy mi is mindig együtt lehessünk Atyánkkal. Ezért áll az imádkozás a keresztyén ember lelki életének a középpontjában.

Mondjam még ennél is egyszerűbben?

Én, az ember, olyan gyermek vagyok, akit rendeltetésem az otthonomból más országba, más földrészre vezet. Amikor hazulról elindulok, Atyámtól fölhatalmazást kapok arra, hogy otthonommal levelezés útján tarthatom fönt kapcsolatomat. Írhatok is, választ is várhatok.

Ezzel egyben annak a nézetemnek is kifejezést adtam, hogy imádkozni nem kell, hanem szabad.

3. Isten beszél hozzánk

Szólj Uram, mert hallja a Te szolgád!
(I. Sámuel 3:9.)

Az imádságról a kívülálló ember azt hallja, hogy az imádkozó ember egyoldalú magánbeszélgetést folytat. Ezért furcsán vélekedik róla. De még az imádkozó ember is sokszor nem jut tovább ennél a fölfogásnál és ennek megfelelően alakul az imádkozása is. Pedig az imádkozásban ketten szólalnak meg. Isten és az ember. Ebben a kétoldalú társalgásban mindig Isten a kezdeményező. Keresi az embert és fölhatalmazza, hogy szóljon hozzá. Ha azután az imádságunkban mi is megszólalunk, akkor ez már csak válaszadás a minket megszólító Istennek.

Annyi erővel szeretném ma elmondani, amennyivel ez csak lehetséges: az imádkozásban sokkal-sokkal fontosabb az, hogy Isten beszél hozzánk, mint az, hogy mi beszélünk hozzá. Amit Ő mond, az vigasztalóbb annál, amit mi tudunk mondani. Ezért nekünk igen nagy gonddal alkalmat kell nyújtanunk Istennek arra, hogy szólhasson hozzánk. Ez az alkalom — az elmélyült, belső, lelki csöndesség.

Hogyan szól hozzánk Isten?

Erre a kérdésre a legegyszerűbb válaszom ez: Isten a ***Bibliá***ból adhatja tudomásunkra akaratát. Ezt számtalan ember elmondta már a múltban és

máig is sokan vallomást tehetnek erről. El tudják mondani, hogy biblia-olvasásuk közben Isten egészen személyesen szólította meg őket. Éppen ezért, amikor imádkozni készülünk, sohase hiányozzék a ***Bibliá***nk!

Istennek természetesen sok más útja is van, amelyen megtalálhat és megszólíthat minket. Nem kötötte bele magát a ***Biblia*** betűjébe.

A legcsodálatosabbak azok az alkalmak, amikor számunkra érthetetlen módon közvetlenül ér el minket Isten és mi minden kézzelfogható dolognál bizonyosabban érezzük jelenlétét és halljuk a szavát.

Arról is beszélhetnek az imádkozó emberek, hogy Isten akarata közlésére mennyi más eszközt is igénybe tud venni. Rendszerint bizonyos tartózkodással beszélnek ezekről az eszközökről. Amint most magam halkra fogom a szavamat. Nem azért, mintha nem volnék rendíthetetlenül meggyőződve arról, hogy milyen áldottak ezek az eszközök Isten kezében, hanem a hangom azért halkul el, mert a minden csalárdságra kész ember ezekkel is visszaélt már. Ilyen eszközök: az álom, a megérzés, a hirtelen ötletnek látszó, váratlan megvilágosíttatás és sok más egyéb, amelyek előtt a gyermek-cipőben járó lélektan-tudomány még mindig tanácstalanul áll meg.

Megszólíthat minket Isten az életünkben bekövetkező események nyelvén is és ezt valóban gyakran meg is teszi.

És fölhasználhat szolgálatában embereket — lelkipásztort, hitben élő testvért — akiket erre a célra Ő maga készített föl. Ilyen példával bőségesen találkozunk biblia-olvasásunk közben. Egyet talán szívesen el is olvasol, az *Apostolok Cselekedeteiről írott könyv* 9-ik fejezetéből. Figyelj különösen a fejezet 6-ik versére!

Ordass Lajos

Ha imádságról szól sorozatunk, érdemes alkalmanként egy-egy konkrét imádságot is hozzácsatolni Ordass Lajos gondolataihoz:

> *Tudakozzátok az írásokat, mert azt hiszitek, hogy azokban van a ti örök életetek. És ezek azok, amelyek bizonyságot tesznek rólam.*
>
> János 5,39

Uram!

Te tudod — mindenkinél jobban —, milyen drága nekem szent ***Bibliá***m. Azt hiszem, drágább, mint korod minden írástudójának. Ez természetes is. Hiszen én nemcsak a rólad szóló próféciákat olvashatom belőle, hanem életed, tanításod, megváltó halálod, diadalmas föltámadásod gazdag üzenetét, ráadásul apostolaid bizonyságtételét is.

Korod papjai nem tudták tisztázni és megérteni viszonyodat a szent iratokhoz. Ezeket féltékenyen őrizték, téged pedig állandóan gyanakvó szemmel néztek. Végül is elvetettek téged. Így akarták Isten igéjét megtartani.

Uram!

Bennem a ***Szentírás***hoz való viszonyodat teljesen tisztáztad. Te nem azért vagy olyan kifejezhetetlenül nagy számomra, mert rólad a világnak a legszentebb könyve beszél. Hanem azért olyan szent számomra a ***Biblia***, mert Rólad beszél, egyetlen Szabadítóm.

Nem a ***Biblia*** hitelesít téged, hanem Te hitelesíted a ***Bibliá***t.

Ordass Lajos: Útravaló

Előkészület az imához

Mondj egy imát értük
mert nagyon is tudták
hogy mit cselekszenek
kit figyelnek
kit jelentenek
és mennyiért
bár nagyon nehéz
az öklendezést visszatartanod
hiszen a hihetetlen tartományban
fantáziátlan fedőnevekkel
másutt meg befeketített
letakart óvott-védett nevekkel
ők vannak ott
akikről azért nem hitted volna el
s akikről persze mégis tudtad
hogy többnyire gyönge rongyok
(ez most így túlzás
ergo: nem nem így igaz
csak sejtetted inkább)
amikor már lehetett
minden kockázat nélkül
akkor a szabadság bajnokaiként
oly harsányan kiabáltak
már ezért is gyanút foghattál volna
s mi mindenre jogot formáltak
még arra is talán
hogy te kérj tőlük bocsánatot
.....most mégis
mondj értük egy imát
(megérdemlik)
rájuk fér nagyon!

Nagy Gáspár

Esemény—Tár

Közös reformációi ünnep a baptistáknál

Miként 2008-ban hagyományteremtő kísérletként közösen ünnepeltük a reformáció évfordulóját baptista hittestvéreinkkel, úgy 2009-ben is ezt tettük. A helyszín váltakozásának megfelelően ezúttal nálunk tartottuk az alkalmat, és a váltakozó beosztásnak megfelelően Sellyei Imre igehirdetéssel szolgált közöttünk, jómagam pedig előadással.

A baptista lelkipásztor igehirdetése *Csel 19,17-20.* alapján hangzott. Pál apostol nem mindennapi csodákat tesz Efezusban — ezt irigylik meg sokan, és próbálják meg utánozni. Így történik, hogy egyesek démonokat akarnak kiűzni Pálra hivatkozva — de a gonosz lélek visszafelel: *„Jézust ismerem, Pálról is tudok, de ti kik vagytok?” (15b.)* Ezt követően a megszállott ember legyőzi, megalázza ezeket az ördögűzőket és szégyenszemre meg kell futamodniuk. Mindenki látja ezt a nagyvárosban. A démont a Jézus-formula nem tudja legyőzni, csak Jézus hatalma! Eztán pedig olyan különleges dolog történik Efezusban, amit egy szóval úgy lehetne összefoglalni, hogy reformáció történik.

Hasonlóképpen 1517. október 31-én Luther Márton is az ő 95 tételét függesztette ki a wittenbergi vártemplom kapujára. Ezekben sorra veszi azokat az elhajlásokat, amiket az egyházban tapasztalt. 95 ilyen eltérést tapasztal. Nem tudom, ma a mi egyházunkban mennyi ilyent találnánk. Nem akar új egyházat létrehozni, csak azt mondja: A ***Biblia*** ezt írja — mi meg ezt csináljuk... De akkor miért teszünk így?! Ebben a részben is hasonló történik: a gyülekezet egyszer csak felébred. Elkezd reformálódni. A történtek hatására a hívők életében megújulás történik – hatalmas nagy változás.

Öt pontban foglaltam össze, mi is az a nagy változás: nyílt bűnvallás történik, megbánják bűneiket, végképp elhagyják mindezt, az értékét is meghatározzák ennek a bűnnek, és az ötödik, hogy az ige terjed. Ezt az ötöt fogom sorra venni.

Nyílt bűnvallás — annyira ritka ez a gyülekezetben, hogy szinte nem is találkozunk vele. Lehet, hogy némelyek nem is tudják, hogy mit jelent. Abban az időben a gyülekezetben egy nyílt bűnvallás történt — azaz eljönnek a gyülekezetbe és az istentiszteleten elmondják, hogy ezt és ezt a rosszat tettem, istenellenes módon. És ebből következik a megtérés, a megújulás, a megváltozás. Lehet, hogy a bűn annyira leplezve van, és mondjuk, hogy nem is baj, ha van — csak nehogy beszéljenek róla, nehogy kitudódjék.

Valaki így fogalmazott egyszer itt Felsőpetényben: A nagymamának azért olyan nagy a szoknyája, hogy mindent eltakarjon. Hogyha ez így van, akkor ezt mondhatjuk a bűnre is: hogy a lényeg az, hogy a családunkban — a saját családunkról beszélek — nehogy kitudódjon. Nem is akarok megszabadulni tőle, csak nehogy beszédtéma legyen a faluban.

Efezusban olyan gyakori volt a mágikus praktikák gyakorlása, hogy a följegyzések szerint szinte minden családban volt egy ilyen könyv, amely ezzel foglalkozott. Ma talán azt mondanánk, hogy babonaság ezzel foglalkozni. Beütöm a könyökömet; nem tudom, mi van a küszöbbel és a sóval és a többivel. Azt mondja Ulrich Parzany a ***ProChrist***-es evangélizáción, hogy többet mennek jósokhoz a németek, mint templomba. Az ör-

dögi praktikáknak ha helyet adunk, ott a hitélet nem fog növekedni, ott a gyülekezet nem fog előrébb jutni — még ha beleszakadunk sem. Ahol megtűrt bűn van, ott nem lesz előrelépés. Efezusban egy olyan légkör lett úrrá, hogy eljöttek a hívek, és elkezdték mondani, hogy mi történt — nyílt bűnvallást tettek.

A második: megbánták bűneiket. Nemcsak az, hogy elmondjuk, hogy tegnap loptam — meg holnap is fogok... Hanem azt is, hogy meg is bánom. Talán még sírok is, kesergek is.

A varázslás szó helyett egészen pontosan ezt találjuk az eredeti görög szövegben, hogy haszontalan, értéktelen dolgokkal való foglalkozás. Ezektől akarnak nyilvánosan szabadulni. Ezeket teszik le. Nyilvánosan elhozzák ezeket a haszontalan, értéktelen dolgokat — amik látjuk majd, hogy (más értelemben) nem is olyan értéktelenek. Próbálnak, akarnak szabadulni. Pál azt mondja: *„Ellenben azt, ami nekem nyereség volt, kárnak ítéltem a Krisztusért.” (Fil 3,7.)* A megtérésének pillanatára utal vissza. Vagyis valamikor régen, amikor elindultam a Krisztus követésében, azt mondtam: többet nem fogok káromkodni. Utána így folytatja: *„Sőt most is kárnak ítélek mindent” (Fil 3,8a.)*. Azaz húsz évvel később is azt mondja: most sem káromkodom. Ami régen szemét volt, az most is az.

Nem tudom, mennyi irományunk van otthon, amire azt mondanánk, hogy kár és szemét. Nem tudom, mennyi könyvünk van otthon, amitől szabadulnunk kell. Több, mint tíz évvel ezelőtt kaptam egy olyan SMS-t valakitől, ami nagyon megsértett. El is mentettem a telefonomba, hogy majd ha találkozunk, orra alá dörgölöm. Aztán rájöttem, hogy ez nem helyes. Talán az e-maileket kellene átnézni, hogy mi az, amit törölni kellene.

Mi az, ami nem helyes? Megvallják és megbánják bűneiket.

És a harmadiknál azt említettem, hogy végképp el is hagyják: összehozzák ezeket a könyveket, és mindegyiket elégetik. László barátom jutott eszembe, amikor megtérésének az elején volt. Megkeresett engem — akkor a szüleimnél családi házban laktunk, kazánnal fűtöttünk: fa, szén, stb. Amikor ezt megtudta, mondja, hogy hoz nekem 2-3 szatyor könyvet. Mondom, nyugodtan hozzad, a könyvespolcon csak elfér. Mondja, hogy nem, ezt el akarja égetni. Augusztus vége volt, édesapám nem is értette, miért kell begyújtani ilyenkor. Aztán látom, hogy az egyik könyvnek 6 000 Ft volt az ára. Mondom: nem kellene ezt megőrizni? Magamban összeszámoltam, hogy kb. 60 000 Ft értékű könyvet égettünk el.

Aztán eszembe jut egy másik fiatal leány, aki nagyon léha életet élt. Egyszer csak mondja nekem, hogy hétvégén több, mint húsz bakelit lemezt tört össze. Kérdezem: Miért? Úgy döntött, hogy ő többet nem hallgat ilyet. Nem teszi félre, nem adja el másnak, hanem összetöri.

Könyvégetésekről van szó. Azaz a bűnt nem számolni kell, hanem irtani, összetörni. Lehet, hogy nekünk is van ilyen? amit talán el kellene égetni, össze kellene törni? A legnehezebb elpusztítani, ami kedves, ami olyan értékes, becses, ami édeskés. A legnehezebb kitörölni a számítógépből, ami számomra fontos — bár tusom, hogy értéktelen, nem helyes. Egy anyuka mondta, hogy a férje sokszor megalázta őt, hogy most már nekem jogom van bűnt elkövetni. Nem! Nincs ilyen. Jézus sem fogja elnézni. A bűnt irtani, pusztítani kell, nem dédelgetni — mert az elő fog jönni.

Vagyis hogy nyílt bűnvallás, megbánják bűneiket, végképp elhagyják bűneiket — és az értéket is meghatározzák. Érdekes, hogy Lukács fontosnak érezte meghatározni, hogy 50 000 ezüstpénzt. Ha a szakirodalomnak lehet hinni, ez 50 000 napi bért jelent — 136 év folyamatos munkát jelent.

Kedves gyülekezet, mi rengeteget költünk haszontalan dolgokra. Mi, hívők, rengeteget költünk isten- és hitromboló dolgokra. Nemcsak Efezusban, de itt Felsőpetényben, Mező utca 4 szám alatt.

Jön a karácsony. hát minek a nyolcadik plazma TV? Minek a tizedik számítógép?

Egyszer egy karácsonynál történt az, hogy a fiúnak odaadta az apukája és anyukája a legújabb, legmárkásabb videomagnót — és ott a szülők előtt különleges dolgot csinált. A szülők azt mondták a gyermeknek, hogy tedd be ezt és ezt a filmet, mi meg elmegyünk bulizni. A fiú pedig ott mindenki szeme láttára összetörte, és azt mondta: Apu és Anyu, nem kell ez. Ti kelletek nekem!

Olyan sokat költünk hit- és istenromboló dolgokra. 50 000 ezüst — milliók! Mai szavakkal élve: felbecsülhetetlen érték. És ezt nem élelemre meg ruházatra költötték, hanem haszontalan, értéktelen dolgokra. Félek tőle, hogy mi is hasonlóan — talán nem ilyen nagyban, de mi is — költünk ilyen dolgokra. Sokszor van, hogy este megyek haza, és látom, hogy a kultúrház előtt ücsörögnek a fiatalok sötétben, szülői kontroll nélkül. Gondolkoztam azon, miért nem lehet nekik egy ifjúsági termet kialakítani? Világosban, emberek között, talán elnőtt kíséretben nyugodtan eltölthetnék az idejüket. A fenyő büfével szemben van a buszmegálló, ami nem is buszmegálló, csak a tábla van kitéve. Egy önkormányzati képviselő-

nek mondtam, hogy én is szívesen eljönnék, hogy ezt lebetonoznánk. Erre mondja az illető, hogy ez nem a falu hatáskörébe tartozik, ezért nem betonozzák le — azóta is a sárban állunk. A hidat meg egy pillanat alatt lerombolták. Nem is értem. Félek, hogy mi is haszontalan dolgokra költünk — és talán nem is meggondolva. A kultúrház mellett még mindig nincs elfogadható illemhely — de érezzük hogy az lassan már egy falugyűlés.

Amikor reformáció van, az mindig érinti a társadalmat. Olyan reformáció soha nem lesz, ami a társadalmat nem érinti — az valami akármicsoda, kis gittegylet ott a ***Pál utcai fiúk***ban. Amikor valami reformáció van — LUTHER MÁRTONra emlékezve —, akkor az az egész társadalmat megmozgatta, megérintette. Nemcsak a gyülekezetet, az imaházat, a templomot hanem mindenkit megmozgatott. Értéküket is meghatározták: 50 000 ezüst.

És ezek után történik az, hogy az ige terjed és megerősödik. A növekedés akadálya tehát bennem van, bennünk van.

Egy rövid írás felolvasásával zárom gondolataimat. KORNYA MIHÁLY testvérről jegyezték föl, aki a baptista egyházban *a reformátor*, aki a baptista egyházban sokat tett — egymaga több, mint 11 000 embert keresztelt meg. A következőképpen fogalmazza meg a reformációját: *„Az lehet baptista, aki szorgalmasan jár a gyülekezetbe, részt vesz az imaórán és az istentiszteleten, olvassa a Szentírást és Jézus tanítását, és ehhez szabja magát."* Erre nézve még olyan elveket is gyakorolt, hogy aki három alkalommal elmarad a gyülekezetből elfogadható indoklás nélkül, azt kérdőre kell vonni. Aki pedig nem megy el egyszer a gyülekezetbe — netalántán betegség miatt —, az adakozást akkor is gyakorolnia kell, úgy, hogy a missziópénzt beküldi a gyülekezetbe. *„Háznál reggel és este saját istentiszteletet lehet tartani imával, énekkel és bibliaolvasással. Férfiaknak azonnal le kell mondania a dohányzásról, kártyázásról, káromkodásról, italozásról, kocsmázásról. A bemerítések általában úgy zajlottak, hogy a bemerítendőket a felvételt illetőleg előtte vasárnap kivizsgálták, és ha a jelzett testvér nem tudta bizonyítani, hogy megtért, azt nem vették föl, annak még várnia kellett."*

Ne féljünk visszamenni a ***Bibliá***hoz! Ne féljünk visszamenni! Ha a reformáció külső hatásra történik, az lelki törés lesz. Ha belső, az meg ébredés. Éljük át az utóbbit!

Ezt követően tartott előadásom címe ***a különbségtevő Luther*** volt. Bár az elhangzott előadás az időkorlátra tekintettel rövidebb volt, újságunkban most mégis az írott változatot adjuk közre:

Jól tanít, aki jól különböztet meg

Az az igazság, hogy igehirdetésével SELLYEI IMRE lenullázta az előadást: LUTHER kárnak ítélte könyveit, égetnivalónak — hogy csak Krisztus maradjon meg. Talán azért mégis felvetek pár gondolatot mindabból, amivel készültem, mert bízom benne, hogy valójában nem pusztán LUTHERről van szó benne, hanem Krisztusról magáról.

Viszonylag **sokat** tudunk arról, hogyan is zajlott a reformáció 1517. **október 31-től** — ***kevesebbet*** törődünk azzal, ***hogyan is jutottunk el*** eddig a napig. Ám ekkor a kérdés **nem elsősorban történelmi kérdés** lesz — pl. milyen előreformátori mozgalmak voltak —, hanem sokkal inkább annak a kérdése, hogy LUTHER agyából **sem Pallasz Athénéként** pattant ki a megigazulásról szóló kristálytiszta tanítás, hanem a reformáció kirobbanását megelőző években megvívott — gyötrelmes — ***lelki küzdelmek*** eredményeként.

LUTHERt lehet *történész, jogász, politikus, tudományfilozófus, eszmetörténész szemével* nézni. Bizonyos dolgokat e szemüvegeken keresztül is megláthatunk — de én minduntalan csak **oda jutok**, hogy *igazán megérteni* őt csak akkor tudjuk, ha ***mint teológust***, mint a ***Szentírás*** (és főleg az *ÓSZ*!) professzorát tekintjük! Amit a többi szemüveg ellentmondásosnak lát, köpönyegforgatásnak (pl. paraszthábor), azt a teológusi okulár töretlen vonulatnak érzékeli, melynek **középpontjában az evangélium**, a keresztről szóló beszéd, a *theologia crucis* (kereszt teológiája) áll. Nem tudok másként tekinteni rá, mint a hit és lelkiismeret harcát mély belső vívódásokkal megküzdő teológusra, aki Isten általi meghatározottságában él és határozza meg önmagát.

Számára a **teológia több mindent jelentett** egyszerre: „*hivatást, mesterséget, azt a szakterületet, amelynek értője volt, és amely szakértelemre kötelezte, valamint az ember élete felől döntő, szabadító, bizonyosságot hozó és életet adó igazság lényegét. Egyfelől tehát tudásának, képességeinek a tárgyát, másfelől a hitet, a kegyelmet és Isten cselekedetét. Részint a Szentírást, ennek értelmezését és a hozzá méltó tanítást, ugyanakkor saját életét, személyes érintettségét és a Szentlélek szerepét is."*[1]

[1] EBELING: ***Luther***, 48. o.

Latin mondás alapján fogalmazhatunk úgy: **jól tanít, aki jól különböztet meg**. LUTHER megértésénél valóban nagyon fontos, hogy jól megkülönböztessünk fogalmakat. Engedtessék meg tehát nekem, hogy ma a *'különbségtevő'* LUTHERről legyen szó!

Komplementáris paradoxonok

E különbség mibenlétére hadd adjak egy fizikából kölcsönzött szemléltetést: ***a fény furcsa egy jószág***… A **látszerész** jól tudja, hogy *hullámként* viselkedik, amikor pl. üvegfelülethez érkezik, és eszerint törik, színeire bomlik. Igen ám, de a **szemész** azt is tudja, hogy látásunk azon alapszik, hogy a fény — fotonként —, mint *részecske* elnyelődik retinánkon. Egyszer tehát hullámként, másszor részecskeként viselkedik?! **Nagy fejtörés**t okozott ez a fizikusoknak… A *kvantummechanika* kidolgozása után azonban a ***komplementaritás*** a fizika alapvető elvévé vált: bizonyos fizikai jelenségek, mennyiségek olyanok, melyek a klasszikus fizika szerint egymással ellentmondásban állnak, egymást kizárják **—** a kvantummechanikában mégis egységet alkotnak, és csak **egyazon jelenség két oldalá**t képezik. Így van ez a részecske-hullám kettős természettel is.

Így látom ezt LUTHER gondolkodásában is, amikor ***ellentéteket kapcsol össze***. Látszólag ugyanezt teszi a *dialektika* is a maga tézis–antitézis–szintézis módszerével, de a komplementaritásnál *nem erről van szó*, a teológia esetén sem. LUTHER maga nevezi tételeit a ***Heidelbergi disputáció***ban *theologica paradoxa*nak (ellentmondásos, paradox teológia).[2] Pl. komplementáris paradoxon az is, ahogyan LUTHER a keresztyén ember szabadságáról beszél: **mindenek ura — mindenek szolgája**. A *szabadság épp a szolgaságban teljesedik ki* (szabad vagyok még magamtól is, hogy Isten szolgája lehessek). Tehát LUTHER nem azt mondja, hogy szabadság és kötöttség jellemzi az embert, hanem azt, hogy az igazi *szabadság a kötöttség önkéntes, szabad vállalása!*[3]

Tulajdonképpen minden erre a komplementáris paradoxonra épül a lutheri teológiában. Így áll egymás mellett a szabadság—szolgaság, törvény—evangélium, betű—lélek, *theologia crucis (kereszt teológiája)—theologia gloriae (dicsőség teológiája), Deus absconditus (rejtőzködő Isten)—Deus revelatus (kinyilatkoztató Isten)* **is.** Hasonlíthatjuk a **Szentháromság tan**hoz is, ezen belül még konkrétabban Krisztus kettős természetéhez is. A ráció, értelem számára megfoghatatlan, hitünk számára mégis drága igazság: *„Az egyetemes-keresztyén hit pedig ez: az egy Istent a háromságban, a háromságot pedig az egységben tiszteljük; s ne keverjük össze a személyeket, se a lényeget szét ne válaszszuk."*[4]

Így kell a *'lutheri komplementaritásokat'* is látnunk: **szükséges megkülönböztetni bizonyos fogalmakat, hogy ne keverjük össze jellegzetességeiket, ugyanakkor nem szabad úgy elválasztani lényegüket**, mintha teljesen függetlenek lennének. Így áll egymás mellett pl. a *betű–lélek, törvény–evangélium*, stb.

A hermeneutikai kérdés

Ezen komplementáris szemlélet fényében nézzük meg közelebbről, hogyan is jutott el a fiatal szerzetespap és professzor ahhoz az **írásértelmezés**hez, amely aztán világméretű robbanást váltott ki. Itt kell természetesen figyelembe vennünk, hogy a ***Szentírás***, ezen belül is az ***Ószövetség*** *professzora volt*, előadásaiban a *Zsoltárok*at magyarázta, és munkájából következően meg **kellett küzdenie** azzal a kérdéssel: ***miként is kell helyesen értelmezni az Igét?*** Először is azt értette meg, hogy már az indulásnál egy *komplementáris paradoxon*nal kell megküzdenie *„A teológia elsatnyul, ha kettéválasztjuk azt, ami lényege szerint összetartozik: a bibliai hagyomány értelmezését és a hitből fakadó megértést."*[5] *„Számára a teológia — mint a kutatás tárgya és a személyes megszólítottság színtere — elválaszthatatlanul egyet jelentett."*[6]

A teológia mindenek felett való feladata ezért az, hogy értelmezze a *Szentírás*t. Ennek szenteli hát minden figyelmét. Nem szaktudósként, szenvtelenül tette ezt, hanem éppen azért, mert ***létkérdése volt***, vajon ő maga ***mennyit ér Isten előtt*** — nem férhetett kétség ahhoz, hogy ezt *egyedül a **Biblia** alapján* tudhatja meg.[7] De azt is tudta, hogy az ***Írás***nak *'viaszból van az orra'*, azaz meghamisítható, sőt visszájára fordítható az önkényes és téves értelmezéssel.[8] Hogyan juthatunk el az ***Írás*** **helyes értelmezés**éhez?

---

[2] LUTHER: ***Heidelbergi disputáció***, 10. o.

[3] EBELING: ***Luther***, 161-162. o.

[4] ***Athanasius hitvallása***, 3. bek.

[5] EBELING: ***Luther***, 70. o.

[6] EBELING: ***Luther***, 71. o.

[7] EBELING: ***Luther***, 71. o.

[8] EBELING: ***Luther***, 72. o.

Betű–Lélek

Zsoltárelőadásainak előkészületei jelzik, hogy LUTHER **célja, hogy a betű**, amely rajtunk kívül áll, amely ezért távoli és idegen számunkra, **átlelkesüljön**, életre keljen szívünkben. Ha végső soron Isten Lelke hatalmába ejtene minket, és Szentlélek világosságában értenénk meg szavát.[9] Ebben tulajdonképpen nagyon is ágostonos szerzetesként vélekedik — a ***Heidelbergi disputáció***ban az első tétel magyarázatában konkrétan utal is AUGUSTINUS: ***A lélekről és a betűről*** c. könyvére.[10] Ezért teszi meg *hermeneutikai alapelv*éül a következőt: *„A Szentírásban az a legfontosabb, hogy a betűt a lélektől meg tudjuk különböztetni, mivel az teszi a teológust igazi teológussá. Az egyház pedig ezt a lelket egyedül a Szentlélektől kaphatja, nem pedig az emberi értelemtől."*[11] És máris itt vagyunk a *'különbségtevő'* LUTHERnél, aki jól akarván tanítani, megtalálja a jól megkülönböztetés útját!

Miként is látja azonban elérhetőnek ezt a célt? Fontos ezt látni, hogy elkerüljük a *betű szélsőségei* mellett a *lélek szélsőségei*t, a rajongók tévelygéseit is. Mert a kettő között tulajdonképpen nincs is nagy különbség: *„(A pápa) mindvégig azon igyekezett, hogy a lelki dolgokat testivé tegye, midőn a lelki keresztyénséget testi, külső közösséggé alakította. Ez a másik rontópál viszont azt tanítja, hogy ő lelkivé teszi azt, amit Isten testi és külső dolognak alkotott. Mi azonban e kettő között állunk, és sem lelkivé, sem testié nem teszünk semmit, hanem azt tartjuk lelkinek, amit Isten lelkinek, testinek pedig azt, amit Isten testinek teremtett."*[12] Más szavakkal: az ***Írás***nak azt az értelmét keressük, amit ma, **nekünk üzen általa az *Írás* URa**, és ez alól még a lélekre hivatkozás sem menthet fel. *„E művekkel kapcsolatban, amelyek a hirdetett, külső igén alapulnak, ki kell tartanunk amellett, hogy Isten senkit sem ajándékoz meg Lelkével és kegyelmével, csakis ezekkel a külső igékkel; ily módon védekezhetünk az enthuziasztikusok ellen, akik azzal dicsekednek, hogy az ige nélkül és az ige előtt megkapták már a Lelket, és az Írást meg a hirdetett igét tetszésük szerint magyarázzák, forgatják és csűrik-csavarják, mint Müntzer is tette…"* [13]

Ahogyan a keresztyén ember szabadsága abból áll, hogy *szabadon lemond erről a szabadságáról* a másoknak való szolgálat érdekében, úgy fogalmazza meg LUTHER, hogy **a lélek szerinti értelem mindig a betűből kell megszülessen.** *„A megismerésnek mindig is a betű az* első *lépcsőfoka, ez az, ami a következőkben lélekké válik."*[14] Ez egyúttal azt is jelenti, hogy ez az értelmezés **soha nem lehet befejezett**, rögzült, állandó, mindenkorra érvényes. Csakis az ember testi–lelki–szellemi fejlődésével lépést tartva fejlődő lehet. Jól ismeri ezt mindenki, aki komolyan és sűrű rendszerességgel olvassa az Igét — hónapok, évek múlva ugyanazt a textust mennyire más megvilágításba képes helyezni a Lélek!

Másrészt ha *„valamit egyszer már megértettünk, fennáll a veszélye annak, hogy az lélekből ismét betűvé lesz, ha nem értjük meg és nem sajátítjuk el újra. Az Írás megértésében folyvást előre kell haladnunk. Ha a lélek betűvé is lesz, a betűnek újra lélekké kell válnia."*[15]

A lélektől a *theologia crucis*ig (kereszt teológiája)

Mivel a lélek szerinti megismerés a *betűből indul* ki, ezért a zsoltárok magyarázata elején a következő **módszertani ut**at jelöli meg: *„Először a grammatikai dolgokra fogunk figyelni, s csak azután a valóban teológiaiakra."*[16] Ezzel tulajdonképpen azt is kijelenti, hogy **a nyelvtani-betűi értelemmel nem állhat szemben a lelki értelem!** Nem lehet *kifacsarni az Írást*, különben annak *igaz voltát csavarjuk ki kezünkből*! Ugyanakkor hallatlan **bátorsággal kezeli a betű szerinti értelem tartalmát** is, amelyet tulajdonképpen már ekkor is a későbbi *solus Christus* (egyedül Krisztus) értelmében taglal: *„a betű szerinti értelmet nem a történelmi, hanem a krisztológiai szempont adja meg, azaz maga Krisztus hordozza a szöveg alapértelmét, így akkor is őrá kell figyelnünk, ha a Zsoltárok könyvét magyarázzuk."*[17]

Mi is ennek a következménye? Egy olyan ***következtetés***hez jut LUTHER, amiről ugyan ritkán szoktunk beszélni, mert nem feltűnő, nem rendszerezett tantétel, mégis áthatja egész látásmódját.

---

9 EBELING: ***Luther***, 72. o.

10 LUTHER: ***Heidelbergi disputáció***, 17. o.

11 EBELING: ***Luther***, 73. o.

12 EBELING: ***Luther***, 80. o.

13 EBELING: ***Luther***, 81. o.

14 EBELING: ***Luther***, 74. o.

15 EBELING: ***Luther***, 73. o.

16 EBELING: ***Luther***, 80. o.

17 EBELING: ***Luther***, 77. o.

A *theologia crucis*ról (kereszt teológiája) van szó: *„Ha azonban a Zsoltárok könyvéből is Krisztus beszél, annak az a következménye, hogy a krisztusértelmezésben a szenvedés, a világ bűneinek vállalása, az Istentől való elhagyatottság ténye óriási hangsúlyt kap. Ezzel a krisztologikus zsoltárértelmezéssel Luther összehasonlíthatatlanul messzebb megy, mint a hagyomány, és a kereszt teológiájának alapjait is megveti."*[18] Azt is megállapítja, hogy *a hit ugyanúgy rejtőzködik az értelem számára, ahogyan Isten elrejtőzött a kereszt mögé*.[19]

Mindez azonban *nemcsak melléktermék*, hanem a lélek szerinti megértés **kulcs**át adja: *„lelki minden olyan megértés, amely »Isten előtt«, vagyis a kereszt jegyében történik, melynek legfőbb jellemzője, hogy Isten az ellentmondások mögé rejtőzik. Az üdvösség lelki fogalom, amennyiben nem a világban való létünket és romló földi javaink birtoklását igyekszünk megtámogatni vele, hanem Krisztussal együtt megfeszíttetünk a kereszten, hogy életet nyerjünk a halálban. … Ami lelki tekintetben létezik, az meglelhető ugyan a látható dolgok között, ám mégsem teljesen nyilvánvaló. Az ellentét az, amit mindenképpen láthatunk, nem pedig maga a lelki élet. Lélekben élni tehát annyit tesz, mint a hitben élni."*[20]

Worms 2009

Ezek után a reformáció mibenléte már nem lehet kérdés. Valami ***elindult*** a fiatal professzor lelkében — a *Római levél* már csak az elméleti **pontot**, a *búcsúcédulák* pedig a gyakorlati pontot tették fel az addigra már leírt **i-re**. Ha megértjük, hogy LUTHER **nemcsak elsősorban, hanem tulajdonképpen kizárólag és ízig-vérig teológus volt**, akkor valóban csak azt mondhatjuk mi is TÚRMEZEI ERZSÉBETtel: ***nem tehetett mást***. **Itt állunk** mi is — ha élni akarunk a reformáció örökségéből, akkor *nekünk sem marad más lehetőség*, mint a birodalmi ülés elhíresült (bár valószínűleg el nem hangzott) vallástétele: Itt állok, másként nem tehetek. Semmit vissza nem vonhatok és nem is akarok, hacsak a Szentírás alapján meg nem győznek. Isten engem úgy segéljen.

Köszönöm, hogy meghallgattak. SDG! (Soli Deo Gloria — Egyedül Istené a Dicsőség!)

[18] EBELING: ***Luther***, 77. o.

[19] EBELING: ***Luther***, 78. o.

[20] EBELING: ***Luther***, 78-79. o.

Semper reformanda

Egyik álmom – tanulságos volt, s gazdag
Jól megizzadtam – felitta a pamlag
Álmaim közül több volt mint egy átlag

Luther Mártonnal beszélgettem sokat
Annyit mondott: figyeljem a szagokat
S közben magyarázta az írásokat

Templomajtóban álltunk, lassan eltűnt
A sok száz év csak egy pillanatnak tűnt
Benyitottam, s a fény, a zaj megszűnt

Néma tamplombelsőben sűrű a bűz
Ott felejtett fáklyán pislákolt a tűz
Azt hittem ez a dohszagba rögtön kiűz

De Márton szava jutott eszembe
„Figyeltem szagra" – belemart szemembe
Könnyem kijött – zokogtam a kezembe

Kongó üresség, minden élettelen
Elmenekülni akartam hirtelen
Bár sejtettem, valami dolgom van idebenn

Kerestem szívemmel és a szememmel
Imádkozva, képtelen türelemmel
Harcolva a lelkiismeretemmel

Szemem kezdett átlátni sötétségen
Lassan úrrá lettem minden kétségen
A titok kigyulladt a rejtettségen

Hatalmas ajtó jelent meg előttem
Úgy rémlik, hogy sokáig erőlködtem
De végül mégis sikerült – belöktem

Potyogott a rozsda, múltat idézve
Csak álltam csodálkozva, megigézve
Majd beléptem a sok szépséget nézve

Élő imádság szárnyalt fel az égre
Pompás, friss levegőt szívhattam végre
Kapun túl ráleltem végtelenségre

Eliszkolt dohszag elillant a sötét
Istenillat járta át templom terét
Így reformáltam egyházam életét.

Álmomat komolyan vettem akkor is
Isten miért ne szólíthatna így is
Reformáció kell és kell mindig is

Én azóta sok-sok ajtón belépek
Ajtók megnyílásáért térdepelek
Még zárt osztály ajtaján is átlépek

Mindenütt keresem Isten illatát
Az borítsa be a szíveknek falát
Így követem Mártonnak a nyomdokát

Ez nem lehet csupán egy röpke álom
Megmutatta helyemet – hol kell állnom
Életcélomat csak ebben találom!

Akkor, amikor álmom után ébredtem
Éreztem, hogy megszólított az Isten
Felébredt bennem lelkiismeretem
Hogy ez ellen tegyek? Esélyem sincsen!

Szemerei Gábor (nem lelkészi munkatárs)

Ádventi szeretetvendégség Felsőpetényben

Folytattuk szeretetvendégségeink megkezdett sorozatát, ám 2009 ádventjén a korábbiakkal ellentétben nem egy vendég adott témában elhangzó előadását hallgathattuk meg. ehelyett egy egész gyülekezet volt a vendégünk, és a téma tulajdonképpen egy egész csokor volt: a *Filadelfia Evangélikus Gyülekezet* élete. Azaz a nyírteleki evangélikus gyülekezet élete — annak oka, hogy miért ez az egyházunkban nem szokványos elnevezés, az előadás összefoglalójából hamarosan kiderül.) Az alkalomra azért került sor, mert a nyár folyamán bibliaiskolai előadás végett jártunk (családdal együtt) e nyírségi gyülekezetben, és nagyon megfogott az a valóságos csoda, amely a gyülekezet életének lelki hátterében áll. Úgy gondoltuk, kevés, hogy annak idején istentiszteleti hirdetés keretében beszámoltam élményünkről — feltétlenül szükségesnek éreztük, hogy közvetlen tapasztalatot is szerezzen a gyülekezet arról, ami ott történik.

A nyírtelekiek mozgalmas életére jellemző, hogy a 2009. november 29-én tartott szeretetvendégség egyúttal egy utascserér is megvalósított: egy kisbusznyi csapat érkezett ifjúsági hétvégéről, egy másik kisbusznyi csapat pedig ment férfi csendeshétre, itt nálunk pedig némelyek átszálltak, mivel voltak olyanok, akik az ifjúsági hétvégéről érkezve nem hazatértek, hanem a férfi hétre mentek tovább. Így történt, hogy bizony a vendégek többen voltak, mint saját gyülekezetünk résztvevői! (Pedig milyen jó lett volna, ha jóval többen lettünk volna, mint a vendégek!)

Lehetetlen feladat pár oldalban összefoglalni mindazt, ami elhangzott Győrfi Mihály lelkész és a gyülekezet tagjai ajkán, ill. amit láthattunk kivetített képek révén. Csak halvány árnyékát adhatja az alábbi ismertető:

Mindenekelőtt az egyházunkban szokatlan megnevezés — *Filadelfia Evangélikus Egyházközség* — eredetét világította meg Győrfi Mihály lelkész. Elmondta, hogy világi állásból a lelkészi szolgálatba állásának, és a nyírszőlősi ill. nyírteleki szolgálatba állásának biztató igéje volt *Jel 3,8.*, a filadelfiai gyülekezet angyalának írt levél mondata: *„Tudok cselekedeteidről. **Íme, nyitott ajtót adtam eléd**, amelyet senki sem zárhat be, mert bár kevés erőd van, mégis megtartottad az én igémet, és nem tagadtad meg az én nevemet.”* Azért vállalta a gyülekezeti szolgálatot, mert Urunktól kapott indíttatást, hogy Jézus maga nyitotta meg az ajtót, és hogy ezt senki nem zárhatja be előtte, és hogy bár kevés a saját ereje, mégis a Megváltó áll mellette.

Ma pedig már látjuk is, hogy a Mester hű volt ígéretéhez: Nyírteleken, ahol kezdetben pusztán egy-két tucatnyi evangélikus lakott, már virágzó gyülekezet nőtt ki a földből, egy gyönyörű és teljesen modern technológiával épült evangélikus centrum épülete áll, templommal, gyülekezeti közösségi helyiségekkel, parókiával. Manapság, amikor *Európá*ban és benne *Magyarország*on is fogy a keresztyénség, fogynak evangélikus gyülekezeteink, a Nyírség eme kis településén ezt a tendenciát meghazudtolva él és erőteljesen növekszik az evangélikus gyülekezet. Nos, mivel a filadelfiai gyülekezet számára írt levélből való az az ige, amely már az indulásnál biztatást adott, és kíséri el mai napig a gyülekezet életét, hát a gyülekezet nevét is az ősegyház eme gyülekezetétől örökölték... Ezért lett aztán egy *Fialdelfia Alapítvány*a a gyülekezetnek 1993-ban, és lett aztán 2009. január 1-jétől *Filadelfia* a gyülekezetnek is a neve.

Miként jött létre Szentlélek ezen csodája?

Onnan indul a történet, hogy GYŐRFI MIHÁLY nem egy vallásos családba született — 1956-ban: MINDSZENTY bíboros urat akkor vitték innen Felsőpetényből Budapestre, amikor született. Karcagon nőtt föl, és nem volt templomjáró a család — bár megkeresztelték. Az egyházról és Isten igéjéről az volt a véleménye, amit annak idején az iskolában tanítottak: az idős generáció idején még megmarad az egyház, de amikor ez a generáció kihal, többé nincs szükség az egyházra, hanem jön az új, szocialista nemzedék. Abban volt tehát, hogy Isten nincs, az egyház egy múló valóság.

Ám tinédzserkorában már foglalkoztatta a kérdés: Mi végre vagyunk itt a világban? És mi ez a világ egyáltalán — ennyi, amit látunk, vagy több? Úgy gondolta, hogy az élet értelmét a szabadság adja: ha nem köt semmi és senki, akkor szabadon emberként boldogan tudok élni. Élte a hosszú hajú, szakadt farmerben járó huligánok életét — akik úgy gondolták, hogy ez a szabadság, a semmihez nem kötődés a lényeg, nem gyűjtenek vagyon, nem érdekes, van-e házunk, az sem érdekes, van-e mit enni; nem az adja a boldogságot az embernek, hogy van-e vagyona, hanem hogy nem köt semmi.

Ez a szabadság azonban hamar összetört, mivel 18 évesen szerelembe esett, 20 évesen már meg is házasodott. Akkor már természetesen felelősséget kellett vállalni a családért — így az a szabadság, amit addig elképzelt, már nem állhatott. Felesége védőnő volt, idejöttek Nógrád megyébe, Sámsonházára. A védőnői lakás mellett volt a párttitkár háza meg a parókia. A párttitkárral is jóban volt, meg az idős lelkésszel is. Aztán új, fiatal lelkész jött, aki meghívta bibliaórára. Mondta, hogy nem nagyon érdekli az ügy, és jobban teszi, ha nem hívja meg, mert majd okvetetlenkedik ott, és összezavarja az egyébként rendes emberek gondolkodását. De a lelkész evangéliumi lelkületű volt, és azt mondta, hogy nem baj. És tényleg arról szólt a bibliaóra, hogy a lelkész mondott valamit, ő pedig elkezdett vele vitatkozni.

De egy idő után érezte a szívében, hogy bár csinos felesége van, szép gyerekei vannak, átlagnál jobb fizetése a bányáknál, nem szenved semmiben hiányt — mégis valami hiányzik életéből. Ekkor került el egy férfi csendeshétre, ahová a lelkész hívta meg. Ezen a férfi héten szembesült azzal, ami számára elképzelhetetlen volt — hogy kilátástalan életéből Isten ad új életet annak, aki kéri. Ekkor megtörtént a csoda, és új élete lett. Aztán a kisterenyei nevelőotthonban kezdett el bibliaórát tartani — de felvetődött a gondolat, hogy szüksége lenne képzésre. Így ment a teológiára, amelyet levelező tagozaton elvégzett, majd 1992-ben lelkésszé szentelték Nyírszőlősön.

Ebben Felsőpeténynek is van szerepe, ugyanis 1991 végén, amikor GYŐRI JÁNOS elhagyta ezt a területet, megkérdezte tőle, nem vállalná-e el a szolgálatot valamelyik helyen Felsőpetény, Ősagárd és Nógrád közül. Nemet mondott — mert nem akart lelkész lenni... Persze tudta, hogy ez nem ilyen egyszerű. Azt mondta, hogy rendben, odatesszük az Úr elé. Azt mondta: Uram, nem akarok lelkész lenni, de nem akarok Nélküled se élni. Ha valamerre mégis vezetsz bennünket, akkor minden ajtót zárjál be előttünk! Nógrádba ugyan nem került, de Nyírszőlős esetén nyitva maradt az ajtó... Ekkor kapta egy áhítatos könyvön keresztül a már említett igét, a felszentelése előtti napon *Jel 3,8*-ból. Ez volt a megerősítés...

A rá következő évben (1993), amikor elhatározták, hogy alapítványt hoznak létre, ezért lett a ***Filadelfia*** nevet adták neki. Alapító okirata a Nyírtelken élő evangélikusság közösségi alkalmainak megszervezésére célt tartalmazza — mert nem volt annyi alapító tőke, hogy a templomépítést foglalják bele. Az alapítvány ötlete onnan eredt, hogy amikor úrvacsorai készletre, keresztre gyűjtést tartottak, akkor a végén maradt 3 000 Ft. GYŐRFI MIHÁLY megkérdezte a gyülekezettől: Mit

kezdjenek ezzel? Van valami, amire még gyűjtsenek, vagy tegyék be a pénztárba? Egy tizen-egynéhány éves lány ekkor kiáltott fel: Misi bácsi, építsünk belőle templomot! Az ottani gyülekezet ugyanúgy nevetett akkor, mint most a felsőpetényi — de elindított egy gondolatot, és pár hónappal később létrehozták az alapítványt.

Az istentiszteleten többen szolgálnak. A lelkész mellett van egy liturgus is — aki szeretne szolgálatot vállalni, a felügyelővel egyeztet. A liturgiai csoport készít imádságot, olvas zsoltárt, segít az oltári szolgálatban. Egy vasárnapon általában mintegy 100 fő jön össze — de egy kinyitható ajtó segítségével megnövelhető a helyiség, és mintegy 150 fő fér el.

A gyülekezetben néhány éve elkezdtek egy missziót cigány testvérek között Görögszálláson. (Néhányan jelen is voltak a szeretetvendégség alkalmával.) Gyermekmunka és ifjúsági csoport is működik a gyülekezetben. (Ezekről a munkaágakban résztvevők külön számoltak be Győrfi Mihály ismertetője után.) Az ifjúság az asszonykörrel fölváltva szolgál az istentiszteleteken.

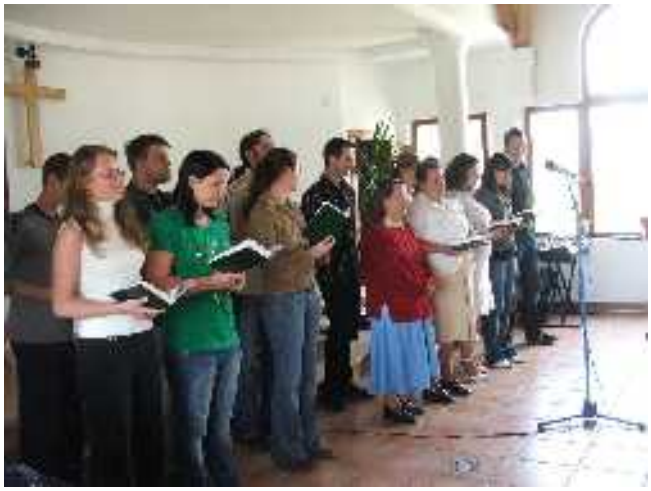

Az ifjúság imaszolgálatot is működtet, amelynek terméke az ***Ér†ed?!*** c. újság is, amit hosszú ideig hűségesen szerkesztettek a fiatalok, és 3000 példányban a környező települések minden házához elvitték.

Az asszonykör, mint szó volt róla, szintén szolgál az istentiszteleteken: énekkel, bizonyságtétellel, verssel — mikor mit helyez az Úr a szívükre. Ajándékokat is készítenek a születésnaposok megünneplésére, ill. csendesnapokon vállalják a főzés szolgálatát is.

Búzás István felügyelő egyben tanyagondnok is Görögszálláson, ahol a cigánymisszió zajlik — ezért is indult ott a tanyagondnoki szolgálat. Az alapítvány keretében emellett van egy támogató szolgálat is, és egy közösségi ellátás is. Mindezek a szociális alapszolgáltatáshoz tartozó szolgáltatások, amelyekre állami támogatások vannak. (A gyülekezet területén belül a fogyatékosokkal ill. szenvedélybetegekkel foglalkoznak.)

Ezzel véget ért az első beszámoló, a gyülekezet bemutatása. Látható tehát, hogy a gyülekezet nem egyszerűen sokféle szolgálatot és missziót végez, hanem sokkal inkább úgy mondhatjuk, hogy a gyülekezeti élet szervesen összefonódik a missziói szolgálatokkal. Ez a missziói lelkület a titka tehát a *'nyírteleki csodának'*, annak, hogy az országos és kontinentális tendenciákkal szemben az ottani gyülekezet nem fogy, hanem növekszik!

Ezt követően a gyülekezet különböző szolgálattevői mondták el bizonyságtételüket, munkaági ismertetőiket:

Búzás István felügyelő beszámolt tanyagondnoki munkájáról. Bizonyságtételét *Rm 1,28*-cal kezdte: *„nem méltatták Istent arra, hogy megtartsák ismeretükben, Isten kiszolgáltatta őket az erkölcsi ítéletre képtelen gondolkodásnak, hogy azt tegyék, ami nem illik."* Ugyanis pontosan ez történt vele is.

Olyan családban nőtt fel, amely egyrészt nem volt vallásos, másrészt szétesett volt. Nem tudott abban gondolkozni, hogy van Isten. Pont ez a vágyainak kiszolgáltatott állapotának csődje, életének csődje mondatta vele, hogy változásra van szüksége. Édesapja megtért, és látta az életében a változást, és úgy érezte, neki is változnia kell. Nagyon örül, hogy beengedhette Jézus Krisztust az

életébe, mint Megváltót. Utána valóban megváltozott az élete, a kiszolgáltatottság folyamatosan csökkent. Megtérése pillanatától nagyon fontos volt számára, hogy Isten szolgálatában állhasson. A gyülekezetben először mint a támogató szolgálat sofőrje kezdett el dolgozni, január 1-től pedig tanyagondnok.

Eleinte nagy szorongás volt benne, amikor kiment Görögszállásra és bement a cigányok lakásába. Mert nem egy olyan ember, aki csak úgy kapcsolatot létesít másokkal. Rengetegszer megtapasztalta, hogy nem is értették egymást. Az ő életükben is ezt a kiszolgáltatottságot tapasztalta meg. Amíg nem hallják Isten igéjét, addig nem is fog az életük úgy rendeződni, hogy ez a kiszolgáltatottság rendeződjön. Olyan jó, hogy majd ha valamelyikük itt feláll, és bizonyságot tesz arról, hogy Isten mit végzett el életükben.

Június körül lett megválasztva felügyelőnek. Családja, munkája mellett felügyelői feladatait még nem igazán tudta felvállalni, nem tudott felpörögni a gyülekezet ritmusára. Nagyon nagy szüksége van a megújulásra a tanyagondnoki szolgálatban is. Szokott bibliaórát tartani Görögszálláson — eleinte csak férfiaknak, most már nőknek is. Mindig felkészületlennek érzi magát, de Isten felhasználja ezeket az alkalmakat, és azok az emberek épülhetnek — csak csodálkozik, hogy Isten használja őt a szolgálatban, munkatársa lehet. most már azon gondolkodnak, hogy feleségével kiköltöznek az ő környékükre, hogy közelebb legyenek hozzájuk.

MEZŐ ZSOLT az ifjúsági szolgálatról számolt be, arról, hogyan is alakult az imaszolgálat a gyülekezetben.

1998-ban elindult egy ifjúsági csoport: együtt voltak szombatonként, beszélgettek Isten igéjéről. Jó volt megtapasztalni, hogy Isten valóban építi Országát közöttük — de egyszer csak hiányérzetük támad: jó lenne többet találkozni, jobban megismerni egymást, nemcsak ezen az alkalmon találkozni. Isten ekkor olyan igét adott eléjük, ami teljesen megdöbbentette őket, és válaszolt a kérdésükre: *„Mielőtt kiáltanak, én már válaszolok, még beszélnek, én már meghallgatom.” (Ézs 65,24.)*

Nem sokkal később elindult az imaszolgálatuk: összejöttek kötetlenebb alkalomra, olvasták Isten igéjét is. Az alkalom folyamatosan változott (ennek már 8-9 éve). Az egyik legnagyobb változás az volt, amikor Istentől vett üzenetként megfogalmazódott bennük, hogy de jó lenne végigolvasni a ***Bibliá***t. Nagy tempóban kezdtek neki Mózes első könyvének — alkalmanként 20-asával haladva a fejezetekben. Most tartanak ott, hogy várhatóan 1-2 hét múlva fejezik be a *Jelenések könyvé*vel — már csak egy fejezet van hátra. De a végére már úgy lelassultak, hogy 1-2 fejezetig jut idő alkalmanként, mert annyival mélyebben, alaposabban olvassák Isten igéjét.

Az imaszolgálatos csoport kezdetben az ifjúsági csoportból állt, de aztán kiöregedtek belőle, így az imaszolgálat ma a gyülekezet egészének gyűjtőhelye. Jó megélni, hogy valóban szolgálattá lehetett ez az együttlét — először csak azért jött létre a csoport, hogy egymáshoz és Istenhez közelebb kerüljenek, de most már azt is szeretnék egyre jobban felvállalni, hogy a gyülekezeti alkalmakért és a gyülekezet tagjaiért imádkozzanak, és valóban szolgálattá legyen.

MEZŐ ZSOLTNÉ a gyermekmunkáról számolt be. Már a 90-es években is tartottak gyermekheteket — 80-100 fővel.

Már akkor rájuk nehezedett a teher, hogy ezeknek a gyermekeknek év közben nem volt semmi más lehetőségük — mert ahol a szülők nem hozták a gyermekeket vasárnaponta, ott még a vasárnapi gyermekórán se tudnak részt venni. Ezért kialakult egy szombati gyermekóra — ami pár év

múlva átalakult játszóházzá: havonta két alkalommal tartanak játszóházat.

Ebből a játszóházból is vannak itt fiatalok. Fontosnak tartották, hogy a gyermekek eljussanak olyan alkalmakra, ahol másokkal együtt lehetnek, akik szintén Isten gyermekei. Eljutott egy kis csapat egy ifjúsági hétvégére februárban — és átadták életüket az Úr Jézusnak; azóta teljesen megváltoztak, ezt látja a családjuk is. Igen ám, de messze laknak a központtól, hogy nagyon nehéz bejutniuk tömegközlekedéssel — ezért annyi volt nekik hogy havonta kétszer behozták őket a játszóházba.

Nyáron volt egy ifjúsági hét, ahova szintén eljutottak — nagyon rájuk nehezedett, hogy nem tudnak úgy fejlődni, épülni, mert elvonja őket a világ, rengeteg kísértés és nehézség van az életükben. Ezért a kéthetente levő alkalomnál többre volt szükségük. De hol lehet összejönni? Isten csodálatosan elrendezett mindent: maguk a fiatalok szólították meg őket, hogy jó lenne, ha kijárnának hozzájuk — most minden pénteken tartanak ifjúsági órát. Nagy csoda volt, mert a külterületi részen működik egy nagyon jó polgárőrség, akik egy vasúti kocsit alakítottak át — ebben lehetnek. Csodálatos látni a fiatalok lelki növekedését.

Az elhangzottak szemléltetéseként is szolgált, hogy Mező Zsanett röviden bizonyságot tett arról, hogy fogadta be szívébe Jézust.

Végül Győrfi Mihály külteleki cigány-misszióról szóló felvezetését követően Ádám Barnabás tett bizonyságot arról a változásról, amely megtérésével történt benne.

Tizenhat évesen élettársi viszonyba került. Akkor még elég jó ember volt, mert még fiatal volt — nem csinált még olyan nagy bűnt, csak majd közbe. Elég szépen éldegéltek. Megszületett az első fia — világtalan lett: oxigénmérgezést kapott az inkubárotban. Ekkor kezdett el inni — előtte csak kokakólázott, nem bírta még az alkohol szagát sem... Elkezdett inni bánatában — olyan szinten, hogy azt se tudta, hogy mit csinált. Ha bekattant, akkor mindegy volt, kit aláz meg, stb. Minden bűnt elkövetett, csak a gyilkosságot meg a pedofíliát nem.

Nem volt még börtönben, csak most most megy majd — hála Istennek. (A gyülekezet ugyanis karácsonyi börtönszolgálatra készül.) Lehet, hogy azért nem került börtönbe, mert vágyott arra — nem foglalkozott semmivel. Amikor megszülettek az ikerlányai, anyjuk veszélyeztetett terhes volt — akkor is nagyon elkeseredett. Aztán született még egy fia. Még mindig rossz ember volt. Amikor már le akarta tenni az alkoholt, azt vette észre, hogy nem bánatában megy be a kocsmába, hanem automatikusan befordult — teljesen a rabja lett. Akkor kicsit megdöbbent, de csak addig tartott. Harmadik lánya is megszületett, de egy éves korában agyhártyagyulladása lett — egyre csak rosszabbodott az állapota, 10 évig feküdt öntudatlanul. Amikor meghalt, akkor Sátán szerinte őbelőle lakmározott, annyira jót tett vele. Akkor teljesen mindegy volt számára, mit csinál.

Élettársa egyszer megvárta, míg kijózanodik, reggel összepakolt és azt mondta: Barna, válasszál! Az alkohol, vagy a családod!

Automatikusan az alkoholt választotta. Elment. Utána telefonál, hogy akkor jön haza, ha magától elmegy elvonókúrára. Három-négy napig nem ment, de aztán el kezdtek hiányozni. Végül hát elment. Élettársa egyből elment látogatóba — 14 napon keresztül minden nap ott volt reggeltől estig. Aztán hazajött az elvonóból, nem ivott két hétig. Addig bírta a gyógyszeres kezelést. Aztán már az orvosok se tudták visszatartani, hogy igyon.

Ezt követően kezdődtek a missziós napok — amit ő csak *'zsíros kenyér napnak'* nevezett. Ezek mindig annyira felhúzták, hogy hazament. Aztán Győrfi Mihálynak megígérte — nem tudja, milyen állapotban volt —, hogy elmegy Biatorbágyra csendes hétre. Úgy volt, hogy három cigány megy — de a másik kettő nem jött. Akkor nagyon ledöbbent: mit fog ott csinálni egyedül? Amikor a Görögszállás táblát elhagyták, ki akart szállni. Hála Istennek, nem tette. Amikor Biatorbágyra értek, kaptak egy igét: *„Törekedjetek megismerni az Urat!"* Akkor még nem tudta, mit kezdjen ezzel — de rá három napra nagyjából megértette, mit is jelent magunkat odaszentelni a Jóistennek. Aztán átadta az Úrnak az életét.

Hazaérve Görögszállásra nagyon sokan eljöttek hozzá, mert hallották róla, hogy mi történt. Elkezdett Istenről beszélni nekik. Persze volt, aki csak nézett.

Látóköre és gondolkodásmódja megváltozott — pl. most már végig tud ülni egy előadást Istenről, ha kell, három órán keresztül is. Mert érdekli, és rájött, hogy csak neki használ — mert az Úr nem akar neki rosszat.

Isten minden nap megmutatja, mit tegyen — naponta olvassa az ***Útmutató***t. Elmondott egy példát is. Egy alkalommal megverték a fiát — egy felnőtt ember. Olyan szinten hisz Istenben, hogy tudja: bármit kér, megadja neki. Tudta, hogy első vasárnap következik, és hogy a születésnaposokat ünneplik, amikor is kap egy igét. Odatette az Úr elé: Mit csináljon azzal az emberrel? Születésnapi ajándékként azt az igét kapta, hogy *„Testvéreim, ne ontsatok vért!"* Már tudta, hogy Isten azt akarja, hogy ne verekedjen. Mert azt is tudta, hogy ő mit akar csinálni, és Isten odaadta ezt az igét, hogy visszatartsa.

Nemrég eltemették a bátyját (négy évvel volt idősebb), van egy világtalan 18 éves fia, egy éve meghalt a kislánya — mégis boldog tud lenni. Mert Isten azt mondja: legyél boldog, mert az enyém vagy! Mi ez, ha nem Isten dicsősége?! Isten nélkül lehet élni — de szerinte nem érdemes. Visszatérve az alkoholra: Biatorbágyon tette le. Imádkozott: Istenem, vedd el az alkoholt! De ne csak az alkoholt, hanem a hiányát is! És nem kell. Nyolc éves kezeléssel nem tudták leszoktatni. És csak annyit mondott Isten felé: vedd el még a hiányát is! És elvette.

Az éjszaka sötétjében

Advent akkor van, ha kibírom saját sötétségemet és a világot beborító sötétet, ha nem menekülök bele sietve a sokszínnyomatú prospektusok tarka világába, ha nem gyújtok elsietetten fényeket, és teszek úgy, mintha; ha nem vigasztalódom a békéről, örömről, szeretetről csevegő műanyag világ olcsó vigaszával.

Advent – az a sötétség, amelyre szükségem van, hogy egyáltalán megláthassam a csillagokat, hogy fölfedezhessem a Csillagot. Advent a megtörtség azon állapota, amelyben fölcsillanhat az egészség reménye, advent az az összetörtség, amelyet átélve remény ébred bennünk a kiteljesedett, a megszentelt létezésre, az üdvösségre. Adventben arra várunk, hogy történjék valami. Advent – vágyakozásunk az egészen Más után, epekedés a Másik után.

Advent egyáltalában nem arról szól, hogy minden csupa ragyogás, világosság és szépség. Advent sötétség, hallgatás, éjszaka, amelyben életünk végső kérdéseivel kell szembenéznünk. Advent ugyanakkor a fölkelő csillag is, a hallgatást megtörő Szó, az élet felé nyújtózó szenvedélyes vágy…

Advent ugyanakkor lehetőséget nyújt arra is, hogy a sötétségben, a hallgatásban, a magányban megérinthessen minket az egészen Más, esélyt kínál arra, hogy a Másik érintését érzékeljük. Az advent az éjszaka sötétje, de ez az éjjeli sötétség az új nap kezdetét rejti ölén, amelyik új napon már semmi sem lesz ugyanaz, mint ami egyszer volt.

Andrea Schwarz

Lámpagyújtogató

Egyszer volt, rég volt. Azt kérdezték tőlem:
„Mi leszel, kisfiam, ha nagy leszel?"
„Lámpagyújtogató" — feleltem én.
A gyermek együgyű feleletén
Nevettek akkor szülők, ismerősök.

Mért volt, mért nem volt, én azt nem tudom.
Nekem a csendes ember imponált,
Ki ballagott a bús utcák során,
S amerre ment,
Világosság támadt a nyomdokán.

Csak felnyújtott egy lángvégű botot, —
Egy lobbanás — s az ember fölehajtva
Az esti csendben tovább baktatott.
Csak ment tovább a sötétség fele.
Ámde mögötte diadallal égtek
A lámpák, miket meggyújtott keze.

Egyszer volt, rég volt, hogy kérdezték tőlem:
„Mi leszel, kisfiam, ha nagy leszel?"
Azóta sokat vívtam, verekedtem,
Azóta sűrűbb lett az éjszaka.
És végül-lámpagyújtogató lettem.

Reményik Sándor

Ádventi estek

Az utóbbi évek gyakorlatát követtük 2009 Ádventjében is, azaz egy-egy alkalomra meghívott vendégünk azonos napon először Ipolyvecén, aztán pedig Felsőpetényben szolgált nekünk igehirdetéssel. Ezen igehirdetések összefoglalóját olvashatjuk alább:

Labossa Péter

Ádvent első hetében, 2009. december 3-án Labossa Péter érdi lelkész szolgált közöttünk *Jel 3,20.* alapján: *„Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem.”*

Ilyenkor ádventkor országszerte koszorút helyeznek ki az emberek az ajtóra. Mi ennek a jelentése? Sokan azt mondják: igen, várjuk a vendégeket. Nekünk azonban nem vendégeket kell várnunk, hanem az Úr Jézust, Aki nem gőgicsélő gyermek, hanem a győztes Úr, Aki feltámadt, Aki Szentlelke és igéje által köztünk van, az az Úr Jézus, Aki vissza fog jönni ítélni élők és holtak felett. Ne engedjünk a világ csábításának, és ne degradáljuk (fokozzuk le) az Úr Jézust. Ne vendégnek várjuk Őt, mert nem vendég szeretne lenni, nem a karácsonyi időszakot akarja megékesíteni, hogy aztán visszavonuljon, hanem azért jött, hogy életet adjon nekünk. Nem vendégként alkar része lenni az életünknek — és nekünk sem arra van szükségünk, hogy néhány színes órát töltsön velünk és romantikussá tegye ünnepünket —, hanem arra van szükségünk, hogy az Úr Jézus életet adjon.

A koszorú tehát azt jelenti, hogy várjuk az Úr Jézust — Aki nem vendég akar lenni, hanem része akar lenni életünknek. Jézus nem része életünknek — ezért van szükség arra, hogy jelezzen, hogy kopogjon szívünk ajtaján. Mert önmagunktól képtelenek vagyunk arra, hogy Isten útján járjunk, hogy a mennybe jussunk, hogy Isten igaznak fogadjon el bennünket. Nem azért kopogtat, mert minden rendben van életünkkel, hanem mert tudja, hogy életünk iránya alapvetően rossz. Tudja, hogy ha nem történik változás Általa, akkor kárhozatra jutunk.

Jézus azt mondja a megelőző versekben: *„te vagy a nyomorult, a szánalmas és a szegény, a vak és a mezítelen … igyekezz tehát, és térj meg!” (17b.19.)* Azért kopogtat a szívünkön, hogy megtérjünk. Azért, hogy forduljunk el a bűntől és forduljunk oda az Úr Jézushoz. Azt szeretné, hogy megtisztuljunk. Ezt szeretné. Azt szeretné, ha megváltozna az életünk — és ez az Ádvent lehetősége, ami túlmutat a karácsonyon, hiszen a keresztyén ember várakozik: Jézusra vár. Várok hitben arra, hogy az Úr Jézus eljön és magához vesz. Várok arra, hogy visszajön és véget vet a földi nyomorúságnak, hogy ne csak lelkileg váltson meg, hanem elvégezze a testem megváltását is. Mert bizony a halál árnyékának,völgyében járunk, és ha hitben járunk, nem látásban, akkor nem könnyű ez az élet, mivel annyi minden el akarja homályosítani hitünket és az Úr Jézusban való bizodalmunkat. Ezért mondja: Térj meg! Add át életedet neki, szabadulj meg a bűneidtől! Bizony, mindaddig, míg az Úr Jézus meg nem töri a bűn sötétségét az életünkben, addig a kárhozatban vagyunk.

Ki a keresztyén? Nem az, aki csupán meg van keresztelve, hanem aki odaszánta az életét az Úr Jézusnak, aki felismerte, hogy élete úgy, ahogy van, elveszett élet. Mindannyiunké az! Bárcsak felismerhetnénk ezt addig, amíg van lehetőségünk arra, hogy az Úr Jézus belépjen az életünkbe. Mert ha utolsó szívdobbanásunk úgy ér, hogy Jézus kívül van az életünkön, akkor hiába a mi vallásosságunk, hiába a mi évtizedes egyházhoz tartozásunk; ha Jézust nem ragadtuk meg és nem engedtük be a szívünkbe, akkor elvesztünk, és ez egyenlő a kárhozattal.

Befogadni a szívünkbe — életközösségbe lenni Vele. Jézus ezt a képet használja: vele vacsorálok. Ez az üdvösség képe, ami az Istennel való életközösséget jelenti — ami a halállal nem szűnik meg, hanem teljességre jut.

Most még van lehetőségünk arra, hogy meghalljuk kopogtatását, hogy megtérjünk, hogy újjászülessünk Szentlelke által. Jézus az ajtó előtt áll. Amíg nem része az életednek, addig szíved ajtaján zörget — mégpedig az igével. Zörget, van szava hozzánk. Hív — megtérésre. Aki pedig kinyitja az ajtót, ahhoz bemegy. Nem töri be az ajtót, pedig megtehetné, van rá hatalma. De személyes döntésünkre vár. Felkínálja az életet. Rámutat életünk kényes pontjára, a bűnre, hogy amiatt van kudarcunk, amiatt van békétlenségünk, amiatt van harag a szívünkben. Felkínálja, hogy ezt rendezni lehet Vele — azáltal, hogy értem halt meg a kereszten. Vagy maradok tovább Isten haragja alatt.

Hallod-e testvérem az Úr Jézus zörgetését? Vagy elnyomja valami? Elnyomja a világ zaja? Elnyomja a panaszáradat a szívedből? elnyomja az öndicsőítés szólama? Jézus kopog, és türelmesen vár... Olyan emberekkel szeretne közösségben élni, akik maguk nyitják ki az ajtót.

Hogyan jöhet be Jézus? Azonnal cselekedni kell, amint halljuk az igét. Pontosan ez a lényege: szól az ige, és azt cselekedjem. Nem baj, ha nem is mindent értettem meg azonnal, de amit megértettem, azt cselekedjem meg azonnal. Nem tűr halasztást az Isten igéje! Mit ér egy vallásos emberi élet, ha valaki csak hallotta az Úr Jézus kopogtatását, eljárt az istentiszteletekre, részt vett az alkalmakon — de élete nem vett új irányt az Úr Jézus által, nem élt a Vele kapott lehetőséggel, nem született újjá?!

Az újjászületés nem olyan, a hit nem olyan, hogy öröklött. Istennek nincsenek unokái, nincsenek keresztgyermekei — csak gyermekei vannak. Ez úgy történik, hogy az ember újjászületik: elfordul a bűntől, behívja az életébe az Úr Jézust, és az Úr Jézus újjászüli őt Szentlelke által. És ebben a pillanatban kezdődik a vacsora, kezdődik az üdvösség — és a halál pillanatában beteljesedik és folytatódik mindez a mennyben. Az úrvacsora ennek az előképe minden egyes alkalommal, amikor úrvacsorázhatunk.

Az igazi Ádvent azt jelenti, hogy Jézussal élni: segítségül híni Őt, elfogadni szavát és beengedni Őt az életünkbe és élni Általa— engedni, hogy Ő éljen bennünk.

Milyen drága dolog, hogy az Úr Jézus nemcsak a felnőttek, hanem a gyermekek szívén is kopogtat. Az egyik kilencéves kislány most volt másodszor hittanórán. Nem tudtam végigmondani a történetet, mert azt kérdezte, hogyan lehetne ő jobb ember. Szeretnék jobb ember lenni, Péter bácsi! Érzik a gyermekek, hogy nem úgy történnek a dolgok az életükben, ahogyan kellene, ahogyan szeretnék. Szeretnének jobbak lenni: szeretnének nem feleselni, szeretnék nem bántani a társaikat, szeretnének nem bekiabálni. Azt mondja ez a kislány: bárhogy akarok, nem tudok jobb lenni! Megkérdezte: Hogyan kaphatnék egy új szívet? Szeretném, ha valaki kicserélné a szívem!

Felrajzoltam a táblára, hogy milyen az ember szíve, hogy nem tiszta — a gyermek szíve sem tiszta. Tele van egy csomó szeméttel, oda nem illő dologgal, bűnnel, és az bemocskolja a mi szívünket. Azt kérdezte, hogy sokkal több van az övén, még azt is meg tudja tisztítani Úr Jézus? Ekkor azt a szívet, amit felrajzoltam a táblára, besatíroztam teljesen — nem is lehetett látni, hogy egy szív. Azt mondtam: Ilyen volt az én szívem is ezelőtt 11 évvel még, de az Úr Jézus megtisztította az én szívemet is, megújította az én életemet is. Azt mondta a kislány: Nekem erre szükségem van, és ezt hogyan lehet?! Azt feleltem: Úgy, hogy elmondod az Úr Jézusnak a bűneidet, megköszönöd, hogy érted is meghalt a kereszten, és átadod életed irányítását. A kislány ezt megtette — minden erőszak nélkül. Mert hallotta a szíve ajtaján Jézus kopogtatását. És így történt, hogy ez a kislány átadta az életét, átadta a bűnét, bocsánatot kért — és behívta az életébe.

Kedden történt mindez, és ma találkoztam vele. Sugárzó arccal azt mondja: Él az Úr Jézus! Kérdeztem tőle: Békességed van? Azt mondja: Igen! Apa, anya azt mondták, hogy hülyeség ez az egész — de én tudom, hogy nem az, mert békessége van a szívemnek! Azt mondtam neki: Ne felejtsd, hogy az Úr Jézus benn van a szívedben és az életedben, és ezt senki nem veheti el tőled, legfeljebb te fordíthatsz hátat Neki. Én nem akarok! — kiáltotta. Mert csodálatos boldogságot jelentett ez számára, újjászületni. Nem a kárhozat felé megy már, hanem az örökélet és az üdvösség fel.

Az a kérdés, hogy a mi életünkben ez megtörtént-e már. Jézus kopogtat-e még a szívünk ajtaján, vagy már része az életünknek? Akinek nincs még jelen az életében az Úr Jézus, az kinyithatja az ajtót és beengedheti Őt. Hálát adhat Neki, elmondhatja Neki bűneit, Rábízhatja életét, és Ő megajándékozza az örökélettel, az üdvösséggel — azzal a békességgel, amit egyedül Ő tud adni.

Chikán Katalin

Ádvent második hetében, 2009. december 9-én Vanyarcról érkezett közénk Chikán Katalin, aki teológusként Szabó András esperes mellett végzi hatodéves gyakorlatát. Igehirdetése alapjául *Mt 21,1-9.* szolgált: *„Amikor közeledtek Jeruzsálemhez, és Betfagéba, az Olajfák hegyéhez értek, Jézus elküldött két tanítványt, és ezt mondta nekik: »Menjetek az előttetek fekvő faluba, és ott mindjárt találtok egy megkötött szamarat a csikójával együtt: oldjátok el, és vezessétek hozzám. Ha valaki szól nektek valamit, mondjátok meg, hogy az Úrnak van szüksége rájuk, és azonnal elengedi azokat.« Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék a próféta mondása: »Mondjátok meg Sion leányának: Íme, királyod jön hozzád, szelíden és szamáron ülve, igavonó állat csikóján.« A tanítványok elmentek, és úgy cselekedtek, ahogy Jézus parancsolta nekik: odavezették a szamarat a csikójával együtt, ráterítették felsőruhájukat, Jézus pedig ráült. A sokaság legnagyobb része az útra terítette felsőruháját, mások ágakat vagdaltak a fákról, és az útra szórták. Az előtte és utána menő sokaság pedig ezt kiáltotta: »Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.«”*

Ádvent 1. hetére egy hagyományosan virágvasárnapról szóló igeszakaszt választottam (már hallhattuk lekcióban vasárnap). Mind a négy evangéliumban ott találjuk azt a történetet, amikor Jézus bevonul Jeruzsálembe.

Bár még távolabb vagyunk húsvéttól, és közelebb vagyunk karácsonyhoz, mégis minden afelé mutat, hogy Jézus eljön, nemcsak kisgyermekként, hanem felnőttként elvégzi feladatát és keresztre megy értünk. Nem véletlenül történt Jézus eljövetele a földre, hanem Isten terve volt.

Mindig furcsa volt nekem ebben a bevonulási történetben az, hogy olyan jó hangulatban van a nép a bevonuláskor, nem sokkal később pedig a közvélemény rosszra fordul Jézus kilétét illetően. De most mintha egy emberként éljeneznének, felszabadultan, vidáman, pálmaágakkal, ruhákat leterítve köszöntik Jézust, mert meglátják benne az Üdvözítőt. *Zakariás 9,9*-ben olvashatjuk a prófétai jövendölést, amelyet az emberek ekkor még talán felismernek: *„Örvendj nagyon, Sion leánya, ujjongj, Jeruzsálem leánya! Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas, alázatos, és szamáron ül, szamárcsikó hátán.”* Jézus beteljesíti az ószövetségi próféciát, és emiatt az emberek még olyan boldogok itt, és aztán meg olyan megkeseredettek, csalódottak, amikor később Jézusra *Feszítsd meg!*-et kiáltoznak.

Talán hirtelennek tűnik a váltás, de mindig vannak, akik nem örülnek a boldogokkal, és nem bánkódnak együtt a sírókkal. Egyedül Lukács evangéliumában találhatunk a bevonulási történetben az éljenző tömeg mellett egy Jézust rosszalló csoportot, a farizeusokat. Ezek szerint már ott, az éljenző, hozsannázó tömegben, a pálmaágakat lengetők mellett, megbújtak azok, akik nem örültek, akik nem hittek a szamárháton bevonuló Jézusnak, akik rosszat akartak neki.

Amikor évekkel ezelőtt láttam a Mel Gibson-féle ***Passió*** c. filmet a moziban, akkor szinte megrettentem attól a kisgyermek képébe bújt gonosztól, aki a tömegből figyelte Jézust. Nem szólt vagy tett semmit, csak nézett, láthatóan örült, hogy Jézus halad a keresztúton, és szenved, kínozzák, gúnyolják őt.

Lukács így tanúskodik a tömegben megbúvó rosszakarókról: *„Mikor pedig már Jézus közeledett az Olajfák hegyének lejtőjéhez, a tanítványok egész sokasága örvendezve fennhangon dicsérni kezdte Istent mindazokért a csodákért, amelyeket láttak, és ezt kiáltották: Áldott, a király, Aki az Úr nevében jön! A mennyben békesség, és dicsőség a magasságban! A sokaságból néhány farizeus ezt mondta Neki: Mester, utasítsd rendre tanítványaidat! De Ő így válaszolt: Mondom nektek, ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani.” (Lk 19,37.)*

A kövek fognak kiáltani. Tehát a kövek kiáltottak, éljeneztek volna, ha nem lettek volna emberek, akik üdvözölték volna a bevonuló királyt, a Messiást, Aki megváltoztatja, megjobbítja a nép életét. Isten ezt is eltervezte. Megvolt a szamár, az

alázatosság, szerénység jelképe, ott voltak a felsőruháikat leterítő emberek, és ott volt az Isten Fia.

Isten már a próféták útján kijelentette, hogy szamárháton fog bevonulni a megváltó, örülni, ujjongani fognak a népek. És valóban, ha nem emberek, akkor a kövek kiáltottak volna hozsannát Jézusnak. Isten terve soha sem hiúsul meg. Így a Jeruzsálembe való bevonulás sem maradhatott el.

Isten világot megváltó nagy tervében ez is szerepelt, hogy Jézust elvezesse Jeruzsálem felé, ahol Ő felveheti, és cipelheti tovább az emberek bűnökkel megrakott keresztjeit. Istennek ez volt a terve: a teremtett világot megszabadítani a bűnöktől.

Csak hasonlítgatni tudjuk mai helyzetekhez, hogy milyen lehetett az, amikor az emberek úgy várták Jézust, mint a Messiást. Valószínűleg innen is eredhet az az elhíresült mondást, hogy úgy vártuk, mint a Messiást. A zsidók szomjúhoztak már egy szabadítóra testi és lelki értelemben is. Egy ilyen várakozó tömegbe lépett be Jézus, amikor Jeruzsálembe ért.

Pár évvel ezelőtt, amikor a *kelecsényi kúriá*t felújították, és egy hatalmas megnyitót rendeztek, akkor meghívták a környék összes fontos személyiségét, mindenkit, aki számított. Díszvendégül az akkori köztársasági elnököt, MÁDL FERENCet várták. Én csak mint a vendégek fogadásában segédkező voltam ott, de ott tényleg úgy vártuk az elnök megérkezését, mint a Messiást. Egy komornyik kinézetű férfi időnként előkelően koppantott hármat a botjával, és közölte, hogy már csak pár perc és begördül a fekete autó, benne a köztársasági elnökkel. Nemsokára meg is érkezett MÁDL FERENC, a várva várt személyiség, akivel mindenki kezet akart fogni.

De így van ez a messiásszerű várakozás más élethelyzetekben is. Várunk haza egy rég nem látott családtagot, várjuk, hogy megérkezzen. Várjuk, hogy az időjárás olyanra forduljon, amilyennek mi szeretnénk. Várjuk kívánságok teljesülését, nehéz időszakok elmúlását, várjuk jobb idők elkövetkezését országunkra. És ádvent idején várjuk a Messiás eljövetelét, talán azt is, hogy a szívünkbe beköltözzék.

Jézus szamárháton vonult be Jeruzsálembe, szelíden, alázatosan, nem nagy csinnadrattával, hanem merő egyszerűséggel. Tudjuk: az Ő ereje erőtlenség által is célhoz ért, és ér célhoz ma is.

Egy néger fiúról láttam egyszer egy riportot, aki nagyon szeretett gördeszkázni, és görkorcsolyázni. Lett azonban egy betegsége, aminek a következtében megvakult, és abban a zsúfolt negyedben, ahol laktak, nem tudott többet gördeszkázni, görkorcsolyázni. De nem adta fel, kitalálta, hogy csettintgetni fog, ahogy ment a leparkolt autók között, és a hang mélységéből, magasságából megtanulta, hogy milyen közel vagy távol van tőle egy-egy jármű. Így tanult meg újra gördeszkázni vakon. Az erőtlenségében volt valami erő, ami eljuttatta őt a céljához.

Konkrét élethelyzetekben tapasztaljuk meg, hogy Jézus erőtlensége mekkora példát, útmutatást állít elénk a keresztyén életvitelben. És mi, akik hisszük, hogy Ő megváltott bennünket bűneinktől, saját magunkon láthatjuk és érzékelhetjük, hogy a szamárháton ülő szelíd Jézus maga is teherhordóvá válik, báránnyá, Aki feláldozta magát a kereszten.

Szamárhátról a keresztre, keresztről pedig a mennybe került. Ez volt Jézus útja, amit mi most az egyházi esztendő elején teljesen újra kezdünk járni. Az út a menny felé vezet, Jézus is oda ment, minket is oda vár. A szamár hátáról az alázatosságot, az erőtlenségben rejlő erőt hirdeti nekünk, a keresztről a békességet, a mennyből pedig az üdvösséget. Egyik énekünkben énekeljük is: *„Szeretnék lenni mint Ő, alázatos, szelíd”* — akárcsak Ő volt a szamárháton ülve. *„Az Úr szent bárányára teszem le bűnömet, s ott a kereszt aljába békességet lelek.”* Ugyanebben az énekben benne van az örökélet reménysége is: *„Szeretnék lakni Nála, hol mennyei sereg dicső harmóniába örök imát rebeg, örök imát rebeg.”*

A ma esti ige három fontos dologra emlékeztethet bennünket:

Isten üdvözítő tervére, amelyben mi is benne szerepelünk. Az emberek Messiás iránti vágyára, arra a vágyra, amely bennünk is meglévő lelki éhségre, amelyet Jézus ki tud elégíteni. És harmadszorra azt juttathatja eszünkbe Jézus bevonulásának története, hogy az Ő ereje erőtlenség által ér célhoz.

Isten adjon alázatosságot, békességet, üdvbizonyosságot mindannyiunknak Ádvent 2. hetében!

Ökumenikus imaheti alkalmak

Felsőpetény

Az idei imahetünk újdonsága volt, hogy az ősagárdi evangélikus gyülekezet is részt vett a sorozatban, és ezért egyúttal Nőtincs is bekerült a képbe, hiszen ha alapvetően római katolikusok lakják is, mégis van egy maroknyi evangélikusság is a faluban. Ennek megfelelően az alkalmak száma is megnövekedett, hiszen a hétközi alkalmak közé bekerült az ősagárdi és a nőtincsi közös ünnep.

Kezdés

Nyitóalkalmunkat ezúttal nálunk tartottuk a gyülekezeti teremben 2010. január 17-én. Igehirdetéssel Grúber Géza plébános szolgált, aki *Lk 24,1-5.* alapján prédikált. (A lukácsi feltámadástörténet részletei vezettek át napról napra az idei ökumenikus imahéten.)

A napkeleti bölcsek a föld különböző tájairól elindultak, hogy megtalálják a Messiást. Mi is így vagyunk: legalább egy évben egyszer összegyűlünk, hogy közösen keressük a Messiás útját.

A most hallott igéből arra következtethetünk, hogy valami rendkívüli dolog történt — emberi ésszel felfogható. Az a Jézus, akit kivégeztek, akinek szívét dárdával szúrták át, újra él?! Ez elképzelhetetlen! Mégis az angyalok ezt mondják. *„Mit keresitek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadt.” (5b-6a.)*

Az asszonyok nem vitatkoznak, hanem elindulnak, mert az angyalok azt mondták, vigyék hírül a tanítványoknak: majd találkozhatnak Vele.

Ha egyszer föltámadt, akkor erről bizonyságot is akar adni — mégpedig úgy, hogy találkozik azokkal, akik Hozzá közel állnak, akik Őt követik. Először tehát az asszonyok tanúskodnak az apostoloknak Jézus feltámadásáról, a Jézussal való találkozás után pedig az apostolok tanúskodnak feltámadásáról.

Az én tanúságomra is számít — hiszen azért nyilatkoztatta ki számomra az Ő föltámadását, hogy a most élő embereknek is hírül adjam annak bizonyságát, hogy Isten nemcsak ígérget, hanem be is teljesíti, amit előre megmondott: Jézus halála és feltámadása mindenkinek üdvösséget szerzett, aki hisz és Őt követi.

Feladatunk, hogy földi életünk során megismerjük Őt. Pedig milyen sokan nem törődnek Istennel, nem akarják megismerni Jézust! Aztán előfordul, hogy egy vetélkedőműsorban hiába szerezhetne valaki nagy nyereményt, de már egy könnyű bibliai kérdés is elég ahhoz, hogy mindent elveszítsen. Ilyen esetben tehát még földi értelemben is kárt szenvedhet az ember. Mennyivel inkább kárt szenved a túlvilágon az, aki most nem ismeri meg Istent, nem ismeri meg a Megváltót!

Az ökumenikus imahét Isten megismerése mellett azt a célt is szolgálja, hogy egymást is megismerjük, hogy egymáshoz közeledjünk. Mennyire törődöm azzal, hogy más testvéreimmel együtt szolgáljam Istent? Miben kellene még változnom?

Ősagárdi alkalom

Keddi napon került sor az ősagárdi ökumenikus istentiszteletre. Jelen lenni nem tudtam a konfirmandus óra miatt — így beszámolni sem tudok az ott történtekről.

Hétközi alkalom

Szerdán, 2010. január 20-án a baptista imaházban gyülekeztünk össze, hogy a Krisztusban hívők egységét megéljük. Ennek igehirdetési szolgálatát Eszlényi Ákos ősagárdi evangélikus lelkész végezte *Lk 24,17-21.* alapján.

Az igeszakasz egy húsvéti történet kiragadott részlete. Az egyetlen, ami örömet tud okozni ebben az igeszakaszban, az az, hogy tudjuk: a búsan bandukoló emmausi tanítványok mellé végül beáll Jézus, és valami egészen fontosat próbál nekik elmondani (amiről majd a következő alkalmakkor fogunk hallani).

Harmadik napja vagyunk már az ige körül — harmadik napja érezzük azt, hogy Jézus valami egészen fantasztikusat akar nekünk adni. Ma épp arról van szó, hogy Jézus mit ad nekünk annak ellenére, hogy …

A két tanítvány elindul, mennek Emmaus felé — az életük tele van tragédiával. Jézus pedig megáll mellettük, és kérdezi azt, hogy mi történt, miről beszélnek. elkezdenek beszélni Jézusról. Az első tragédia az, hogy múlt időben beszélnek róla. Arról beszélnek, ami a Názáretivel esett — aki próféta **volt** … pedig mi abban reménykedtünk … stb. Három napja már a múlté.

Jézus feltámadásával azt hozta, hogy megszűnjön ez a múlt idejű beszéd. Mert vallásosan tudunk beszélni Jézusról. Elővesszük hittanos tudományunkat, és arról beszélünk, hogy igen, Jézus annak idején borrá változtatta a vizet, betegeket gyógyított, feltámasztott halottakat, szegényeknek hirdette az evangéliumot — akkor. És most?!

Arról szól az igeszakasz, hogy Krisztus itt **van** közöttünk! Mert Ő élő Úr! Jézus öröme abban van, hogy Ő nem hagyomány, hanem lehet követni — ma. Itt van velünk, ahogyan ígérte! Mindannyiunk életében jelenlévő Úrrá akar lenni.

A másik tragédia, hogy a tanítványok úgy beszélnek Jézusról, hogy mi esett meg vele. Ember tervez, de a sors vagy valami más, az emberi bűn közbeszólt... Nagy a sodrása az életnek — csak a tanítványok azt nem vették észre, hogy Ki sodor.

Mert hit nélkül nem lehet észrevenni. Jézus éppen ezt érteti meg velük az ***Írások*** alapján. Van oka annak, hogy Jézussal éppen ez esett meg: Isten maga akarta. Ő az, Aki sodor. Mert Ő él!

Ma megtöltjük ezt a kis gyülekezeti termet, egymás mellett vagyunk különböző felekezetekből. Mi ez, ha nem az Úristen csodája, annak bizonyságtétele, hogy Jézus él!? Jézus megáll az életünkben, és jelenvalóvá teszi az Ő nevét — hogy ne úgy beszéljünk Róla, hogy múlt, hanem hogy mit tett az én életemben — jelenként!

Nőtincsi alkalom

Jól sikerült 2010. január 21-én a hagyományteremtő szándékkal tartott istentisztelet Nőtincsen is, ahol a római katolikus templomban gyűltünk össze, és Sellyei Imre igehirdetése által épülhettek a résztvevők — az igeszakasz *Lk 24,25-31.* volt.

Az emmausi tanítványok történetének legszebb részéhez érkeztünk, mert Jézus Krisztus feltárja Önmagát, megmutatja Önmagát. Az emmausiak mentek haza fáradtan, csüggedten, elgyötörten, a reményt szinte feladva, tele keserűséggel. És mellettük megy Jézus. Ő kérdez, Ő irányítja a beszélgetést — mi történt ott Jeruzsálemben? És elkezdik mondani...

A mi életünkben is vannak ilyen időszakok, de jegyezzük meg: ez csak rövid időszak, ami beárnyékolhat minket, mégsem egész életünkre vonatkozik. Mert Jézus Krisztus az igazi Szabadító!

Az egész prédikációt két szóhoz kapcsolta a baptista lelkipásztor: ***Biblia*** és *házigazda*. Manapság egyre többet lehet hallani az egyházak istentiszteleti életének megújításáról, a liturgiáról, hogy miből kellene több, más. Jézus mit enged az előtérbe? Az ***Írások***at, a ***Bibliá***t! Mert ha a ***Biblia***, az ige hirdetése háttérbe szorulna bármilyen istentiszteleti alkalmon, akkor az minden, csak nem istentisztelet! Ha Krisztus nincs ott az istentisztelet közepén, akkor szétfolyik az egész.

Az Igét nem kell megreformálni, a ***Bibliá***t nem kell újraírni — ez örök, változhatatlan. Már a középkorban észrevették, és azt mondták: menjünk vissza az ***Írások***hoz, szólaljon meg újra a ***Biblia***! Egyedül a ***Szentírás*** — *sola scriptura*! Ma azt mondanánk: a ***Szentírás***nak kellene dominálnia a hívők életében. Jézus mindig a ***Bibliá***ra hivatkozik. Fontos, hogy ismerjük, forgassuk!

Az Úr Jézus Krisztus az ***Írások***ra hivatkozik az emmausi tanítványoknak is — azt mondja, hogy Mózestől, a prófétáktól kezdve elmagyarázza nekik mindazt, ami az ***Írások***ban Róla szól. Mert az ***Írások*** Jézusra mutatnak, az ***Írások*** Jézusról szólnak.

A másik szó: Jézus házigazda. A tanítványok úgy unszolták Őt, hogy térjen be a házba. Jézus senkire sem erőszakolja rá magát. Minden embertől megfontolt, életre szóló döntést vár: Biztos úgy gondolod, hogy belépjek a házadba és én legyek az Úr?! Nem szereti a langymeleg hívőket.

Milyen jó az, ha bent van az életünkben Krisztus! Megváltozik minden — helyére kerülnek a

dolgok: a család, a munka, a hivatás, az anyagiak, a hálószobában is Ő az Úr. Milyen jó az, ha Krisztus ott van — és akkor azt észre lehet venni!

Bemegy Jézus Krisztus — és átveszi a házigazda szerepét. Mert a kenyér megtörése mindig a házigazda feladata. Létrehozza az asztalközösséget — ez azt is jelenti elfogadlak téged. Krisztus elfogad Téged. Nincs harag. Megbocsátottam neked! Mert Jézus vére megtisztít minden bűntől.

Biblia — ne legyen előtted csukva! *Házigazda* — ha életedben vendég vagy és Krisztus az Úr, minden a helyére kerül!

Zárás

Tmahetünk befejező alkalmát a római katolikus templomban tartottuk 2010. január 24-én, ahol az igehirdetést én végeztem. Mivel e napon Ipolyvecén is *Lk 24,41-48.* alapján prédikáltam, így a lényegében azonos igehirdetést az ipolyvecei alkalomnál olvashatjuk.

Ipolyvece

Az imahét a korábbiakban megszokott módon zajlott: a két vasárnapon gyűlt össze a római katolikus és az evangélikus gyülekezet egyszer egyik, egyszer a másik templomban. Újdonság abban volt, hogy 2009 őszétől immáron Cserey András *plébánia kormányzó* végzi Drégelypalánkról az ipolyvecei plébánosi teendőket. (A kifejezés bizonyára sokunk számára magyarázatra szorul: miért nem plébános? Nos, arról van szó, hogy Cserey András nem papi, hanem világi pályán indult, családja is lett. Felesége halála után, mivel gyermekei már felnőttek, családi kötelmei alól felszabadulva lépett e hivatás útjára, és lett idősebb fejjel felszentelt pap.)

Kezdés

Váltakozó rendünk értelmében 2010. január 17-én nálunk, az evangélikus templomban vette kezdetét imahetünk, és ennek megfelelően az igehirdetést Cserey András végezte közöttünk, a keresztyének egységéről szólva:

Szép ünnepnap ez a mai nap azok számára, akik a kereszténység egységéért munkálkodnak. Hiszen 100 évvel ezelőtt Edinburgh-ben volt az első olyan találkozó, ahol a különböző felekezetek képviselői elkezdték azt a nagy munkát, ami folyamatosan tart a mai napig is, hogy megszűnhessék az a botrány, hogy az egy hitvallást vallók mégis külön legyenek. Hiszen Jézus egy akolért imádkozott, és azt kérte az Atyától, hogy egyek legyünk, mint ahogy Ő is egy az Atyával és a Szentlélekkel.

Ezt a nagy, 100 éves, jubileumot a nyáron fogjuk ünnepelni, de most a közös ima-héten szép, és szükséges ennek a megemlítése is. Az évfordulóra nem is lehetett jobb igei részt választani, mint amiről ezen a héten rendre fogunk elmélkedni a különböző napokon és templomokban, mint Lukács evangéliumából: *„Ti vagytok erre a tanúk”*.

Valóban tanúkká kell lennünk, annak a Krisztusnak, aki értünk meghalt, és feltámadt, és elhozta számunkra az üdvösséget. Mert, ahogy Szent Pál mondja: Jézus értünk vállalt üdvösséget szerző magatartása, a zsidóknak botrány, a pogányoknak balgaság, de nekünk Isten dicsősége!

Részemről igen nagy jelentőségű ezeknek a napoknak a történései, mert életemben, mint ferences diák mindig gondot okozott az a tény, hogy miért van az, hogy egy a ***Biblia***, és mégis annyiféleképpen magyarázzák, mint ahány felekezet van. És nem értettem azt sem, hogy miért vannak a felekezetek között olyan nagy ellentétek. Főleg érthetetlen ez a missziós területeken. Ott okoz ez igen nagy feszültséget, hiszen hogyan tanítja bárki is az egységes Jézusi szeretetet, ha közben egymás torkának esünk. Fiatal koromban ugyanis még nem találkoztam azokkal a gondolatokkal, hogy a felekezetek között lehetséges párbeszéd is.

Ma már nem az a fontos, hogy az évszázadok során kiket milyen sérelem ért, hanem az előre látás a fontos, és az, hogy arra koncentráljunk, hogy mi az, ami bennünket összeköt — és nem arra, ami szétválaszt.

Ha valóban az egységre akarunk törekedni, akkor mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy igazi tanúkká legyünk. Olyan életet szüksé-

ges tanúsítanunk, amiből valóban látszik, hogy szeretet van közöttünk. Mert azt mondta Jézus, hogy arról ismerjenek meg, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást. Ugyanis a gyűlölet, az egymással való nemtörődömség az ördög személyes jelenlétét jelenti!

De hogyan tudunk igazi tanukká lenni? Nézzük át a témákat, amikkel ezen a héten jó, ha magunk is foglalkozunk. Ugyan csupán az első és utolsó napon vagyunk együtt, de otthonainkban a hét folyamán imáinkkal együtt elmélkedhetünk, és imádkozhatunk az egységért.

Tehát hogyan válhatunk még jobb tanúivá Jézusnak?

- Azáltal, hogy dicsőítjük Azt, aki az élet és feltámadás ajándékát adta nekünk.
- Azáltal, hogy ráérzünk arra, hogyan osszuk meg hitünket másokkal.
- Azáltal, hogy felismerjük, hogy Isten munkálkodik az éltünkben.
- Azáltal, hogy hálát adunk Istentől kapott hitünkért.
- Azáltal, hogy megvalljuk Krisztus győzelmét minden szenvedés felett.
- Azáltal, hogy keressük, hogyan lehetünk még hűségesebbek Isten igéjéhez.
- Azáltal, hogy növekedünk hitben, reményben és szeretetben.
- Azáltal, hogy vendégszeretők vagyunk és elfogadjuk a vendégszeretetet.

Természetesen az lenne az igazi, ha ezeket mind együtt tennénk, együtt az összes felekezet hívei.

Gondoljunk ara, hogy Isten, aki teremtette a világot, a teremtés könyvében minden alkotása után mondta: *„És látta Isten, hogy minden, amit alkotott igen jó.”* Valóban minden jó, amit Isten alkotott, csupán mi magunk tesszük tönkre környezetünket és saját életünket is sok esetben. Pont ez gondolat, ami arra kell, hogy ösztönözzön bennünket, hogy az új életet keressük a halálkultúrája közepette, amelyet mai világunk képvisel. Gondolok itt a sok-sok abortuszra és az eutanáziára, na meg az azonos neműek „házasságára”, amely egyre több országban nyer teret.

Ahhoz, hogy ez megváltozzon, szükséges a közös erőfeszítés, közös imádság, hogy egyre többen jöjjenek rá, hogy ez az út a megsemmisüléshez vezet! Imádkozzunk együtt az erkölcsi fertő megállításáért, hogy ifjúságunk felismerje a helyes utat és közösen tudjunk a jézusi tanítás útján haladni a valódi igaz boldogság felé. Ami nem lehet más, mint Isten Országának a kiterjedése már itt a földön is.

Ennek érdekében tudni kell azt, hogy a világ folyásával szembe kell haladnunk, mert nem elég, ha állunk, mert elsodor az ár. Ha igazán Isten Országát akarjuk építeni, ahhoz szükséges a folyamatos árral szemben való haladás. Ehhez a mi erőnk igen kevés. Szükséges Isten kegyelmét kérni, és azzal élnünk, hogy valóban a tiszta erkölcsöt képviselve, Isten Országáért munkálkodhassunk.

És ha ezeket, tiszta szívvel kérjük a Mindenható Istentől, akkor minden bizonnyal meg is kapjuk ezek beteljesülését is.

Zárás

Az imahét befejezését a római katolikus templomban ünnepelte a két gyülekezet 2010. január 24-én. A liturgikus keretet a katolikus miserend szerint Cserey András végezte, az igeszolgálatot pedig jómagam, mégpedig *Lk 24,41-48.* alapján:

Mikor lesz egység a felekezetek között? Akkor, ha egy nagy mozgalmat indítunk? Sok ilyen próbálkozás volt a történelem során: különféle egységkovácsolások történtek, mégis az a helyzet, hogy sorra kudarcot vallottak. Hiába próbálunk egységet csiholni magunkból, amíg csak két ember létezik a földön, addig azok természetes hajlama a széthúzás. Ezt látjuk mindenhol.

Aztán azzal is vigyázni kell, hogy Sátán is tudja szajkózni azt, hogy egység, békesség, egység, békesség — de Jeremiáson keresztül az Úr rávágja: Nincs egység! Nincs békesség!

Attól, hogy valaki az egységet, a békességet, a nagy összefogást propagálja, attól még nem következik, hogy ez a keresztyének egységét és megbékélését jelentené — van ugyanis egységtörekvése Sátánnak is.

Lukács húsvéti tudósításán lépésről lépésre végighaladó imaheti igesorozatunk utolsó része három fő pontban nevezi meg, miként lesz egység a tanítványok között. Legelőször is azt kell látnunk, hogy ezt nem a tanítványok munkálják, hanem Jézus!

A legelső, amit említ igeszakaszunk, a hit — és hogy a hitre juttatásunk érdekében Jézus jelet ad. Aztán szól a próféciák beteljesedéséről — hogy hitre jutásunk érdekében Jézus megnyitja értelmünket az ***Írások*** megértésére. Végül pedig arról szól a történet, hogy Jézus parancsára el kell mennünk hirdetni a megváltás örömüzenetét, mert mi vagyunk ennek tanúi — akkor ott a szemtanú apostolok és a tágabb tanítványi kör, ma mindazok, akik hitre jutottak.

Lássuk hát e három pontot kibontva!

Hinni és enni

Az első pont viszonylag egyszerűen tárgyalható, talán nem szükséges sokat időznünk felette. A tanítványok még mindig bátortalanok a hitre, és szellemnek nézik Jézust. Ezért kérdezi meg, nincs-e ennivalójuk.

Azoknak, akik nyíltan elutasítóan viselkedtek Jézussal, tudjuk jól, hogy nem tett csodát pusztán azért, hogy meggyőzze őket, de még csak apró jeleket sem mutatott. Most, amikor a tanítványok félénkek, a bátortalanságukon szívesen segít, és az evés jelét mutatja annak alátámasztására, hogy Ő valóban feltámadt, nem pedig szellemként kísért.

Beteljesedni és megnyitni

A második lépésben Jézus megnyitja a tanítványok értelmét az *Írások*ra. Emlékezzünk, hogy az emmausi úton milyen kiábrándult és csalódott volt a két tanítvány: pedig mi azt hittük... Menynyiszer csalódunk mi is, mert azt hisszük... Csak éppen rosszat hiszünk. A vágyunk lehet ugyan hasonló, mint amit Isten adni akar, de ha csak hasonló és nem azonos, akkor bizony csalódunk. Ugyanakkor a tanítványok vágya valójában mégis beteljesült, hiszen valóban Jézus szabadította meg Izráelt, valóban Ő a Messiás — csak másképp, mint várták, mégpedig úgy, hogy vágyaikat-várakozásaikat messze felülmúlta.

Ennek a jelenségnek egy nagyszerű illusztrációja ***A három fa legendája***.

(Mivel előző gyülekezeti újságunkban már megjelentettük e kis történetet, ezért e helyütt most nem ismételjük meg. Ugyanakkor annak érdekében, hogy mégse legyen érthetetlen az igehirdetés rá vonatkozó része, nagyon tömören közöljük.)

Egy hegy tetején volt három fa. Egy szép napon beszélgettek, melyikük mi szeretne lenni. Az egyik ékszerdoboz, hogy megcsodálják az emberek a benne rejlő sok kincset. A másik tengerjáró hajó szeretne lenni, amely királyokat szállít. A harmadik nem szeretné, hogy kivágják, hanem ha az emberek felnéznének rá, mint az erdő legmagasabb fájára, és ezáltal Istenre gondolnának.

Évek múltán jönnek a favágók. Az első fa az istállóba kerül etetőnek, szalmával tömik meg az állatok részére. A másikból egy halászhajó készült. A harmadik felsikoltott: darabokra fűrészelve odavetik deszkának.

Milyen méltatlan sors lett az álmaikból! Nem erre vágytak.

Évek múlva egy számkivetett párocska az első fából készült jászolba fekteti gyermekét. Megérti a fa, hogy a világ legnagyobb kincsét tarthatja!

30 év múlva a második fából készült hajó viharba kerül. A halászok riadtan keltik fel az alvó embert, aki ráparancsol a szelekre, és a vihar azonnal elül. Megérti a fa, hogy a királyoknál is hatalmasabb személyt szállíthatott, a Királyok Királyát!

2-3 év múlva egy pénteki napon a fa nagyon kellemetlenül érezte magát: egy félholtra vert férfit szegeztek rá, aki hamarosan kilehelte lelkét. Vasárnapra virradóan azonban megérti a fa, hogy valóban ő lett a legmagasabb, hiszen egészen az egekig ér, a lehető legközelebb volt Istenhez, hiszen rajta függött Isten Fia!

A három fának voltak álmaik, és ezek az álmok reményük felett teljesültek. Amikor a dolgok nem úgy mennek ahogy szeretnéd, tud, hogy Istennek terve van veled. Ha te bízol benne, elhalmoz ajándékaival. Mindhárom fának teljesült álma, de nem úgy ahogy elképzelték. Mi nem tudhatjuk, Istennek mi a szándéka velünk. Tudjuk azonban, hogy útjai nem a mi útjaink ... de az Ő útjai mindig jobbak, mint a mieink.

Alapvetően mindenkivel így van: csak Isten igéje által, csak az örömhír hallatán létezik megtérés. Ahogyan Pál mondja: *„A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.” (Rm 10,17.)* Ne gondold, hogy másképp eljuthatsz a megtérésre! Ne gondold, hogy Ige nélkül létezik keresztyénség, hogy Ige nélkül lehet

Krisztus-hited, vagy hogy Ige nélkül létezhet a Krisztus hívők egysége! Ha nem hallasz Igét, akkor nem Krisztushoz tértél, hanem Sátánhoz.

Ha Jézus magyarázza el az ***Írások*** értelmét, ha Ő nyitja meg elmédet, akkor csak színtisztán Krisztus marad a betűk mögött. Akkor a holt betűk mögött megelevenítő Lélekkel fogsz találkozni. Akkor nem gondolod, hogy erőfeszítés a ***Biblia*** olvasása, nem gondolod, hogy ez egy szent teher, ami nehéz ugyan, de kötelessége minden keresztyénnek. Akkor szomjúhozni fogsz arra, hogy fald a sorokat, és hogy Jézus megnyissa elmédet az isteni szó megértésére. Akkor az írott vagy épp prédikációban hallott ige által találkozni fogsz benne a megtestesült Igével, Krisztussal magával.

És ha ki-ki eljut ennek a jézusi magyarázatnak a megértésére... Nos, akkor lesz meg a keresztyének valódi, hamisítatlan és igaz egysége, mégpedig Krisztusban. Mert máshol nincs egység. Nézz csak körbe a világban, és láthatod: mindent szétforgácsol a pártoskodás, a széthúzás, a viszály, a harag, a gyűlölet.

Hirdetni és tanúskodni

A keresztyén egység útjának utolsó pontját abban találjuk meg igeszakaszunk szerint, hogy mindannyiunknak végeznünk kell a magvetés, a misszió munkáját, a Krisztusról való tanúskodást.

Ezzel a tanúskodással ott vagyunk a 100 évvel ezelőtti problémánál (edinburgh-i missziói konferencia), amiből az ökumenikus mozgalom is kiindult: csak akkor lesz egység, ha hitünk, írásértésünk, igéhez ragaszkodásunk eljut az egységre, s így tanúskodunk Megváltónkról. És ekkor tanúskodásunk is egységben lesz — akár hazai vizeken végzett missziói munkánk és igehirdetésünk, akár távoli kontinenseken végzett küldetésünk, tanúskodásunk. A testté lett Ige tanúi kell legyünk.

Nemcsak a lelkészek feladata, mint foglalkozásként is gyakorolt hivatás, hanem minden egyes keresztyénnek, mindannyiunknak az a feladatunk, hogy Isten igéjének szolgái legyünk. Ezért mondja Urunk az imahét jelmondatát: *„Ti vagytok erre a tanúk.” (48.)* Ez mindannyiunk egész életprogramja! Hirdetni az evangéliumot szerte a világban, mert mi vagyunk a tanúk, nekünk kell Jézusról, szenvedéséről és haláláról, feltámadásáról és megdicsőüléséről bizonyságot tennünk.

Nem véletlen, hogy úrvacsorai liturgiánk ősi zárszava is az, hogy menjetek el és tegyetek bizonyságot is szeretetéről. Mert Ti, itt a padokban ülők vagytok a tanúk!

Üzenet — az ökumenikus imahétre is

Néztelek ma reggel, ahogy felkeltél, remélve, hogy beszélgetsz majd velem, még ha csak néhány szót is, megkérdezed a véleményemet, vagy megköszönöd azokat a jó dolgokat, amik tegnap történtek az életedben. Aztán észrevettem, hogy most túlságosan elfoglal, hogy mit vegyél fel ma munkába.

Megint vártam. Amikor szaladgáltál a házban és készülődtél. Tudtam, hogy lenne pár perced, hogy megállj és csak köszönj, de túl elfoglalt voltál.

Egyszer 15 percig vártál, amíg nem kellett mást csinálnod, mint ülni egy széken. Aztán láttam, hogy talpra ugrasz. Azt hittem, velem akarsz beszélni, de csak a telefonhoz rohantál, hogy még pletykálj gyorsan egy barátoddal.

Néztelek, ahogy munkába mentél, és egész nap vártam türelmesen. Azt hiszem, a sok elfoglaltságod miatt nem értél rá, hogy bármit is elmondj nekem.

Észre vettem, hogy ebédnél körülnéztél, talán szégyelltél beszélni velem, ezért nem hajtottál fejet. Megláttad, hogy három-négy asztallal arrébb néhány barátod beszélt kicsit hozzám, mielőtt ettek, de te mégsem. Nem baj. Még mindig maradt idő, és reméltem, hogy majd beszélsz velem. Már hazamentél, és úgy tűnt, sok dolgod van. Miután pár dolgot csináltál, bekapcsoltad a TV-t.

Nem tudom, szereted-e a TV-t vagy sem, mert nem sok minden történik ott, és sok időt eltöltesz előtte nap mint nap, nem gondolva semmire, csak élvezve a show-t.

Türelmesen vártam, ahogy nézted a TV-t, és megetted a vacsorád, de megint nem szóltál hozzám. Lefekvéskor azt hiszem, már túl fáradt voltál. Jó éjszakát kívántál a családodnak, beugrottál az ágyba, és pillanatok alatt álomba merültél.

Nem baj, mert talán még nem vetted észre, hogy én mindig ott vagyok veled.

Több türelmem van, mint gondolnád, és téged is arra akarlak tanítani, hogy legyél türelmes másokkal. Annyira szeretlek, hogy minden nap várok egy biccentésre vagy imára, gondolatra vagy akár egy hálás érzésre a szíved mélyén. Nehéz az egyoldalú kapcsolat.

De holnap majd újra felkelsz, és én várni fogok, nem máshogy, mint szeretettel, remélve, hogy majd szánsz rám egy kis időt.

Barátod, Isten.

Ismeretlen szerző

Böjti estek

Természetesen 2010 böjtjében sem maradtunk vendégek nélkül a hétközi istentiszteleteink során, hanem azonos napokon délután Ipolyvecén, aztán pedig este Felsőpetényben hallgathattuk meg az estekre meghívottakat. Sorozatunk címe ***A gyógyító vér*** volt. Az igehirdetések összefoglalóját olvashatjuk alább:

Fodor Viktor

A pesthidegkúti lelkészt, hajdani zuglói ifjúságban töltött közös éveink barátját sikerült egy maratoni napra felkérni. Ugyanis gyülekezete felügyelőjével együtt 2010. február 24-én előadást tartottak a ***Lelkészi Munkaközösség*** rétsági ülésén a ***Szolidaritási Alap***pal kapcsolatban. Arra kértem, hogy ha nem túlzottan fárasztó, akkor az ülésről ne is menjen haza, hanem töltse a délutánt és estét gyülekezeteink körében. (Aztán pedig e vendégszolgálat kapcsán kaptunk meghívást arra, hogy egy gyülekezeti kirándulás keretében látogassunk el Pesthidegkútra.)

Így hát böjti sorozatunk első vendégeként az ő igehirdetéséből épülhettünk, amely *1Móz 4,1-16.* alapján szólt a sorozatban e napra kitűzött ***Ártatlan Ábel-vér — Kain jele*** címmel.

A rendkívül jól ismert bibliai történettel jó együtt-gondolkodnunk a böjt lényegéről, a személyes bűnbánatról, hogy megértsük: ez az ige hogyan szól személyesen nekünk. Hiszen ez a történet először is megmutatja a bűnbe esett emberiség állapotát. Már a kisebb hittanosok is jól értik, mit jelent a testvér irigység, és hogyan lesz ebből agresszió, gyűlölet, harag. A nagyobb hittanosok pedig, akik már tanulnak történelmet e történet kapcsán már azt is megállapították: bizony, az emberiség története a háborúk története. Az emberiség történelmének nagyon nagy százaléka a Kain és Ábel történetének a folytatása, amelyben néha-néha megvillan egy szép vagy értékes dolog, de alapvetően a gyűlölség mennyire hétköznapi az életünkben.

Ebben a böjti estében önmagunkhoz legyünk őszinték. Hányan vagyunk úgy, hogy ha nem is fizikai értelemben, de bántottuk a testvérünket. Akár úgy, hogy összevesztünk valamin a rokonainkkal, szomszédainkkal — és nem vagyunk hajlandók megbocsátani. Vagy hányszor használtuk a szó fegyverét arra, hogy másokat megbántsunk. Bizony, a kaini élethelyzet mindannyiunk sajátja! Nehéz ezt így kimondani, őszinte bűnbánattal, de bizony nagyon sok bántást okozunk egymásnak.

Isten igéje megítél bennünket, hogy hogyan tudunk Isten előtt megállni, és mennyire távol vagyunk Tőle. Böjt az az időszak, amikor az Istentől való elesettségünkkel számot vetünk. Mindannyian ilyen távol vagyunk Istentől, mint Kain, aki irigykedik, gyűlöl, és gyilkos lesz. Amikor Isten számon kér bennünket, mi is ilyen szemtelenül válaszolunk, mint Kain teszi. Tisztítsuk meg lelkünket arra, hogy szembe merjünk nézni bűneink súlyával!

A másik, amit nem szívesen veszünk tudomásul hétköznapi keresztyén életünkben, hogy minden bűnnek van következménye. Akár úgy, hogy Isten megbüntet bennünket, mint pl. Kaint kiűzi a földről — akár átvitt értelemben úgy, hogy minden tettnek van következménye: Istennél ezek számon vannak tartva, és bűneink súlyát mindig számon kéri rajtunk. Azért fontos ez, mert sokan a keresztyénséget úgy képzelik el, hogy az csak valami felszínes vallásosság. Valójában azonban azt jelenti, hogy Isten előtt mezítelenek vagyunk.

Nagyon kemények ezek a szavak, de az benne a csodálatos, ha ennek a gondolatsornak a másik végén ott van az irgalmas Isten, aki a meggyötört, elesett embernek bocsánatot ad. A bocsánat nagyon is kézzelfogható ebben az igében, mert Isten ennek a kitaszított gyilkosnak védelmet ad: ad egy lehetőséget, hogy igaz, kívül az Édenen, keletre, de találjon új hazát.

Amikor Jézusunkkal való kapcsolatunkra készülünk, aki a kereszten meghalt értünk, akkor látnunk kell, hogy ez az Édentől keletre az új mennyei haza jelképes értelemben, amit Jézus adott nekünk a megváltással. A bűn kitaszítottságából a hívő élet otthonra találtságába érkezhetünk meg.

Jelet tett az Úr Kainra, hogy senki se üsse agyon. A szeretet jele ez. Ábel kiontott vére emlékeztessen arra, hogy Isten még a legmélyebb pontokból is képes az új teremtésre, újat adni számunkra.

Eszlényi Ákos

Már Ádventben szerettük volna vendégül látni az új ősagárdi lelkészt, ám akkor egy helyettesítésre is szükség volt (ugyanis 2009 Ádventjének második vasárnapján én vendégeskedtem Miskolcon), így a hétközi meghívást elhalasztottuk böjtre, amely aztán 2010. március 10-én valósult meg. A sorozat e napi részének címe ***A bűnös vére — Felelősség jele*** volt, alapigéül *Ez 33,1-6.11.* szolgált.

A nép fogságban van — és az Úr szól Ezékiel prófétához: *„Nem kívánom a bűnös ember halálát”*. Nem akármikor kerül elő ez az igeszakasz — éppen böjti sorozatunkban. Mit is jelent böjt? Nem azt jelenti, hogy valamiről lemondunk, hogy az Úristenért valamit nem teszünk meg — hanem éppen azt, hogy odafigyelünk Rá! Megnézzük, hogy mit tett értünk. Böjt időszaka készít fel Nagyhétre, Húsvétra — hogy minél fényesebben ragyogjon fel nekünk a golgotai kereszt fénye és a feltámadásnak, az üres sírnak ténye. Velünk az Isten — olyannyira, hogy emberré lett és meghalt értünk a golgotai kereszten!

Igénk legelső örömüzenete ez: *„nem kívánom a bűnös ember halálát”*, hanem azt kívánom, hogy éljen! Honnan ismerjük meg Istent, hogy mi mozgatja kezét, szívét, száját, amin keresztül igét szól nekünk? Hát nem az, hogy *„úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16.)*?! Mert különben bűnösök, és ezért kárhozatra méltók vagyunk. Isten azt mondja: nem akarom a bűnös halálát. Nézzünk a keresztre: ennyire nem! Jézus annyira fontosnak tartotta az egész emberiséget, hogy még önmaga élete sem volt fontosabb Számára. Isten szeretet — ezért a szívét a keresztre szegezte értünk. Azt akarja, hogy az ember megtérjen és éljen.

Az ige második üzenete, hogy nekünk valami különleges hivatást adott az Úristen — mint annak idején a prófétáknak. Elküldött bennünket azért, hogy ezt az örömüzenetet, amit mi is megtapasztaltunk, tovább tudjuk hirdetni: nekem életem van; nekem reménységem van; nekem üdvbizonyosságom van arról, hová megyek. Mert nem az számít, én mit tettem a múltamban — még csak az sem számít, nagy hitem van-e vagy éppen csak pislákol —, hanem az számít, hogy bele tudok-e kapaszkodni a golgotai keresztbe, ahol Jézus mindent megtett értem és az egész világért. A kereszttel Isten eltörli a bűnös múltat, hogy csak jelenünk és jövőnk legyen. Az a jelene, amilyen kapcsolatban van az Úristennel, az lesz a jövője is — az örökéletben. Nem akarja a bűnös halált, hanem hogy megtérjen és éljen — ennyire fontosak vagyunk a számára.

Az Úristen erre a prófétai küldetésre hívott el minket, hogy szóljunk az embereknek: ez mindenkié lehet. Az Úristen bennünket őrállóvá tett. Hogy szóljuk az Isten Országának evangéliumát. Egy régi sláger refrénje arról szól, hogy annak, aki tüzet akar gyújtani, lángolnia kell. Pontosan ezt csinálja az Úristen! Lángot gyújt a szívünkben azért, hogy tovább tudjuk adni.

Szólnunk kell mindenkinek, hogy hirdessük az örömüzenetet: van bűnbocsánatunk. De nemcsak ezt — azt is, hogy aki ezzel nem él, az elveszett ember. Ez rendkívül fontos ebben az igeszakaszban. Hiszen ezt mondja Isten a prófétának: őrállóvá tettelek; ha nem szólsz, elvész ugyan a bűnös ember — de a vérét rajtad kérem számon! Miért? Mert nem szóltuk az ÚR üzenetét. És azért nem szóljuk, mert talán bennünk sincs meg igazán... Jézus azért küldött el, hogy mentsünk embereket. Sokan várják a szabadulás lehetőségét.

Isten ilyen feladattal bízott meg. Nem magunk akartuk, de ezzel jár, ha valakinek élete van. Ezért mondja az ÚR: Őrállóvá tettelek. Szólj népemnek, ne maradj néma! Mert *„Életemre mondom — így szól az én Uram, az ÚR —, hogy nem kívánom a bűnös ember halálát, hanem azt, hogy a bűnös megtérjen útjáról, és éljen.”* Így hirdessük Jézus Krisztust!

Bátovszky Gábor

A szupplikációról alább olvashatunk majd, most azonban annyiban előreszaladunk egy pillanatra, hogy SZLAUKÓ ORSOLYA teológát elkísérte szupplikációs szolgálatára vőlegénye, BÁTOVSZKY GÁBOR is, aki szintén lelkész. Ekkor vetődött fel, hogy az eredetileg tervezetten felül — azért is, mert FISCHL VILMOS lemondani kényszerült a szeretetvendégségi meghívást, így egy böjti vendégünk kimaradt — szívesen elvállalná az egyik hétközi alkalmat. Így került sor 2010. március 24-én egy *‘ráadás-szolgálatra’*. A sorozat eme részének címe ***A vér rajtunk — Átok vagy áldás jele***, alapigéje pedig *Mt 27,15-25.* volt.

Passióolvasásból jól ismert az igeszakasz, de ma koncentráljunk az utolsó mondatára: *„Szálljon ránk és gyermekeinkre az ő vére!”* — Szálljon — most így mondom — rám és utódaimra az Ő vére! A mai délután mottója egy kérdés: a vér, ami ránk száll, az átok vagy áldás?

Vérontás történt — nemcsak 2000 évvel ezelőtt és 2000 km-re távolabb egy távoli világban, hanem ami történik, az ránk is vonatkozik. Maga Jézus, aztán Pál apostol is mondja, hogy ez a vérontás a mi bűneinkért történt. Ezért ebben mindannyian felelősek vagyunk. Így igazán aktuális a kérdés: Ha vér tapad a kezünkhöz, vér tapad a fejünkre, akkor az áldás, vagy átok?

Az Ótestamentum így fogalmaz: a testnek az élete a vérben van. Amikor kifolyik valakinek a vére, szinte a szó szoros értelmében távozik a lelke. Elvérzik — azt is jelenti, hogy lassan, a vérrel együtt elszáll belőle az élet is.

Megdöbbenve áll az ember a vérontásnál, mert az Isten által adott lelket veszi el. Történjék bárhol, bárkivel: akár egy eszement édesapa mészárol le egy családot — ahogyan a televízióból láttuk nemrég —, vagy egy nyugdíjasra törik rá a házat a kis vagyonkájáért és veszik el életét, akár katonák adnak parancsot a háborúban vérontásra.

A 2000 évvel ezelőtt ott történt vérontáshoz közünk van mindannyiunknak. Átok ez, vagy áldás?

A kézhez vagy fejhez tapadó vár átok — mondja a ***Szentírás*** *(1Móz 1-11.)*. Akinek a kezéhez vér tapad, átok ül azon... Sok biblia példa mutatja ezt, és sok hétköznapi eset is.

Sok vérontás történt a történelemben – és sajnos történni is fog —, és minden esetben átok.

Egyetlen egy eset kivétel. Ez a mi evangéliumunk, jó hírünk! Mi, akik ott állunk a tömegben és *Feszítsd meg!*-et kiáltunk, mi, akik nem teljesítjük Isten akaratát és bűnt követünk el, és részesei vagyunk az Ő halálának és szenvedésének, a fejünkre hulló jézusi vér — minden más esettől eltérően nem átok, hanem áldássá lehet számunkra.

Amikor az ember megvágja az ujját, a vér nemcsak kiömlik, hanem be is fedi a sebet — és ez a vér meg is alvad: a pár csepp vér feláldozza magát az egész test érdekében. Jézus jól tudta, hogy az egész világon halálos sebet ejtett a bűn. Az Isten vérét beleöntötte ebbe a vágásba, hogy el ne vérezzen a világ, és benne én. A Golgota, a kereszt óta a bűn, a gonoszság el van fedve, el van felejtve, el van rendezve. Ezért áldás — de csak ez az egyetlen egy vérontás — számunkra, mert Krisztus vére után mi tiszták és igazak vagyunk Isten előtt. Krisztus áldozata óta Isten megbocsátott nekünk. Ez az egyház legnagyobb kincse és híre: bűneim sebét elfedte Jézus vére!

Az úrvacsorában fizikálisan is átéljük, hogy ez a vér végigfolyik rajtunk, elfedez, befedez, megtisztít. Miért van az, hogy — jó esetben — minden hónapban egyszer úrvacsorázik egy közösség? Sőt, nem egy olyan gyülekezetet ismerek, ahol csak a nagyünnepeken. Úrvacsora már nem kell, mert hosszú, mert sietünk. Vallom, hogy igazi istentisztelet úrvacsora nélkül nincs. Mert Jézus lemosó, befedő és áldást adó vére így lesz átélhető — fizikálisan, közvetlenül. Nagy szükség van lelki életünk megújulására. Nem fog másként menni, csak úgy, és ott kiindulva, amikor az ember a keresztnél, Jézus ránk hulló vérénél befedetik, megdöbben, változni kezd — örökélet reményére jut. Ez kínáltatik újra és újra, mert Krisztus 2000 évvel ezelőtt elvégezte ezt a szolgálatot, és ennek részesei vagyunk. Adja Isten, hogy részesei legyünk a változásnak, Krisztus élete szerint való járásnak, és az örökélet bizonyosságának.

Szupplikáció

Szokásainkhoz híven a böjti estek hétközi istentiszteletei mellett a vasárnapiakon került sor a szupplikációra is, amikor egy-egy teológus hallgató érkezik közénk igehirdetési gyakorlatra, hogy a teológusképzés ügyét képviselje ill. közel hozza a gyülekezethez — hiszen a gyülekezetekben szolgáló lelkészek is mind teológusok voltak egykor, és természetesen a mostani teológusok közül kerülnek ki a majdani lelkészek. Ezúttal Szlaukó Orsolya érkezett közénk március 7-én, Böjt 3. vasárnapján. Igehirdetése *Ézs 43,22-25.* alapján szólította meg a gyülekezetet Isten üzenetével.

Az ige fő gondolta a fáradozás: Isten fárad értünk — és nem fordítva. Isten fárad értünk, hogy egy juh se vesszen el a nyájból. De a nép elfordult Tőle — mi elfordulunk Tőle. Istennek fáj a szíve, mert a nép mást választott. Hányszor tesszük, hogy ismerjük ugyan a biztos segítség kulcsát, mégis elfordulunk Istentől! Sokszor tesszük, hogy már csak a legvégső pillanatban kezdünk imádkozni. Amikor hirtelen felüti fejét a baj, akkor elkezdünk imádkozni. Netán azt mondjuk: Ha van Isten, miért történik ez velünk?! — és végleg elfordulunk Istentől. Másnak kezdünk el áldozni, másnak kezdünk el szolgálni.

Pont olyanok vagyunk, mint a választott nép: Az Úr segít rajtunk — velünk van gyászban, bánatban, örömben, hétköznapokban. Hajlamosak vagyunk ezt természetesnek venni, elfelejteni — majd elfordulunk Tőle, hűtlenek vagyunk. Pedig Isten bebizonyította hűségét. Ez abban nyilvánul meg, hogy ígéreteit megtartja, teljesíti. Szeretete az ember iránt nagyobb, mint a mi hűtlenségünk.

Az Úr megbocsát nekünk, maga mögött hagyja a mi vétkeinket. Érdekes szembenállás ez az igében, hogy a választott nép, éppen azzal sérti meg az Urat, amit Ő megbocsát. A nép más Istennek áldoz, más istent ünnepel. Minden ünnep az emlékezés ajándékát rejti magában. Akár a Karácsony-

ra — Jézus megszületésére, akár a Húsvétra — Krisztus feltámadására vagy akár, ha a Vízkeresztre — Jézus keresztségére gondolunk. Milyen nagy esemény egy család életében, amikor kisgyermek születik és neki évről évre megünnepelik a születésnapját, emlékeznek az ő születésére, arra a boldog napra. De az Isten olyan csodálatos, hogy amit ő fontosnak tart, az emlékezést, hogy az Ő fia Jézus Krisztus értünk, a mi bűneinkért halt meg a kereszten, ilyenkor, amikor a mi vétkeinkről van szó, hajlandó azt elfelejteni, és többé nem emlékezni rá. Hajlandó nem emlékezni, és megbocsátani a bűneinket. Azokat a vétkeket, amelyeket mi is Isten elé viszünk, és megbánjuk őket, azokat ő soha nem fogja felhánytorgatni. Megbocsát nekünk mindenkor… Érthetetlen az Isten…

Mi pedig hányszor vagyunk hűtlenek a másikhoz! Hűtlenek lehetünk a családtagjaink felé, a barátságban, a párkapcsolatban és a házasságban is. Hányszor bántjuk meg a másikat! Milyen nehezen bocsát meg az ember! És ha megbocsát is, hányszor, de hányszor hánytorgatja fel a másiknak! Valahogy a szívünkben ott van a tüske, és ott is marad. Megfeledkezünk Isten szeretetéről, hogy meghalt a bűntelen a bűnösért. Feltámadt és üdvöt hozott — soha nem vonja vissza, amit nekünk adott. Érthetetlen az Isten…

Ahogyan például egy szülő sem akarja szüntelenül maga előtt látni gyermeke vétkét, és szeretetből megbocsát gyermekének, úgy tesz Isten is. Mi is gyermekek vagyunk számára, szeretett, óvott gyermekek, akiknek az Úr örökké párfogójuk lesz, és bármilyen hibát kövessünk el, Ő mindig megbocsát majd nekünk. Ahogy az Isten mondja: élő bizonyságai vagytok az én szeretetemnek. Ez az isteni akarat, szeretet és szándék vált személyessé Krisztusban, személyessé vált Krisztus keresztjében. Erről szeretnék elmesélni egy történetet:

Egy New England-i városban Georg Thomas *plébános prédikált. Húsvét reggelén a zsúfolt templomba egy rozsdás kalitkát vitt magával és letette a szószék párkányára. Mindenki meglepődve nézte és kíváncsian várta, mi fog történni. A plébános azt mondta:*

Amikor tegnap végigmentem a főutcán, szembe jött velem egy fiatal gyerek, kezében lóbálta ezt a madárkalitkát, és a kalitka alján három kis vadmadár lapult, reszketve a hidegtől és a félelemtől. Megállítottam a fiút és megkérdeztem:

— Na, mit viszel magaddal?

— Csak ezt a három vacak madarat — felelte.

— Aztán mit akarsz csinálni velük? — kérdezősködtem.

— Hazaviszem őket és szórakozom velük — felelte. Feldühítem őket, kihúzom a tollaikat, egymás közötti viadalra uszítom őket. Élvezni fogom.

— De előbb-utóbb beleunsz majd. Utána mit kezdesz velük?

— Ó, van otthon két macskánk — mondta a fiú —, azok szeretik a madárhúst. Megetetem őket velük.

Hallgattam egy kicsit, aztán ismét megszólaltam:

— Fiam, mennyit kérsz a madarakért?

— Nem kellenek magának azok a madarak, atya. Hiszen azok csak vacak szürke mezei madarak Még énekelni sem tudnak. Még csak nem is szépek.

— Mennyit akarsz értük? — kérdeztem ismét.

A fiú végignézett rajtam, mintha megbolondultam volna, aztán megmondta az árat: tíz dollár. Kivettem a zsebemből a tíz dollárt, odaadtam a gyereknek.

A fiú letette a kalitkát a földre és egy pillanat alatt eltűnt. Én aztán felemeltem a madárkalitkát, elvittem a közeli parkba, ott letettem, kinyitottam az ajtaját, és szabadon engedtem a madarakat.

Miután Thomas plébános elmondta a kalitka történetét, mindjárt egy másik történetbe kezdett:

Egy nap a Sátán és Jézus között párbeszéd folyt. A Sátán épp az Édenkertből jött és büszkén dicsekedett:

— Az egész emberiséget a kezeim közé kaparintottam. Csapdát állítottam nekik olyan csalétekkel, amelynek nem tudnak ellenállni. Mind az enyémek!

— Mit fogsz csinálni velük? — kérdezte Jézus.

— Szórakozni fogok velük. Megtanítom őket, hogyan házasodjanak, és hogyan váljanak el egymástól; feldühítem őket, meg arra is megtanítom, hogyan gyűlöljék és kínozzák egymást; hogy részegeskedjenek és kábítózzanak; arra, hogy fegyvereket és bombákat találjanak fel és öljék egymást. Nagyon fogom élvezni — mondta a Sátán.

— Mit csinálsz majd velük akkor, ha eleged lesz a játékból?

— Megölőm őket! — felelte a Sátán.

— Mennyit kérsz értük? — érdeklődött tovább Jézus.

— Nem kellenek neked azok az emberek! Nem jók azok semmire! Megveszed őket, ők pedig csak gyűlölni fognak. Leköpnek, megátkoznak és megölnek. Nem kellenek ők neked!

— Mennyit kérsz? — kérdezte újból Jézus.

A Sátán végignézett Jézuson és megvető gúnnyal mondta:

— A véredet, az összes könnyedet és az egész életedet!

Jézus így szólt:

— Megegyeztünk! — aztán kifizette az árat...

(Ezzel George Thomas *plébános fogta a madárkalitkát és lement a szószékről.)*

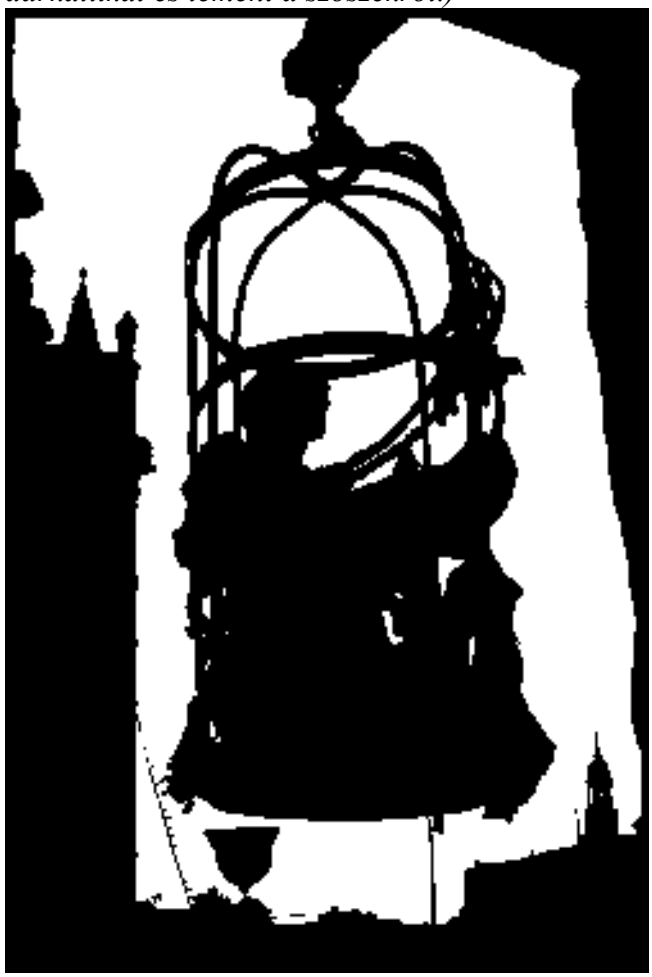

Fontos, hogy soha ne feledjük el az emlékezést, hogy Krisztus értünk kifizette az árat, és megbocsátott nekünk. Nem az, az igaz szeretet, amit mi annak gondolunk, hanem ez…. Hiszen életét adta értünk, vérét omlani hagyta… így többet adott a hűség, mint a pillanatot. Csak a szeretet képes amire semmi más, hogy elveszhetett az érdek, de cserébe élni fog a világ…

A Húsvétról

Ő az üdvösségünk húsvétja,
Ő az, aki sokakért sokat szenvedett,
Ő az, akit megöltek Ábelben,
akit megkötöztek Izsákban,
aki idegenként vándorol Jákóbban,
akit eladtak Józsefben,
akit kitettek Mózesben,
akit a bárányban leöltek,
akit Dávidban üldöztek,
akit a prófétákban megaláztak.
Ő a szótlan bárány,
Ő a leölt bárány,
Ő az, aki Máriától szép báránykaként született,
aki a nyájból vétetett, s akit leölésre szántak,
kit este levágtak,
és éjjel eltemettek,
akit a kereszten össze nem törtek,
aki a földben el nem oszlott,
feltámadt a halottak közül,
és feltámasztotta az embert a mély sírból.

Melitón (II. században élt szárdeszi püspök)

Böjti szeretetvendégség

A Bajkál tó és a Víz Világnapja

Miután egyházmegyei elfoglaltsága miatt Fischl Vilmos lemondani kényszerült előadását, már nem volt idő arra, hogy új programot szervezzünk. Nekünk nem, de Urunknak igen! A szomszédunkban lakó Balog István ugyanis elvállalta a hirtelen felkérést.

Őszintén szólva már korábban is felvetődött, hogy szeretetvendégségi előadás formájában éljünk a mellettünk tartózkodó erdész természetszeretetével és -ismeretével, csak éppen úgy gondoltam, hogy ez nem egyházi-gyülekezeti profil, hanem a falunak kellene biztosítania alkalmat — nem is egyszeri előadást, hanem egy sorozatot. Máig érthetetlen, miért nem élt az önkormányzat ezzel a lehetőséggel. A szükséghelyzetre való tekintettel mindenesetre mégis tettünk egy kísérletet, hogy ha máshogy nem, hát a szeretetvendégség keretében teszünk egy kezdőlépést — remélve, hogy aztán a falu rendezésében is következnek majd előadások. Természetesen a polgármester asszonyt személyesen is meghívtuk, valamint az egész falu számára hirdettük meg az alkalmat 2010. március 14-ére.

Szomorúan kellett konstatálnunk, hogy csak a gyülekezet tagjai voltak kíváncsiak az előadásra, amely a *Bajkál*ról szól. Apropóul szolgált az is, hogy a szeretetvendégséghez közel esett a ***Víz Világnapja*** is — márpedig a *Bajkál tó* a Föld édesvíz-készletének jelentős hányadát tartalmazza!

Balog István 1990 óta szervez expedíciókat, ezek során 8 alkalommal jutott el a Bajkál tóhoz — Bajkál- és Szibéria-szerelmes.

Sokan megkérdezik: Van itt *Magyarország*on éppen elég víz, amit védeni kell — miért a *Bajkál*hoz járni?! Ám annyira piciny és sebezhető a Földünk, hogy itt *Felsőpetény*ben nekünk sem mindegy, hogy a *Bajkál tó*nak milyen az egészségi állapota — hiszen Földünk felszíni ivóvízkészletének egyötöde ebben a tóban van! Nagyon nagy problémák lesznek nagyon rövid időn belül — sőt, már vannak is, de hamarosan még nagyobbak lesznek. Még a mi korunkban! Hiszen pl. *Észak-Amerikáb*an már eltűnt a talajvíz (elhasználták locsolásra).

Ha összeadjuk a Föld felszíni ivóvízkészletét — az észak-amerikai nagy tavakat, az Amazonastól kezdve a Mississippin át az összes nagy folyóig, az *Északi* és *Déli sark* jegében tárolt ivóvízkészletet, a gleccserek jegét, még a Lókos patak vizét is hozzáírjuk — ennek az egésznek az ötöde abban a tóban van. Mert az, hogy 23 000 km^3, az egyikőnknek sem mond semmit — emberi léptékkel nem fogható fel ez a mennyiség. És ez a víz nagyon tiszta — beletölthető az akkumulátorba!

A *Bajkál tó* egésze a világörökség része. Elhangzott a hasonlat, hogy a *Bajkál tó* északkelet-délnyugat irányban hosszú, a *Balaton* pedig hasonlóan, de olyan irányban keskeny. Mert amilyen hosszú a *Balaton*, olyan széles a *Bajkál tó*. 31 500 km^2 — ez több, mint egyharmad *Magyarország*. Nagyobb tavak vannak nála a Földön — de mélyebb nincs: 4 637 m mély; hossza 630 km.

A Bajkált hegyek veszik körül — a tó szerencséjére, mert így utakat a Bajkál partján csak néhány szakaszon tudtak építeni, és így csak ezeken

a részeken tudott kialakulni olyan nagy település, amely bizony szennyezi a *Bajkál* környékét.

A tavat nagyjából annyi folyó, patak, ér táplálja, ahány nap van egy évben. A tó környékét burjátok lakják — az ő mondavilágúk szerint pontosan 365 folyó, de nem lehet megállapítani, hiszen rengeteg a tavaszi időszakos vízfolyások száma, amikor hólé ömlik a tóba. Három nagy folyót mindenképp meg kell említeni. Délről érkezik a Szenega. A következő a Barguzin folyó — Újbarguzinnál éri el a tavat. (A Barguzin név még párszor szerepelni fog. Onnan lehet ismerős, hogy Barguzinban vélték megtalálni Petőfit.) A harmadik folyó északról érkezik, az Angara — szép lassan átmozog a tavon: a belépő víz nyolc és fél év múlva odaér a kifolyási torkolathoz, és a *Bajkál* vize elindul a Jeges tenger felé. Egyetlen hatalmas szigete van. A burjátok nem hívják tónak — egyszerűen magázzák: ő, az öreg, maga a természet. A burjátok nyelvén ugyanis a *bajkál* szó a természetet jelöli.

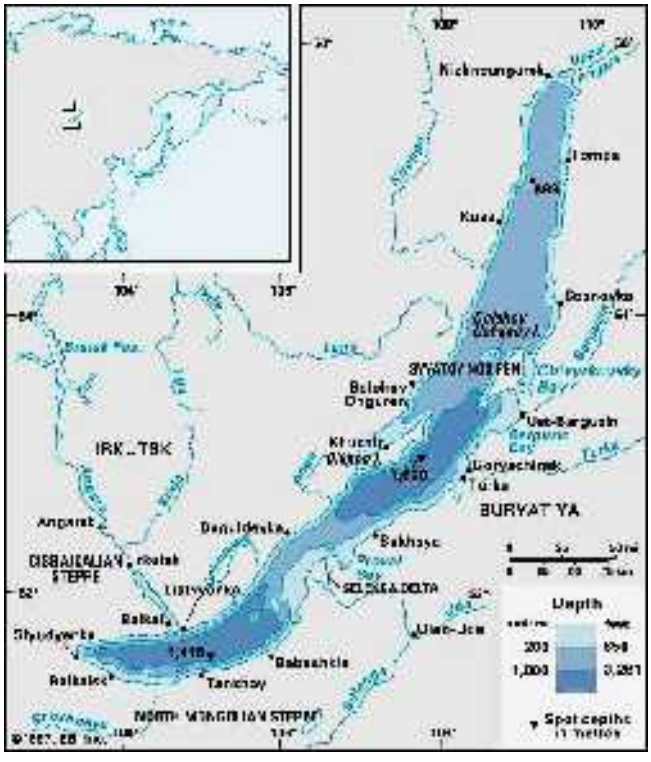

1996-ban felkérte a burját kormány Balog Istvánt a Bajkál vízminőségének vizsgálatára. Az első mindig a hőmérsékletmérés — a nyílt vízfelületeken június-július fordulóján sosem volt 4-5 foknál melegebb. Ezért is rendkívül gazdag az élővilága — 2500 élőlény a lakója, jelents része csak ebben a tóban él. A tó kora is magyarázza, miért ilyen gazdag az élővilága: a tó olyan repedésben van, amelyben rengeteg hőforrás van, ellenállt a földtörténet során előforduló eljegesedéseknek, a környéke nem tudott befagyni, és nagyon sok növénynek és állatnak volt menedéke. Mivel a fent levő víz sokkal hidegebb, mint lent a hőforrások miatti melegebb, így a víz állandóan cirkulál: a felszíni hideg víz lesüllyed, így a mélyebb részekbe oxigént visz — még másfél km mélyen is gazdag élővilága van.

Tessék elképzelni, hogy elmegy az ember 7000 km messze, és a Bajkálon túli nemzeti park kutatóhajójának a neve: Щандор Петэфи (Sándor Petőfi). Az ember picit megkönnyezi. Ott annyira hisznek Petőfi ottlétében, hogy bárkivel, akivel találkozik ott az ember, és kiderül, hogy *Magyarország*ról való, első kérdésük, hogy járt-e a nagy magyar poéta sírjánál. — Balog István járt; minden alkalommal kitakarította a sír, legutóbb új kopjafát helyezett el.

A barguzini múzeumban jobban ápolják a Petőfi-hagyatékot, mint Kiskőrösön! (A hivatalos álláspont nem fogadja el azt a véleményt, hogy Petőfi a szabadságharc során orosz fogságba esve Barguzinba került és ott élt, ott temették el. Ezért nem engedték elvégezni a DNS-vizsgálatot sem — így viszont tulajdonképpen nyitva maradt a kérdés... Az ottaniak 1856-ra datálják halálát.)

Az előadás ismertette a legutóbbi és korábbi expedíciók kapcsán a Bajkál-környéki élővilágot, éghajlatot, valamint az ottani emberek életét, vallási világát. Ha *Burjátia*, *Mongólia*, akkor tudjuk, hogy a buddhizmus és sámánizmus jellemzi. A buddhista vallást sem gyakorolhatták a szocializmus alatt — összesen egy kegyhelyet hagyhat-

tak meg. A sámánizmust pedig teljesen tiltották. A sámánizmus egyfajta életmód, a buddhizmus pedig vallás — ennek egyik megjelenési formája, hogy a vallások szerinti jeles helyekre imaszalagtartó kopjafákat helyeztek el (vagy fára függesztették). A buddhista vallás szerint ezt ahogy lobogtatja a szél, annyi imát mond el.

Kontinentális éghajlat jellemzi a vidéket — tehát az óceáni hatások ki vannak küszöbölve. Az *Atlanti óceán* 8000 km-re van, az *Indiai óceán* felől abszolút le van zárva a *Himalája* által az óceáni hatás, ami enyhíthetné a klímát, a *Csendes óceán*nál pedig mások az áramlatok. Északról viszont teljesen nyitott a kontinens ezen része — tehát hideg van. A befagyott tavon lékeket vágva halásznak.

A napsütéses órák száma ugyan több, mint a *Fekete tenger* mellett, csak hát a kontinentális éghajlat jellemzője, hogy naplemente után gyorsan lehűl a levegő. A kút még nyáron is befagy — úgy kell áttörni a jeget, de teljesen friss vizet lehet nyerni belőle. A tajga jellemzi az élővilágot — azaz fenyő és prémes állatok.

Az építkezési módról: A házhoz nemhogy egyetlen szöget sem használnak, de szerszámot is mindössze egy baltát. Ezzel faragják ki a rönkök végét olyan csodálatosan, hogy kifele minden irányban trapézformát alkotnak, és csak egymásra kell pakolni és tökéletesen illeszkednek.

Ezen a vidéken tulajdonképpen csak két évszak van, a nyár olyan gyorsan átmegy télbe. Ilyenkor a Bajkál befagy — olyannyira, hogy teherautók járnak jegén. Ilyenkor szállítják nagy tankerekkel a halászfalvakba az áramgenerátorokba szükséges gázolajat. Ezen a harmad Magyarországnyi területen ki vannak jelölve az utak: irányjelző táblákat fúrnak a jégbe. Fontos betartani az utakat, mivel több száz év alatt úgy jelölték ki ezeket, hogy kikerülik a víz alatti hőforrásokat, nehogy elvékonyodjon a jég és beszakadjon az autó alatt.

Bízunk abban, hogy az előadás erősítette bennünk felelősségünket a teremtett világ természeti kincsei iránt, különösen is a víz tekintetében, hogy legyen mit továbbadni a következő nemzedékeknek, és hogy legyen tiszta ivóvizünk évtizedek, évszázadok múlva is.

A Feltámadás Nagy Prédikátora

Rendhagyó húsvéti igehirdetés

Biztosan tudom, hogy van, aki várja már, hogy olvashassa a 2010 húsvét hétfői igehirdetést — és gyanítom, hogy mások is vannak, akik szeretnék felidézni az ott hallottakat. Nem — legalábbis nem pusztán — azért, mert rendhagyó műfajban szólalt meg a prédikáció, hanem bizonyára azért, mert a feltámadás evangéliuma hangzott, és igyekezett sokféle és sokfajta helyzetben levő emberhez szólni. Jó lenne felidézni a hallottakat, a húsvéti örömhírt, az életújító Krisztus titkát, amely az emberi szóba, a húsvéti igehirdetésbe öltözik, hogy mellénk álljon, vigasztaljon, új életet adjon. Így hát most itt olvasható az elhangzott igehirdetés írott változata:

Felbolydulás

Az egész falu felbolydult vasárnap. Már napok óta nagy izgalomban teltek napjai. Hiszen kimondhatatlan esemény elé nézhettek! Egy kisebb faluba ilyen nevezetes ember érkezik! Hiszen a Nagy Prédikátor igehirdetéseire milliós városok kíváncsiak, ki tudja hány százezer lélek tért meg hatására! És most: idetart! Szenzációs! Hihetetlen! Micsoda világraszóló esemény egy kis falu számára! Nem csoda, hogy a lakosok minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy méltóképpen fogadják a vendéget! Nagy pompával és csinnadrattával. Elő is állt a tűzoltózenekar, hogy bevonulása méltóképpen történjék, a nyugdíjasklub, hogy méltóképpen köszöntsék, a technikusok felszerelték az erősítőket is, hogy akik nem tudnak otthonról elszakadni, azok is hallhassák a Nagy Prédikátort a hangszórókon keresztül. Mindenki gyülekezett már a főutcán, és várták, hogy a város felől ki pillantja meg először a limuzint. …

A vendég azonban késett. Egyre nyugtalanabb lett a tömeg — csak nem hagyja őket az utolsó pillanatban cserben? A türelmetlenebbek már széledni kezdtek.

Este lett, majd hétfő reggel.

A padok egyre ürültek — már csak páran maradtak. Senki nem vette észre, hogy a mellékutcából fáradt vándor érkezett az apostolok lován, és nem törődve a tömeggel, porlepte ruhában odalépett a pulpitushoz, és megszólalt:

Kegyelem nékünk és békesség, Istentől, , a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól. Hallgassuk meg Isten igéjét, amint egyházunk a mai napra, Húsvét másnapjára igehirdetés alapjául kijelölt, megírva találjuk Pál apostol korinthusiakhoz írt második levelének 15. fejezetében, a 21-től a 23. versig a következőképpen:

„Mert ember által van a halál, ember által van a halottak feltámadása is. Mert ahogyan Ádámban mindnyájan meghalnak, úgy a Krisztusban is mindnyájan életre kelnek. Mindenki a maga rendje szerint: első zsengeként támadt fel Krisztus, azután az ő eljövetelekor következnek azok, akik a Krisztuséi."

Pro és kontra

Mindenki megdöbbent. Hát mit képzel ez az alak?!? Hogyan meri elbitorolni a Nagy Prédikátornak fenntartott helyet?!? Hiszen ők a zseniális együttes koncertjére kíváncsiak, nem egy névtelen előzenekar cincogására! És egyáltalán hol van a Nagy Prédikátor? Ha időben megérkezett volna, akkor ennek a kis mitugrásznak alkalma sem lett volna helyére törni! …

Néhányaknak azért felötlött emlékezetükben egy régi király képe, aki bár nem pompás limuzinon érkezett, igehirdetését mégis nagy sokaság hallgatta; aki nem is elefántok hátán érkezett Hannibál módjára, hogy meghódítson egy újabb országot; akinek legpompásabb bevonulása nem lovon, hanem szamárcsikón történt. Talán ez a porlepte alak volna maga a Nagy Prédikátor? Halk szava mindenesetre szól:

A feltámadás örömüzenetével jöttem közétek, hogy Krisztus fénysugara világítsa meg életeteket! Urunk győzelmét hozom közétek, hogy halálának gyümölcséből Ti is részesüljetek és életetek legyen! Húsvét üzenetét kiáltom a világba: Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

A Falu Szkeptikusa ezt már nem hagyhatta szó nélkül: Ugyan már, milyen alapon állíthatsz ilyesmit? Még soha senki nem tért vissza a halálból. Legfeljebb tetszhalálból. Legfeljebb csalással. Még hogy feltámadt ez a Te Jézusod! Mesebeszéd! Nyilván meg se halt, ha később mégis a tanítványok között volt! Na, én ugyan ilyen mesebeszédnek nem hiszek!

Miért mondasz ilyet? Hiszen szemtanúk látták! Hivatásos hóhérok gondoskodtak arról, hogy minden rendben legyen, szinte orvosi pontossággal azonosítható, mi is történt. A nép vezetőinek is létkérdés volt, hogy Jézust biztosan eltegyék láb alól, nem engedhették meg maguknak a tévedést! Talán Te ott voltál, hogy a hivatásos szakértőknél jobban tudod, talán náluk többet tudsz?

A Falu Szkeptikusa: Nem, valóban nem voltam ott. Hogyan is lehettem volna, hiszen még őseim sem éltek akkor! Épp ezért ellenőrizhetetlen, mi is történt — mert olyan régen volt. Azt még talán el lehet fogadni, hogy Jézus meghalt a kereszten; na de hogy feltámadt volna?!? Ilyet soha senki nem tapasztalt még úgy, hogy ellenőrizhető lett volna. Tudományos lehetetlenség.

A tanítványok mégis találkoztak vele… Talán hazudtak? Miért kockáztatták volna életüket egy ilyen átlátszó hazugsággal?

Biztos hallucináltak. Nem tudták megkülönböztetni képzeletük játékát a valóságtól. Annyira elkeseredtek, hogy öntudatlanul is egy képzelt világba menekültek. Jól ismerik az ilyen eseteket a pszichiátrián…

Na de a sír húsvétkor üres volt, ezt még a római katonák, a zsidó vezetők is kénytelenek voltak elismerni! A tanítványok vagy az asszonyok még csakcsak eltéveszthették volna a sírt — na de a hivatalból kirendelt őrök?

Akkor is lehetetlen. Ilyen egyszerűen nem létezik. Egyébként is Te honnan tudhatnád jobban, mint én? Te talán ott voltál? Vagy ismersz talán egy embert, aki már látott olyat, aki azt hallotta, hogy a ***Biblia*** mindezt leírja? Ugyan már, ilyen nevetséges érveket! Ezzel a vitát le is zárhatjuk, részemről befejezve…

Igaz, nem volt mindenki szemtanú. Nem voltam a feltámadás közvetlen tanúja úgy, mint a tanítványok — szép is lett volna, hiszen dühtől tajtékozva üldöztem őket! Ám épp azért fogadtak el a többiek apostolnak, mert a damaszkuszi úton találkoztam Jézussal, és kénytelen voltam rádöbbenni: nem egy halott hamis próféta őrült követőit üldözöm, hanem az élő Isten Fiát, Aki letette életét a Golgotán, majd ismét felvette húsvét hajnalán, és élve hagyta el a sírt.

Bolond vagy Te, Pál, teljesen elment az eszed! — kelt ki magából a Falu Filozófusa. — Való igaz, hogy a lélek halhatatlan, és a test börtönéből kiszabadulva elkezdi igazi életét. De hogy a szabadságból újra a test rabságába költözne, ez nonszensz!

Talán Te tévedsz, Platón… Egy filozófus gondolataira érdemes ugyan odafigyelni, de nem gondolod, hogy íróasztal mellett ülve nem szerezhetsz elég tapasztalatot a valóságról? Lehet, hogy a tanítványok nem voltak pallérozott elméjűek, de nem is gondolati úton jutottak el az Élő Úrhoz, hanem úgy, hogy találkoztak Vele. Ahogyan ezt a találkozást ígérte mindannyiunknak: azt, hogy Lelke által velünk van a világ végezetéig. Igéje és Lelke által mindezt bármelyik hívő megtapasztalhatja. Mi lehet a konkrét tapasztalatnál mérvadóbb az igazság tekintetében?

A Falu Bírája is meg kellett már szólaljon: Na de mi az igazság? Megalapozatlanul nem lehet ítéletet mondani sem így, sem úgy! Ahogyan megállapítottam, hogy Jézus ellen nem bizonyíthatók a vádak, így a római jog jóhiszeműsége alapján — miszerint mindenki ártatlannak tekintendő, míg az ellenkezőjét nem bizonyítják rá — meg kellett állapítanom, hogy nem találok benne semmi halálra méltó bűnt.

Na de akkor mégis miért ítélted halálra, Pilátus? Akkor miért nem álltál ki az igazság mellett? Miért szennyezted be kezed ártatlan vérrel — hiába is mosod állandóan?

Mert felismertem, milyen veszélyes az az eszme, amit hirdetett. Mert megértettem, hogy az általam felfogható igazság csak részleges lehet. Mint ahogyan minden ember igazsága részleges. Jézus azonban abszolút igazságot hirdetett! Hallatlanul veszélyes volt! Ő talán nem használta volna fel rosszra. Na de a követői? Nem a tanítványok, hanem a későbbiek! Ha engedem, hogy Jézus új vallást alapítson, akkor megkockáztatom, hogy követői az abszolút igazság nevében kegyetlenül üldözzék azokat, akik mást vallanak. Mennyi vallásháború, öldöklés lett volna belőle! Keresztesháboru, inkvizíció, boszorkányüldözés — hát ez kell nekem?! Milyen zavargások keletkeztek volna a birodalomban! Mit mondtam volna a császárnak? Meg kellett halnia, hogy megakadályozzam ennek az utópisztikus tanításnak vallássá alakulását…

És mit értél el vele? Te is csak eszköz voltál. Szerencsétlen báb, aki a pozícióféltés és az igazság közt ingadozva végül nem tudott igazságos ítéletet hozó bíró lenni. Pedig még a feleséged is időben figyelmeztetett… És mit értél el vele? Megakadályozhattad talán a feltámadást? Megakadályozhattad talán, hogy Jézusnak millió, sőt, több milliárd követője legyen? Nem.

A Ma Embere is úgy érezte, muszáj megszólalnia: Még hogy épp egy ember, ez a Jézus követése által lehetne részünk örökéletben! Hiszen mindenki a maga üdvösségének kovácsa! Ahogyan élsz, ahogyan döntesz, ahogyan megoldod életed problémáit, úgy lesz részed jóban vagy rosszban. Nem számíthatsz senkire, nem vált meg senki, csak magad számítasz! Az meg végképp nevetséges, hogy egy másik ember, a mítoszok szüleménye, valamifajta Ádám bűne miatt kellene nekünk bűnhődnünk. Még hogy eredendő bűn! Nevetséges! Az ember üres, ezért tiszta lappal születik, aztán azt ír bele, amit akar. Sorsunk nem az istenek kezében van, hanem a magunkában!

Tudom, hogy Te vagy a legjártasabb a hazugságban, Ősi Kígyó! Csak éppen ne hidd, hogy mindenki bedől ámításaidnak. Éppen az egy Krisztus az, Aki által lehull a hályog szemünkről, és meglátjuk, hogy saját erőnkből képtelenek vagyunk szabadulni nyomasztó terheinktől, elkövetett vétkeink átkától. Minden tagadásod ellenére bizony ott hordozzuk Ádámsorsunkat, már bűnben foganunk és bűnben születünk, és sokszori próbálkozásaink ellenére is minduntalan visszazuhanunk a kárhozat szakadékába. Jézusban azonban már nagyon sokan megszabadultak, mert Ő valódi megváltást hozott és visszavezetett Isten Birodalmába.

A Falu Első Emberének is közbe kellett szólnia: Mégis, mondd, mire jó mindez? Hát talán visszakaptam az Elveszett Paradicsomot? Talán érvénytelenné lett rajtam Isten ítélete, miszerint vétkem miatt meg kell halnom? Ám legyen: Jézus támadjon fel a halálból. Na és? Mit használ ez nekem? Engem akkor is a gödör vár végső állomásként!

Igen Ádám, valóban felszálltál a halál vonatjára, és az bizony robog a végállomás — a teljes pusztulás — felé. Ám ne feledd, hogy az örökélet nem azt jelenti, hogy a halált a végtelenbe toljuk ki. Jézus mást nevezett életnek: aki hisz Őbenne, ha meghal is él! Robogunk ugyan a halál vonatján a pusztulásba — ám

hit által tudhatjuk azt is, hogy a végállomás tulajdonképpen csak átszállás lesz azoknak, akik Krisztusban vannak — az élet vonatja továbbvisz. A halálon át lehetünk az élet részesei. Ádámban mind meghalunk — ám Krisztusban mind életre kelünk! Ez az örömhír, ez a felszabadító üzenet: nem vagyunk reménytelenül a halál fogságában!

A Falu Gyászolójából kitört a zokogás: Ha Jézus itt lett volna, meggyógyíthatta volna, és nem kellett volna meghaljon! Most már azonban késő. A halálra nincs orvosság.

De hát Mária, még mindig nem érted, hogy Jézus a feltámadás és az élet?! Értem én, hogy sírsz a gyász terhe alatt, mérhetetlenül szenvedsz a veszteség miatt — mégis van orvosság a halálra: a feltámadás!

Krisztusban fel lehet támadni. Mert az igazi élet nem úgy érhető el, hogy egyre messzebbre tolom ki a halál dátumát, netán egyenesen a végtelen időbeli messzeségbe... Az igazi élet a halálból való feltámadás által ragadható meg. Azaz az igazi élet Húsvétban nyerhető el.

Gyászod nem maradhat feldolgozatlan, vigasztalhatatlan! Szeretted előrement — ahogyan Jézus is előrement helyet készíteni. Jézus nem azért támadt fel, hogy egyedi kuriózum legyen, hanem hogy előkészítse az övéi feltámadását! Van reménység a halál után is! Ha ideig sírunk is, mégis van vigasztalás a gyászban is! Jézus nem a szenvedést vette el tőlünk, hanem a szenvedés értelmét változtatta meg. Kiragadta Sátán kezéből, hogy többé ne pusztán a gyötrelem forrása legyen, hanem az áldás előkészítője is.

A Falu Gyászolója: Van valami abban, amit mondasz. Igazad van. Ő is azt mondta: jó ez a betegség — ha halálos is, mégis áldó kéz nyújtja, áldást hörpinthetek e kehelyből. Sose hittem volna, hogy a halál irtóztató közelében ilyen nyugalommal és békességgel készülhet valaki Ádám sorsában való részesedésünkre. De hát akkor is eltemettük, teste semmivé foszlott. Hogyan lehetne ebből újra élő embert gyúrni?

Miért gondolod, hogy Istennél van lehetetlen? Hát nem tudod, hogy testünk atomjai életünk során többször is teljesen kicserélődnek, és ilyen értelemben hajlott korunk testének fizikailag semmi köze már a fiatalkorihoz? Mégsem kételkedsz abban, hogy önmagad vagy. Hát miért épp Teremtőnknek okozna gondot mindez? Majd eljön az utolsó nap, és életre kelti Övéit! Ne gondold azonban, hogy csupán egy távoli jövő eseményéről van szó, amely tele van bizonytalansággal! Nem, mert mindez bizonyos, hiszen a múltban már megvalósult eseményre épül. Ahogyan Ádám halála, úgy Jézus feltámadása is előképe a mi sorsunknak.

Hát nem érted? Ha nem volna feltámadás, akkor Krisztus sem támadhatott volna fel. Akkor viszont semmis volna a megváltás, üres fecsegés volna a ti hitetek is, hiszen akkor még mindig az ádámi örökség terhe alatt roskadoznátok a bűn zárkájában vergődve. Ámde Krisztus feltámadt első zsengeként, hogy aztán mi is részesüljünk feltámadásában. Az élet diadalmaskodott a halál felett!

Hihetetlen mindaz, amit mondasz — szólalt meg a Falu Tudósa. — Nem is tudom, mit gondoljak. Egész életemet az élet kutatásának szenteltem. Nekem, a NOBEL-díjas magyar tudósnak, el kell ismernem: *„Az élet nem valami külön mérhető vagy megfogható dolog, sem az anyagok, amikből az élő fel van építve, nem olyan különösek, a dolog azon fordul meg, hogy hogyan vannak összetéve. Ha szétszedem, nem óra, nem szív, nem élet többé, csak kerekek vagy porocskák. De ha megint eredeti rendjükbe összerakom őket, akkor megint óra, szív és élet lesz belőlük."* Hogyan is lehet hát akkor megtalálni az élet mibenlétét? Kerestem a választ évtizedeken át! *„Az élet titkát kutatva az atomoknál és elektronoknál kötöttem ki, amelyekben egyáltalán nincs élet. Valahol útközben az élet kiszaladt az ujjaim közül, úgyhogy öregkoromra most újra átgondolom a lépéseimet."* *(SZENTGYÖRGYI ALBERT)*

Nem jársz messze az Isten Országától! Egy élet munkája során megértetted a legfontosabbat: minden tudásunk, az emberiség sok ezer éves tapasztalta is kevés ahhoz, hogy életünk legmélyebb kérdéseire választ találjunk. Elemezhetünk, kísérletezhetünk, de a bölcsek követ csak nem találjuk. Klónozással másolatot készíthetünk magunkról — és mégis rá kell döbbenünk, hogy másodpéldányunkhoz szinte semmi közünk a genetikai azonosságon kívül. Valahol ez élet lényege kicsúszott a kezünk közül. Nem is csoda, hiszen minden égre törő vágyunkkal is hiába ostromoljuk Isten trónját, a túlvilág csak elérhetetlen marad e világi eszközeinkkel.

Most már érthetitek, hogy nincs emberi magyarázat. Nincs tudományos bizonyíték. Nincs kétségtelen igazolás. Nincs zsebre vágható bizonyosság. Mert a hit nem a láthatókra tekint. A hit a nem láthatók létéről való bizonyosság. A hit nem helyettesíthető tudással, hanem mindig hit marad, titokzatos találkozás az élő Úrral. Mert Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

Húsvét nem múlt, hanem jelen! Nem befejezett, hanem befejezetlen! A feltámadáshit nem egyszerűen egy eseményre összpontosul, ami a homályos múltban valamikor történt. Nem, hanem egy élő személyre irányul, Aki feltámadt, és ma is él! Az esemény nem tud idejönni, nem ellenőrizhető már utólag — de a Feltámadott közénk jön, egészen közel, hozzánk lép és megszólít! Találkozni lehet vele — ma, ebben a pillanatban is!

Ámen

Imádkozzunk!
Ádámként könyörgünk irgalmadért, Urunk: Tégy csodát velünk, hogy miközben Ádám meghal bensőnkben, Krisztus élete növekedhessen bennünk!

Ámen

Palánta—Tár

Az arzanoi gyerekek evangéliuma — Marcello D'Orta gondozásában

Marcello D'Orta olasz gyerekeknek tartott hittanórái tapasztalatából gyűjtötte össze az *Isten ingyér teremtett bennünket* c. könyvében található írásokat. A gyerekek a maguk tudásával, huncutságot sem nélkülözően fogalmazták meg az órákon hallott bibliai történeteket. Mulattatóak a maguk nyíltszívű gyermeki voltával, ugyanakkor elgondolkodtatóak is. Érdemes olvasni nemcsak gyermekeknek, hanem felnőtteknek is.

Melyik bibliai személy volt rád a legnagyobb hatással?

Mózes egy zsidó szalmakosárkában született, és a faja miatt kitették a Nílusra.

A Fáraó lánya ott labdázott a barátnőivel, ő vette észre először a vízen uszó Mózest, kihalászta és eltette magának. Ott nőt fel az udvaron, de még ha a Fáraó fiának is kébzelte magát, tök normális volt, nem volt tele magával. Amikor egyik nap kiderült, hogy zsidó, a Fáraó igazi fia azt kiabálta: „Ugye megmondtam!", és kiküldte a sivatagba.

A sivatagban Mózes éhezett és szomjazott, de inkább szomjazott a pórusoktól, mert rekkentően sütött a nap, ezerszer jobban, mint nálunk a parton. De Isten megkönyörült rajta, megszöktette a sivatagból, és a sivatag végétől száz méterrel Mózes megnősült.

Mikor visszament Egyiptomba, akkora szakálla volt, hogy az már túlzás, és a Fáraó igazi fia, mikor meglátta, azzal eset neki: „Te már megint itvagy? Mész vissza a sivatagba?"

De Mózest ez már nem tudta érdekelni, és ráküldte az egyiptomi hét Csapást.

A Fáraó csak akkor engedte szabadon a zsidókat, mikor már meghalt az utolsó csapástól a kisfia. Ők nagy felszabadulási ünnepséget rendeztek, de amikor ott találták magukat a tengerrel szemközt, nagyon elment a kedvük.

Akkor Mózes fölemelte a botot és a tenger kettévált:

de nem ám úgy, hogy az egyik fél a zsidók javára, a másik meg az egyiptomiakéra, mind a kettő Mózesére. És így átmentek.

Az utazás vége felé Mózesre kiszabták a Tizparancsolatot, és a szakálla még hosszabb és elengedhetetlenebb lett.

Mesélj el egy történetet az evangéliumból

Valamikor réges-srégen Jézus a sivatagban sétálgatva találkozott egy megszállottal, vagyis egy ördöggel teli arabbal. Amikor az ördögök a megszállott hasából meglátták Jézust, ordibálni kezdtek a járókelőkre, sértegették őket, és káromkodtak Jézusra. Jézus, ha akarja, duflán kapnak a pofájukba!

Volt az arab hasában száz ördög is, úgy habzották a száját, mint a lónak és úgy kidülledt tőlük a szeme mint Schillacinak, és mindegyiknek külön keresztneve volt. De Jézus megsajnálta és így kiáltott: „Kifelé abból a hasból, ördögfajzatok! Menjetek innen azokba a disznókba a réten!".

És az ördögök gyorsan kimentek és beleugráltak a disznókba. És minden disznónak lett egy ördöge, sőt talán kettő is. De nem sokáig birták őket a rossz magaviseletük miatt, és elkeseredésükben mind maguk alá ugrottak.

Kíváncsi volnék, hogy: amikor a disznók estükben megdöglöttek, megdöglöttek az ördögök is? És hogy ha valaki aztán megette azokat a disznókat, megette az ördögöket is?

Legenda—Tár

1909-ben kapott irodalmi Nobel-díjat a svéd írónő, Selma Lagerlöf — éppen a ***Krisztus-legendák*** című könyvéért. Majdnem 100 évvel később, 2008-ban a *Szent István Társulat* friss kiadásban jelentette meg a művet. Ez az apropója annak, hogy a már megszokottabb rovataink mellé egy újat is felvegyünk, a **Legenda—Tár**at. Természetesen nem általában a legendákat fogjuk ebben tárolni, hanem Krisztusról szóló legendákat... Olyanokat, amelyek ugyan még véletlenül sem említhetők egy lapon a *Szentírás* Krisztusról szóló híradásaival, ennek ellenére az egyetemes egyház kincseihez tartoznak — amelyek ha másképpen is, mint a *Biblia* történetei, mégis építhetik hitünket és tanulságosak lehetnek.

A fordító előszava

A svéd irodalomnak Strindberg mellett kétségkívül Selma Lagerlöf a legismertebb, világirodalmi jelentőségű alkotója. (Műveit kb. 40 nyelvre fordították le.)

1909-ben ***Nobel-díj***at kapott.

Teljes nevén: Selma Ottilia Lovisa Lagerlöf 1858. november 20-án született a värmlandi tartományban, Morbakkán, családi kúriájukon, ősei közül több jeles pap, bátor katona, kiváló tudós került ki, akiknek híre elevenen élt a későbbi nemzedékekben, amint a hagyománytisztelet is, amely az egyházi év ünnepeinek bensőbbé tételét szolgálta a családban. Esténként meseszó mellett aludtak el a gyerekek, és korán megismerték a vidék gyönyörű regéit, titokzatos mondáit, amelyeknek világa Lagerlöf egész életművét meghatározta.

„Melegszívű, aranyszavú költőnőnek" nevezi egyik méltatója a kies vidékek, tündérvölgyek, erdők, az egész szülőföld szerelmesét, aki a századforduló első éveiben írta meg egyik máig legismertebb „tankönyvét', a ***Nils Holgersson csodálatos utazásá***t, amely a táj festői ábrázolásával, a haza mérhetetlen szeretetével, a hagyományok ápolásával és az országhatárokon túlnyúló emberiesség hirdetésével minden időkre példamutató a gyermeknevelésben. (Nálunk legutóbb 1977-ben adta ki a *Móra Könyvkiadó*, G. Beke Margit fordításában és átdolgozásában.) Nem véletlenül emeljük ki ezt a könyvet, hiszen Selma Lagerlöf lelke legmélyén a legtisztább gyermekséget hordozta, maga is tanítónő volt, és 1895-ig egy leányiskolában tanított.

Majd önállósította magát, 1909-ben visszavásárolta a közben elvesztett családi birtokot, szülői házat, s attól kezdve ott élt, alkotott élete végéig. Még a ***Nobel-díj*** elnyerése előtt megkapta a *Svéd Akadémia* nagy aranyérmét, és díszdoktora lett az uppsalai egyetemnek. 1913-ban a *Svéd Akadémia* tagjai közé választotta.

Népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint hogy 1910-től háza valóságos zarándokhellyé vált: sűrűn látogatták iskolás gyerekek, államfők, tudósok, újságírók, különböző vallási és misztikus tanok hirdetői, pacifisták.

Életének 92. évében, 1940. március 16-án halt meg. 1957-ben hazájában *Selma Lagerlöf Társaság* alakult, amely főleg irodalomtörténeti kiadványokkal ápolja emlékét.

Életművének csúcsait regényei jelentik, amelyekben érzékenyen nyúl a századvég társadalmi problémáihoz, de kísérletezett versekkel, drámákkal is. Családregénye a ***Gösta Berling története*** (1891) az első jelentős panorámája írói világának. A könyv látszatra talán nem tűnik egyébnek helyi mondák, leírások gyűjteményénél, ám a színes, csillogó részletek mögött valóságos dráma rejlik ótestamentumi komorsággal. De említsük meg sokáig legnépszerűbb regényét, az ***Antikrisztus csodái***t (***Antikrist mirakler*** 1897), amelynek titka a lendületes elbeszélőkészség és a szociális kérdések érzékelése, megragadása.

Legkiválóbb munkájának a ***Jeruzsálem***et tartja az irodalomtörténet, ezt a nagy erejű parasztregényt, amely a lengyel Reymont és a norvég Knut Hamsun hasonló témájú könyvei mellett talán a harmadik legjelentősebb abban a korban.

És sorolhatjuk többi jeles munkáját, az ***Egy udvarház történetét***, a ***Trollok és emberek***, a ***Láthatatlan láncok***, az ***Ősz*** c. elbeszéléskötéteit, az ***Amikor én kislány voltam*** gyermekemlékeit stb., melyeknek legjavát magyar nyelvre is lefordították nem sokkal megjelenésük után, bár csak ritkán szerencsésen.

Az írónőről magyar nyelvű monográfia ez idáig nem jelent meg. A kötet, melyet most kézbe adunk, gyerekeknek és felnőtteknek, legtöbbet olvasott legenda-novellákat tartalmazó munkája Selma Lagerlöfnek. Nyolc legenda keletkezéséről ő maga ejt néhány mondatot ***Szentséges éj*** c. kis elbeszélésében, amikor arról ír, hogy napkeleti útja után az ott hallott Krisztus-legendákat csokorba szedte. Lagerlöf ugyanis — életrajzi adatai szerint — 1899-1900-ban *Egyiptom*ban és *Palesztiná*ban nagyobb utazást tett, s nem csupán a helyeket kereste fel, ahol egykor Jézus járt, hanem összeszedte az apokrif és népi hagyományokat, melyeket a

*Bibliá*ban nem olvasni, de eleven részleteikkel Jézus, a „názáreti próféta” személyéhez fűződnek.

Ilyenformán interetnikus értékű legendái esemény és írói képzelet összefonódásából születtek ezek a tündérien naiv legenda-elbeszélések, fényt vetve LAGERLÖF egész alkotói karakterére, a már említett epikusra, az aprólékos realistára (gondoljunk pl. ***Bölcsek Kútjá***ban olvasható helyzetleírásra: a szomjas állat ősi ösztönnel kaparja a földet), a finoman szecessziós képalkotóra (nálunk elsősorban KAFFKA MARGIT prózastílusára emlékeztet), de sokszor a dantei víziókat megközelítő északi látnokra, az atmoszférát teremtő mély beleérzőre, aki nem csupán színeket fest, hanem a képek mögött mindig egy másik arcot, amelytől a modern ember sem szabadulhat, mert a *lagerlöfi* szimbólumok nem fakulnak, amíg a rohanó embernek egyetlen perce lesz, hogy bennük önmagára ismerjen. Hadd utaljunk csak a kötetzáró ***Vándorfény***re (legendai magvát valószínűleg ***Itáliá***ból hozta magával az 1895-1896-i útjáról), amely ugyan eredeti címe (***Die Lichtflamme***) alapján inkább gyertyafénynek fordítható, a befejező mondatok jelképi tartalma szerint azonban ez a gyertya a századokról századokra sugárzó húsvéti fény édestestvére lesz, vándorutunk legtisztább kísérője, hogy más távlatot adjon az életnek.

Mindezeken túl az egész könyv a gyermeki léleknek is üdítő forrása, élmény és „szent történet”, mely a legendák pedagógiai hatásának értelmében képzeletet s lelket mozgat könnyebben befogadni az isteni titkokat.

Végül ezúttal köszönöm meg F. BÉLA ERZSÉBETnek, hogy a fordítás közben fölmerült filológiai nehézségek megoldásában segítségemre volt.

A fordító (TÓTH SÁNDOR)

Szentséges éj

Ötéves koromban nagy bánat ért. Azóta sem éreztem annál nagyobb szomorúságot. Meghalt szegény nagyanyám, aki naponta szobájában ült a kanapén és mesélt nekem.

Sose tudtam másként elképzelni őt, minthogy reggeltől estig mesél, mesél, mi gyerekek meg körülötte ülünk, és tátott szájjal hallgatjuk. Csodaszép élet volt, talán a legszebb, ami gyereknek kijárhat.

Többet aligha tudok nagyanyámról. Emlékszem: fehér haja ragyogott, hajlott háttal járt és folyton harisnyát kötögetett. Ha már nem mesélt, megsimogatta fejemet és így szólt: — Amit elmondtam, olyan igaz, mint ahogyan te engem látsz, én meg téged.

Eszembe jut, hogy énekelt is, bár nem mindennap. Az egyik dal egy lovagról és a tenger tündéréről szólt, visszatérő sora így hangzott: *„Fagyos szél fújt, fagyos szél fújt a tenger fölött.”* Egy kis imádságra is emlékszem, bár szövege azóta összekuszálódott bennem.

Meséi közül úgy igazán egyetlen él bennem. Hibátlanul el tudnám mondani ma is. Jézus születéséről szól.

Hát ennyi az egész, ami megmaradt róla. Legélesebben mégis a fájdalom, amikor már nem volt.

Mennyire eleven annak a napnak a reggele: a kanapé üres volt, s hiába kerestem nagyanyámat. Azt hittem, sose ér véget a nap. Minket, gyerekeket ravatalához vezettek, hogy csókoljuk meg kihűlt kezét. Féltünk, de valaki fülünkbe súgta: ez az utolsó alkalom, hogy megköszönjük a sok örömet, amit tőle kaptunk.

A meséket, a dalokat vele együtt fekete koporsóba zárták, hogy soha többé vissza ne térjenek. Akkor valami végleg eltűnt az életünkből. Bedördült előttünk annak a bűvös világnak kapuja, melyen át ki-bejártunk, és nem akadt többé senki, aki megnyitotta volna.

Negyven esztendő múltán, hogy összeszedegetem a Napkeleten gyűjtött Krisztus-legendákat, ismét eszembe jut az az egyetlen, a Jézus születéséről szóló. Valami belülről biztat: mondjam el, kezdjem ezzel a legendákat. Nos, hát legyen.

*

Nagykarácsony ünnepe volt, mindenki a templomba igyekezett, csak nagyanyám meg én maradtunk otthon. Úgy emlékszem, egyedül voltunk az egész házban. Miért nem mentünk a többiekkel? Mert én túlságosan fiatal, nagyanyám pedig túlságosan öreg volt. Búnak adtuk hát fejünket, hiszen nem vehettünk részt az ünnepi misén, nem láthattuk a karácsonyi fényeket.

Üldögéltünk szomorú magányunkban, amikor nagyanyám egyszer csak mesélni kezdett.

Élt valamikor egy ember, aki nekivágott az éjszakának, hogy tüzet szerezzen. Bekopogott minden házba: — Segítsetek, jó emberek, feleségemnek kisgyereke született, és nagyon hideg a szobánk.

Az éj azonban mélysötét volt, az emberek aludtak, senki sem válaszolt.

Az ember továbbment, míg végre a messzeség határán tűz fényét pillantotta meg. A szabadban lobogó láng felé tartott. A tűz körül népes nyáj és idős pásztor hevert. Aludtak.

A tüzet kereső az alvókhoz ért. Látta, hogy a pásztor lábánál három megtermett kuvasz nyújtó-

zik. A neszre fölrezzentek, pofájukat szélesre tátották, de nem jött ki hang onnan. Az ember látta, mint borzolódik a szőr a kutyák hátán, mint villannak meg fehér fogaik. A kutyák rárohantak, s ő érezte, hogy az egyik a combjába mar, a másik a keze után kap, a harmadik meg a torkának ugrik. Az éles fogak azonban nem engedelmeskedtek, s neki a legkisebb baja sem esett. Amikor tovább akart lépni, nem tudott a heverő fehér bárányok miatt. Annyira szorosan feküdtek egymás mellett, hogy képtelenség volt utat találni köztük. Az állatok hátán ment tehát előbbre, egészen a tűzig. A juhok közül azonban egyik se mozdult.

Ez idáig csendben maradtam, s hallgattam nagyanyám patakzó szavait, de most félbeszakítottam: — Miért nem keltek fel a báránykák? — Mindjárt megtudod — mondta, és folytatta a történetet.

Amikor az az ember a tűzhöz ért, a pásztor fölébredt. Idős volt, haragos természetű, mogorva mindenkivel. Fogta hosszú, hegyes végű botját, amit akkor szokott kezében szorongatni, ha a nyájra vigyáz, és az idegen felé vágta. A bot hosszú ívben elröpült, de mielőtt a jövevényhez ért volna, irányt változtatott, és távolabb ért földet a mezőn.

Megint közbeszóltam: — Nagyi, a bot miért nem találta el az embert?

Ő mintha meg se hallotta volna kérdésemet, tovább mesélt.

— Az ember akkor odaállt a pásztor elé és így szólt: — Jó ember, adj egy kis parazsat. Felségemnek ma kisgyereke született. Tüzet kell raknom, hogy ne fázzanak.

A pásztor legszívesebben így dörgött volna: No, tirhulj! —, de arra gondolt: — Kutyáim nem bántják ezt a jövevényt, juhaim nem ijedtek meg tőle, és hegyes botom messze elkerülte. Megdöbbent és engedékennyé vált. — Végy, amennyit akarsz!

A tűz majdnem kialudt már, és se venyige, se hasáb, hogy újra föllobogjon. Igaz, maradt egy halom parázs, de a jövevénynek lapátja meg edénye nem volt.

Az öreg pásztor — kárörvendőn — ismét csak biztatta az idegent: — Végy hát, amennyit akarsz! (Közben befelé nevetett: Úgy se tudsz.) A jövevény azonban lehajolt, puszta kézzel szedni kezdte a parazsat és kabátjába rejtette. A parázs nem égette meg a tenyerét, nem perzselte össze a felöltőjét. Vitte, mintha egy halom diót vagy almát vitt volna.

Én — immár harmadszor — megint csak nem tudtam megállni: — A parázs miért nem égetett, nagyanyám?

— Megtudod azt is, várd meg a végét — szólt jóságosan és folytatta:

— A nagyharagú, mogorva pásztor ezt látva, elcsodálkozott: — Miféle éjszaka ez? A kutyák nem marják meg az idegent, a juhok nem félnek tőle, a lándzsa elkerüli, s a tűz nem égeti meg. Újra odaintette az idegent és megkérdezte tőle: — Mondd, milyen éjszaka ez, hogy mindenki irgalmas hozzád?

Ő azt felelte: — Ha magadtól nem jössz rá, én nem mondhatom meg neked. S máris indult.

A pásztornak eszébe jutott: nem ereszthetí el csak úgy, ha kérdésére választ akar kapni. Fölkelt hát és követte. Amikor annak szálláshelyéhez értek, a pásztor rádöbbent: de hát ennek az embernek még kunyhója sincs. Egy barlangban húzta meg magát az asszony és a gyermek, rideg szirt övezte barlangban.

Arra gondolt: a védtelen gyermek bizonyára megfagy itt. S jóllehet kőszívű volt, megindult a szegénység láttán és elhatározta, segít a gyermeken. Tarisznyájából hófehér, puha báránybőrt húzott elő. Odaadta az embernek: legyen takarója a kicsinek.

Ebben a pillanatban megnyíltak szemei és fülei, látta, amit eddig nem látott, hallotta, amit nem hallott. Ezüstszárnyú angyalok vették körül, kezükben citera. Túlcsorduló örömmel arról énekeltek, hogy ezen az éjszakán megszületett, aki a világot megváltja majd bűneitől.

Értette már az öreg pásztor, miért nem marnak a kutyák, miért nem félnek a juhok, s a lándzsa miért nem sebez.

Angyalokat látott, akármerre nézett: a barlangban ültek, s a hegyeken, és röptüket bámulhatta a boltozatos ég alatt. Seregekben jöttek az úton, megálltak a barlang bejáratánál, hogy lássák a kisdedet.

Vidámság és játék hangja töltötte be a környéket, és a pásztor szívét, aki a sötétségben is látott. Boldog volt, hogy megnyíltak szemei. Térdre ereszkedett és megköszönte Istennek.

Nagyanyám itt felsóhajtott.

Mi is láthatnók, amit a pásztor, hiszen az angyalok a boltozatos ég alatt röpködnek azóta is minden karácsony éjszakán. De mi nem látjuk őket.

Kezét a fejemre tette:

Jól jegyezd meg, amit elmondtam, mert olyan igaz, ahogyan te engem látsz, én meg téged. Nem gyertyák és nem lámpák, nem a Hold és nem a Nap, hanem Isten ereje nyithatja csak meg szemünket, hogy lássuk az ő dicsőségét.

Történet—Tár

E rovatunk célja, hogy az egyháztörténet egyes időszakaival, eseményeivel ismerkedjünk. Amennyire igaz az ősi latin mondás, hogy *historia est magistra vitae* (a történelem az élet tanítómestere), annyira igaz, hogy az egyháztörténet a gyülekezet tanítómestere. Ezért nem csupán egy apró érdekességről van szó, amikor egyháztörténetről beszélünk, hanem az egyház jelenben is fontos, gyakorlati jelentőséggel bíró előéletétől beszélünk. Az egyháztörténethez tartozik természetesen egy-egy gyülekezet konkrét története is, így ennek is helyet kívánunk adni e rovatban.

Gróf Klebelsberg Kuno és Pesthidegkút

A június 26-i gyülekezeti kirándulás során dr. Korényi Zoltán egy kis bemutatót tartott számunkra Pesthidegkútról. Ha a programunk során nem is volt idő arra, hogy minden nevezetes helyet meglátogassunk, az ebéd utáni ismertető során képek segítségével módunk volt megtekinteni a hajdani vallás- és közoktatásügyi miniszter, gróf Klebelsberg Kuno emlékét őrző helyszíneket is. A kirándulás aktualitásához kapcsolódva pedig ezúton közzétesszük a Korényi Zoltán által összeállított kis életrajzot gróf Klebelsberg Kunoról. Mivel a rendszerváltás előtt nem volt *'divat'* a magyar oktatást magas szintre emelő nemesről, ezért bizonyára mindenki számára jelenthet érdekes újdonságot életútjának ismertetése.

Pesthidegkút látképe a Nagyhárshegyről

Gróf Klebelsberg Kuno

Született: 1875. november 13., Magyarpécska, Arad megye
Meghalt: 1932. október 11., Budapest

Jogász, országgyűlési képviselő, vallás- és közoktatásügyi miniszter. A Trianon utáni Magyarország alkotószellemű, kiemelkedő kultúr- és tudománypolitikusa.

Klebelsberg Kuno *Arad* megyében, grófi családban született 1875-ben. A kiváló katonákat és államférfiakat adó ausztriai eredetű család története a XVI. századig vezethető vissza. Az egyik ős már 1520-ban ***Sopron*** polgármestere. A család több tagja kap bárói, vagy grófi címet a török elleni háborúkban szerzett érdemekért. Így válik az egyik előd a Mohács utáni időkben a tiroli Thunburg várának urává. Klebelsberg Kuno grófi címe az egyik ősétől ered, aki Budavár bevételénél harcolt.

Édesapja, gróf Klebelsberg Jakab József Konstantin, az ***Osztrák-Magyar Monarchia*** huszárkapitányaként Székesfehérváron ismeri meg Felsőeőri Farkas Arankát, egy dunántúli középnemes család sarját, akit 1872-ben feleségül vesz. A fiatal házaspárt a katonai szolgálat ***Magyarpécská***ra szólítja. Amikor édesapja egy katonai balesetet követő betegségben 1877-ben meghal, édesanyjával visszaköltöznek ***Székesfehérvár***ra, a kiterjedt család környezetébe.

1885-től a ***Székesfehérvári Ciszterci Gimnázium*** tanulója, majd érettségi után, 1893-ban a család beíratja a ***Bécsújhelyi Katonai Akadémiá***ra. Itt nem érzi jól magát, ezért a következő évben már a ***Budapesti Egyetem*** joghallgatója. Szorgalmasan és céltudatosan szívja magába az ismereteket, nyelveket tanul, s közben munkát is vállal, hogy önellátó lehessen. Vizsgáit kitüntetéssel teszi le, de mellette remekül sakkozik, teniszezik és bridzsel is. Utolsó egyetemi évét ***Berlin***ben tölti, majd 1898-ban a ***Budapesti Egyetemen*** államjogi doktori oklevelet szerez.

Fiatalon nősül. Botka Saroltát (1878-1964), egy ősi, XIII. századbeli magyar nemesi család leszármazottját, 1900. április 24-én viszi oltár elé az ***Egyetemi Templom*** kápolnájában. Felesége élete végéig hűséges társa, a legnagyobb gyengédséggel és szeretettel veszi körül.

Dr. Klebelsberg Kuno az egyetem elvégzése után állami szolgálatba lép, ahol gyorsan halad előre. Szakmai pályafutását miniszterelnökségi segédfo-

galmazóként kezdi. 1910-ben kinevezik közigazgatási bírónak és rendkívüli egyetemi tanárnak a közgazdasági egyetemre. 1914-től három évig államtitkár a kultuszminisztériumban, majd 1917-től gróf TISZA ISTVÁN mellett, meggyilkolásáig, miniszterelnökségi államtitkár. 1915-től a *Hadigondozó Hivatal* elnöke is, 1917-től *Kolozsvár* nemzetgyűlési képviselője. 1919-ben gróf BETHLEN ISTVÁNnal megalapítja a *Nemzeti Egyesülés Pártjá*t. Határozottan fellép a KÁROLYI MIHÁLY vezette kormány tevékenysége ellen. A proletárdiktatúra idején *Gyula* mellett, *Kétegyházá*n gróf ALMÁSY DÉNES tanyáján rejtőzik. 1920-tól *Sopron*, majd 1926-tól *Szeged* nemzetgyűlési képviselője.

1921. decemberétől gróf BETHLEN ISTVÁN kormányában belügyminiszter, majd 1922 májusától, 1931 augusztusáig vallás- és közoktatásügyi miniszter (*kultuszminiszter*). Vasakarattal kezd hozzá a már korábban kidolgozott terveinek megvalósításához. *„A kultúra kenyér és hatalmi kérdés, azért a kultusztárca az adott viszonyok között honvédelmi tárca”* — mondja.

A *Trianon* utáni *Magyarország* újraépítésének feladatait így látja: *„… az erkölcs és tudás hatalmával meg akarjuk hatványozni a magyar munka termékenységét, és ennek a termékeny munkának révén módosabbak, függetlenebbek és mindenek felett öntudatosabb magyarok akarunk lenni.”*

Elindít és végrehajt egy jól átgondolt oktatási reformot, amely a népiskolától az egyetemig az iskolarendszer egészére kiterjed. A népiskolai program keretében négy év alatt 5000 tanyai és falusi (65%-át az *Alföld*ön) valamint városi elemi iskolát, tantermet és tanítói lakást létesít.

Tanyai iskola az 1926. évi mintaterv szerint

A falvakban és kisebb településeken 1500 népkönyvtárat hoz létre. A középiskolai oktatást is megreformálja, egyebek között bevezeti a reálgimnáziumot.

Megteremti a korszerű felsőoktatást, amelynek keretében befejezi a debreceni *Tisza István Tudományegyetem* építkezéseit és gondoskodik a *Trianon* után átmenekült egyetemek elhelyezéséről. Így kerül a pozsonyi *Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Pécs*re, a kolozsvári *Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem* Szegedre. A selmecbányai *Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Akadémia* 1919-ben települ át *Sopron*ba, ahol 1922-től *Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola* néven folytatja a tevékenységét. *Szeged*en megépülnek a Dóm téri egyetemi épületek és a Tisza-parti klinikák.

Ő álmodja meg és hozza létre a Dóm téri *Nemzeti Pantheon*t, jelentős segítséget ad a háború miatt félbe maradt *Fogadalmi Templom* építéséhez. Legkedvesebb alkotása a Dóm orgonája, és az ő ötleteként valósul meg 1931-ben a *Szabadtéri Játékok*.

Befejeződik az *Országos Levéltár* építése, a *Nemzeti Múzeum* bővítése, Tihanyban megalapítja a *Biológiai Intézet*et. A *Csehszlovákiá*hoz került *Ógyallai Csillagvizsgáló* utódaként felépül a *Budapest-svábhegyi Csillagvizsgáló*.

A külföldi egyetemeken tanuló magyar ifjak számára megalapítja a *Collegium Hungaricum*okat (*Bécs, Berlin, Róma*), amelyek nemcsak lakhelyei a magyar hallgatóknak, hanem társadalmi és kulturális találkozóhelyek is. Célul tűzi ki a hazaszerető, vezetésre hivatott értelmiség kinevelését. A szegényebb hallgatók részére állami ösztöndíjrendszert hoz létre. Tántoríthatatlan támogatója a tehetségeknek. Ő hívja haza SZENT-GYÖRGYI ALBERTet külföldről *Szeged*re.

Támogatói tevékenységét sok támadás éri, amelyekre emígyen válaszol: *„Az idegen nemzetek négyzetre emelik kiválóságaikat, mi — magyarok — igyekszünk belőlük gyököt vonni.”* Igen nagy figyelmet szentel az életerős, egészséges ifjúság fizikai nevelésére és a versenysportokra, mert azok alkalmasak az ország jó hírnevének nemzetközi erősítésére is. Megszervezi a *Testnevelési Főiskolá*t, megépíti a *Margit-szigeti Fedett Sportuszodá*t és megalakítja a *Magyar Olimpiai Bizottság*ot.

KLEBELSBERG a korábban elsődlegesen kezelt ún. *„szellemtudományok”* (bölcselet, teológia, jog, történelem) mellett felkarolja a természet- és műszaki tudományokat is. 1926-ban a *Királyi József Műegyetem*en országos kongresszust szervez, amelyen az orvosi, a műszaki és mezőgazdasági kutatásra munkaprogramot hoznak létre. A program végrehajtását két szervezet biztosítja. Az egyik a társadalmi szervezetként működő *Széchenyi Tudományos Társaság*, amely a kutatások támogatására a gyárak, az ipari és mezőgazdasági üzemek adományait használja fel. A tudósokat összehozza az üzleti világ döntéshozóival. A másik szervezet a kutatások állami támogatását kezelő *Országos Természettudományi Alap*.

Az egész világon párját ritkító összeget harcol ki a költségvetésben (1928/29-ben a kultusztárca részesedése 10,5%!). Törvénnyel biztosítja a *Tudo-*

mányos Akadémia támogatását, a kutatóállások számát többszörösére növeli. Fontosnak tartja a népművészet ápolását és fejlesztését. Támogatja az *Izabella Háziipar* munkaközösségét. Tagja a *Magyar Tudományos Akadémiá*nak, könyveket ír, *Európa*-szerte utazik, több egyetem díszdoktora, *Szeged* díszpolgára, egyesületek elnöke, 1928-ban a *Máltai Lovagrend* tagjává választják.

Életművében lenyűgöző az a meggyőződés és elhivatottság, amellyel a háború sújtotta, szétvert, kifosztott, harmadára zsugorított *Magyarország*ot a trianoni trauma után a kultúra és tudomány segítségével képes újra az egyenrangú nemzetek sorába emelni. Szolgálataiért a kormányzó 1930-ban *Corvin lánc*cal tünteti ki.

Élete szorosan kötődik *Hidegkút*hoz (ma *Pesthidegkút*). Esküvőjük utáni első otthonuk tíz esztendeig egy József körúti, majd 1910-től húsz esztendőn át a Ferenciek tere 9. szám alatti, templomra néző lakás. Közben *Hidegkúton*, lemondások árán megvásárolnak egy elhanyagolt házat, amelynek helyén a török hódoltság előtt *Hidegkút* gazdasági központja, egy udvarház állt. A török pusztítás után Kurz báró hozza rendbe. Később a Szunyogh család, majd többek között a Parsch és a Gyulai család tulajdonába kerül. Klebelsberg a vegyes stílusú épületegyüttesből egy kúriát varázsol.

A parkot természetes formában díszkertté alakítja át, és kőfallal veszi körül. 1922-től, a tavasztól őszig terjedő időszakokban ez a kis kúria jelenti számukra a szeretett, kedves otthont. Különleges értéket képviselt a 4000 kötetes könyvtáruk.

Minisztersége után, a gazdasági világválság anyagi szorításában feladják a belvárosi lakásukat, *Hidegkút* válik állandó lakhelyükké, ahol csendben, feleségével kettesben él, ír, alkot, és nagy kedvvel fogadja vendégeit. A hidegkútiak tiszteletük jeléül Klebelsberg Kunot díszpolgárrá választják és elnevezik róla a főutcát. A mai Galóca utca pedig feleségéről, a Sarolta utca nevet kapja.

Klebelsberg Kuno 1932-ben, alkotóereje teljében, 56 éves korában paratífuszt kap, ágynak esik, majd tíz nap múlva a *Korányi*-klinikára viszik, ahol szívbénulás következtében váratlanul elhuny. Földi maradványait végakaratának megfelelően, *Szeged*en, a Dóm téri *Fogadalmi Templom* sírcsarnokában helyezik el. Abban a városban, amelynek *„népével lelki és politikai közösségre”* talált — mint ő maga vallotta egy 1931-ben elmondott beszédében. A szegedi egyetemi tanács a *Nemzeti Pantheon*ban Klebelsberg Kuno emléktáblájára a következőt íratja: *„Rólad a kövek beszélnek”*.

Klebelsberg Kuno könyvtárszobájában (1932)

Hűséges hitvese 32 évvel élte túl. A második világháború német és orosz megszállását a hidegkúti kúriában különösebb baj nélkül vészeli át. A háború után keserű idők jönnek. Meg kell érnie a kilakoltatást, a könyvtár kirablását, a kitelepítést *Okány*ba (*Békés megye*) és a kitaszítottságot. Saját, szeretett otthonába sohasem térhet vissza.

Klebelsberg Kuno egykori hidegkúti kúriája ma sajnos üresen áll, állaga nagyon leromlott, jövője egyelőre tisztázatlan. Örömteli viszont, hogy a szomszédságában 2005-ben elkészült a róla elnevezett *Klebelsberg Kultúrkúria*, amely új intézményként fontos szerepet vállal a helyi művelődésben.

Klebelsberg Kuno mondta:

1922-ben fogalmazza meg: *„A magyar hazát ma elsősorban nem a kard, hanem a kultúra tarthatja meg és teheti ismét naggyá.”*

1931-ben a *Margit-szigeti Fedett Sportuszoda* avatásán mondja: *„Mi azt kívánjuk, hogy a*

magyar gyermek tanuljon és tudjon, fejleszteni akarjuk értelmét, műveltségét, de emellett azt is akarjuk, hogy a jövő nemzedék életerős, izmos fiúkból, egyenes magyar emberekből álljon."

Mint búcsúzó miniszter, *Szeged*en a professzori kar előtt így fogalmaz: *„Mert miből fakadt mindaz, amit tettem? Egy politikai alapmeggyőződésből, abból, hogy mostani helyzetünk javulását, sorsunk jobbrafordulását csak attól várhatjuk, hogy művelődési téren fajsúlyosabbak leszünk, s hogy ezt a világ irányadó nemzetei elismerjék."*

Alkotó tevékenysége:

Az ***1921. évi XXX. tc.*** a tankötelezettséget a 6. életév betöltése után következő 9 tanévben (6 év elemi és 3 év továbbképző, illetve ismétlő népiskola) állapította meg.

Az államilag támogatott iskolaépítési programot az ***1926. évi VII. tc.*** biztosította, mely 4 év alatt 5 ezer népiskolai objektum létrehozását tűzte ki célul.

Az ***1927. évi XIII. tc.*** rendelkezésével hozta létre a kultusztárca egyrészt a *Collegium Hungaricum*okat, másrészt azt az ösztöndíjrendszert, melylyel a hallgatók és az oktatók külföldre mehettek.

dr. Korényi Zoltán, Budapest, 2006. június 4.

A teremtés utolsó hét napja

Kezdetben teremtette Isten az eget és földet

De sok millió év után az ember végre
elég okosnak érezte magát.
És szólt: Ki beszél itt még Istenről?
Magam veszem kezembe jövőmet.
Kezébe is vette, / s elkezdődött a Föld utolsó hét napja.

Az első nap reggelén

elhatározta az ember, hogy szabad és jó
szép és boldog lesz,
nem Isten képmása, / hanem EMBER.
És mert valamiben hinni kellett,
hitt a szabadságban és a szerencsében,
a tőzsdében és a haladásban,
saját terveiben és saját biztonságában.
Mert biztonsága érdekében
rakétákkal és robbanó atomfejekkel
töltötte meg talpa alatt a földet.

A *második napon*

elpusztultak az ipar szennyvizétől a halak,
a vegyi kombinát hernyók ellen készített
porától a madarak,
a közlekedés kipufogógázától a mezei nyulak,
a virsli szép piros színétől az ölebek,
a tengerbe került olajtól
és az óceánba ürített szeméttől a heringek,
mivel a szemét radioaktív volt.

A harmadik napon

elszáradt a fű a réten, / a lomb a fákon,
a moha a sziklákon, / a virág a kertekben,
mert az ember maga irányította az időjárást
és maga osztotta el pontos terv szerint az esőt.
Csak egy kis hibája volt az esőt elosztó számítógépnek.
Amikor végre megtalálták a hibát,
az uszályok már a kiszáradt folyó fenekén vesztegeltek.

A negyedik napon

a négymilliárd emberből hárommilliárd elpusztult.
Egy részük az ember által kitenyésztett baktériumoktól,
mert valaki elfelejtette lezárni
a következő háborúra szánt tartályokat.
A gyógyszerek pedig hatástalanok voltak,
mert túl sokszor használták őket
arckrémekben és fogyasztó szerekben.
A többiek éhen vesztek,
mert egyesek eldugták a gabonaraktárak kulcsait,
s Istent átkozták,
mivel neki lenne kötelessége az embert boldoggá tenni,
hiszen ő a „jó Isten".

A*z ötödik napon*

az utolsó emberek megnyomták a piros gombot,
mert veszélyben érezték magukat.
Tűz borította be a földgolyót.
A hegyek égtek, a tengerek elgőzölögtek,
a városok betoncsontvázai / elfeketedtek és füstölögtek.
A mennybéli angyalok látták,
hogyan válik a kék bolygó először vörössé,
majd piszkos-barnává és végül hamuszürkévé.
És tíz percre félbehagyták éneküket.

A hatodik napon

kialudt a világosság. / Por és hamu takarta el
a Napot, a Holdat és a csillagokat.
És az utolsó svábbogár,
amelyik egy rakéta bunkerben mindezt túlélte,
belepusztult a határtalan hőségbe,
mert az egyáltalán nem tett jót neki.

A hetedik napon

nyugalom volt. Végre.
A Föld kietlen és puszta volt.
Sötétség ült a repedések és hasadékok felett,
amelyek a Föld kiszáradt kérgén keletkeztek.
És az ember lelke lebegett lidércként
kísértetiesen a káosz felett.

Mélyen lent a pokolban pedig / elmesélték egymásnak
az ember izgalmas történetét.
Az emberét, aki jövőjét maga vette kezébe...
és az ördögi röhej felért az angyalok kórusáig.

Jörg Zink

Hitvallás—Tár

E rovat célja, hogy jobban megismerjük azokat az iratokat, amelyek egyházunk tanításának legfőbb foglalatai. Egyrészt idetartoznak az ún. egyetemes hitvallások, amelyek minden felekezet közös kincsei, másrészt a speciálisan evangélikus hitvallási iratok. Ezekről ritkán esik szó és ezért nem is nagyon tudunk róluk, sokan elavultnak is tartják — hiszen az evangélikus hitvallások is már lassan 500, az egyetemesek pedig majdnem 2000 évesek. Azonban mégis fontosak, hiszen abban nyújtanak segítséget, milyen módon értelmezzük, milyen értelemben olvassuk a *Szentírás*t, hitünk minden tudományának forrását — ez pedig nincs korszakhoz, időhöz, történelmi helyzethez kötve, hiszen azt is tudjuk, hogy *„Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz." (Zsid 13,8.)*

Égető kérdések hitvallásai

Bár az evangélikus egyház hitvallási iratai már lezártak, ez nem jelenti azt, hogy hitvallást szülő helyzetek ne keletkeznének azóta is. Csupán arról van szó, hogy a hit alapvető összefoglalását ezek a régi iratok már megtették — ilyen értelemben nincs szükség több, újabb hitvallásokra. Ugyanakkor élete során az egyház szüntelenül találkozik a világból, de akár ez egyház berkeiből érkező újabb és újabb kihívásokkal — ha úgy tetszik, provokációkkal —, amelyek arra késztetik, hogy egy-egy aktuális, égető kérdésben állást foglaljanak, hitet valljanak. Igaz, manapság inkább több felekezet összefogásából származnak az ilyen hitvallások. Napjainkban a szekularizált (elvilágiasodott) társadalom felől érkeznek különféle követelések, amelyek arra igyekeznek kényszeríteni az egyházat, hogy mintegy a *'modernség, haladás'* jegyében vizsgálja felül és változtassa meg ősi, ***Bibliá***n alapuló nézeteit, tanítását. Sajnos ezek a kényszerek nem állnak meg az egyház kapujában, hanem megjelennek az egyház népén belül is. Ilyen területek pl. a házasság, család, szexualitás-homoszexualitás, abortusz, eutanázia. Nem dughatjuk homokba a fejünket, mintha ezen liberális mozgalmak nem kezdték volna ki a *Szentírás* tekintélyét, nem követelnék azt egyháztól is, hogy fogadja el eme igétől idegen ideológiák nézőpontját, látásmódját, erkölcsét. Éppen ezért keletkeztek az utóbbi években is olyan egyházi nyilatkozatok, amelyek e témákban foglalnak állást. Nem tehetünk úgy, mintha hazánkban, nemcsak a fővárosban és nagyvárosokban, hanem bizony vidéken, falvakban is ne kellene hamarosan, vagy inkább már most szembesülnünk ezekkel a problémákkal. Mostani számunkban először is egy amerikai példát, a 2009. november 20-án kiadott ún. ***Manhattani nyilatkozat***ot (a ***Híd magazin*** mellékletéből kölcsönözve), majd a ***Magyar kurír*** c. katolikus napilapból egy ismertető cikket erről a nyilatkozatról és a téma kapcsán rövidebb cikket ismertetünk, végül pedig egy saját egyházunk berkeiből indult nyilatkozatot is.

Manhattani Nyilatkozat: A keresztyén lelkiismeret hívó szava

2009. november 20-án több mint 125 amerikai katolikus, protestáns, szabadkeresztyén és ortodox vezető írta alá[21] a több hónapos közös munkával megfogalmazott ***Manhattani Nyilatkozat***ot:

Előszó

A keresztyének annak a kétezer éves hagyománynak az örökösei, amely Isten szavát hirdeti, keresi a társadalmi igazságosságot, ellenáll a zsarnokságnak, és együttérzéssel karolja fel a szegényeket, elnyomottakat, szenvedőket.

Jóllehet teljes mértékben elismerjük a keresztyén intézmények és közösségek mindenkori hibáit és hiányosságait, most azok örökségére hivatkozunk, akik az ókori római városokban az ártatlanok életét védték a szemétdombra dobott gyermekek megmentésével, és akik nyilvánosan elítélték a *Római Birodalom* gyermekgyilkos gyakorlatát. Tisztelettel emlékezünk a hívők seregére, akik életüket áldozták azáltal, hogy a városokban maradtak a pestisjárványok alatt a betegeket és haldoklókat segíteni, és akik inkább vértanúhalált haltak a cirkuszokban, mintsem hogy megtagadják Istenüket.

Miután a barbár hordák feldúlták *Európá*t, a keresztyén kolostorok nemcsak a ***Szentírás***t, hanem a nyugati kultúra irodalmi és művészeti értékeit is megőrizték. A rabszolgaság ellen is a keresztyének léptek föl: a XVI-XVII. században pápai ediktumok utasították el a rabszolgaság gyakorlatát, és a történelemben első ízben kiközösí-

[21] A manhattandeclaration.org honlapon közzétéve pedig július 13-áig több, mint 450 000 keresztyén írta alá egyetértése jeléül.

tették azokat, akik részt vettek a rabszolga-kereskedelemben; Angliában a JOHN WESLEY és WILLIAM WILBERFORCE által vezetett protestánsok vetettek véget a rabszolga-kereskedelemnek. WILBERFORCE vezetésével a keresztyének több száz közösséget alapítottak, hogy a szegényeket, a bebörtönzötteket és a gépekhez láncolt gyermekmunkásokat védelmezzék.

*Európá*ban a keresztyének megkérdőjelezték bizonyos uralkodók önistenítő igényeit, és sikeresen harcoltak azért, hogy megalapozzák a jogállamot és a kormányhatalmak közötti egyensúlyt, amely lehetővé tette a modern demokrácia kialakulását. Az *Egyesült Államok*ban pedig keresztyén nők álltak a választójogi mozgalom élére. Az 1950-es és 60-as években a nagy polgárjogi mozgalmakat is keresztyének vezették, akik a ***Szentírás*** tanítását követték, és megerősítették a minden emberben benne rejlő istenképűség igazságát fajtól, vallástól, életkortól, illetve társadalmi hovatartozástól függetlenül.

Ugyancsak az emberi méltóság tisztelete vezette a keresztyéneket az elmúlt évtizedben is abban, hogy véget vessenek az emberkereskedelem és a szexuális rabszolgaság elembertelenítő csapásának, hogy *Afriká*ban könyörületesen ápolják az AIDS-ben szenvedő betegeket, és segítséget nyújtsanak számtalan más emberi jogi ügyben — a fejlődő országokban a tiszta víz biztosításától a háborúk, betegségek és faji megkülönböztetés következtében árván maradt gyermekek otthonának megteremtéséig.

Mint elődeinknek, akik a hitben előttünk jártak, a mai keresztyéneknek is hirdetniük kell a drága áron elnyert kegyelem Evangéliumát, védelmezniük kell az emberi személy önmagában rejlő méltóságát, és ki kell állniuk a közjó mellett. Az Egyház, hűen hivatásához, az apostoli küldetéshez, mások szolgálatán keresztül járulhat hozzá számottevően a közjó megerősítéséhez.

Nyilatkozat

Mi, ortodox, katolikus és protestáns felekezetű keresztyének, 2009. szeptember 28-án összegyűltünk *New York*ban, hogy megfogalmazzuk az alábbi nyilatkozatot, melyet mint egyének és nem mint intézmények képviselői írunk alá, de közösségeink nevében és hozzájuk szólunk. A Szentháromság egy Istennek, a szeretet Istenének engedelmeskedve cselekszünk együtt, akinek hatalma alá helyeztük egész életünket, és aki hatalma által arra hív bennünket, valamint minden korban és kultúrában élő hívő embert, hogy szüntelenül keressük és védjük az Isten hasonlatosságára teremtett ember javát. Annak az igazságnak a fényében nyilatkozunk, amely a ***Szentírás***ban, a — szerintünk önmagában is nagylelkű isteni ajándékot jelentő — természetes emberi értelemben és az ember igazi természetében gyökerezik. Minden jóakaratú embert, hívőt és nem hívőt hívunk, hogy alaposan fontolja meg és kritikus módon elemezze azokat a kérdéseket, melyeket itt felvetünk, miközben Pállal szólva Isten színe előtt, az olvasó lelkiismeretére bízzuk az alábbi nyilatkozatot.

Ugyan a keresztyén erkölcs minden területe figyelmet érdemel, ideértve a szegények és védtelenek különleges gondozását is, különös aggodalommal tölt el bennünket, hogy országunkban a meg nem született gyermekek, a mozgássérültek és az idősek élete komoly veszélynek van kitéve; hogy a házasság intézményét, melyet már megtépázott a szexuális szabadosság, a hűtlenség és a válás, az a veszély fenyegeti, hogy az éppen divatos ideológiákhoz igazodva újradefiniálják; hogy a lelkiismereti és vallásszabadságot súlyosan veszélyeztetik azok, akik különböző eszközökkel kikényszerítik a hívő emberekből, hogy engedjenek legmélyebb meggyőződésükből.

Mivel az emberi élet szentsége, a házasságnak mint férfi és nő egységének a méltósága, valamint a lelkiismereti és vallásszabadság az igazság és a közjó alapját képezik, keresztyén hitünk azt követeli tőlünk, hogy ezen értékek védelme érdekében szóljunk és cselekedjünk. E nyilatkozatban megerősítjük minden emberi lény alapvető, önmagában való, a többiekkel egyenlő méltóságát, mint akik Isten képmására teremtettek, és akiknek születésüknél fogva a méltósághoz és élethez másokkal egyenlő joguk van. Megerősítjük a házasságot mint férfi és nő életszövetségét, melyet a teremtésben Isten rendelt el, és melyet hívők és nem hívők egyaránt a társadalom legalapvetőbb történelmi intézményének tekintenek. Megerősítjük továbbá a vallásszabadságot, mely Isten személyi mivoltában, Krisztus példájában és az Isten képmására teremtett ember belső szabadságában és méltóságában gyökerezik.

Keresztyének vagyunk, akik a felekezeti nézetkülönbségek történelmi határain átnyúlva összefogtunk, hogy megerősítsük azon jogunkat, illetve — ami még fontosabb — végrehajtsuk azon kötelességünket, hogy ezeknek az igazságoknak a védelmében szót emeljünk és cselekedjünk. Ígérjük egymásnak és hívő testvéreinknek, hogy semmilyen földi hatalom — legyen az kulturális vagy politikai — nem kényszeríthet bennünket hallgatásra vagy belenyugvásra. Kötelességünk, hogy az Úr Jézus Krisztus evangéliumát annak teljessé-

gében hirdessük, *„akár alkalmas, akár alkalmatlan”*. Isten minket úgy segéljen, hogy eleget is tegyünk kötelességünknek!

Élet

„Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette.” (1Móz 1,27.)

„Én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.” (Jn 10,10.)

Bár a közvélemény az élet védelme felé mozdult el, sajnálattal kell megjegyeznünk, hogy a kormányzat köreiben manapság az abortuszpárti ideológia a meghatározó. A jelenlegi kormányzat sok tagja törvényessé kívánja tenni a magzatelhajtást mindegyik fejlődési szakaszban, ráadásul az adófizetők költségére. A *Kongresszus* mindkét házában a többség abortuszpárti nézeteket vall. A *Legfelsőbb Bíróság*, melynek hírhedt 1973-as döntése a *Roe kontra Wade-ügy*ben megfosztotta a meg nem született gyermekeket a törvényes védelemtől, a szabadon választható abortuszt még mindig alapvető alkotmányos jognak tartja, bár fenntartott néhány alkotmányjogi korlátozást. Az amerikai elnök kijelentette, hogy csökkenteni szeretné az abortuszra vonatkozó „igényt” — ez valóban dicséretes cél. Ugyanakkor ígéretet tett arra is, hogy egyszerűbbé és egyre szélesebb körben elérhetővé teszi az abortuszt azon törvények megszüntetésével, melyek tiltják a magzatelhajtás állami támogatását, kötelező várakozási időt írnak elő, és kötelezővé teszik a szülői hozzájárulást kiskorúakon végzett abortusz esetén. E fontos és hatékony életvédő törvények eltörlése nem eredményezhet mást, mint a szabadon választható abortuszok számának növekedését, mely számtalan meg nem született gyermek életének kioltásával jár. Az élet szentsége melletti állásfoglalásunk nem pártpolitikai kérdés, mivel elismerjük, hogy a *Roe kontra Wade-ítélet* óta eltelt 36 év alatt mindkét nagy politikai párt megválasztott politikusai és kinevezett tisztviselői bűnrészesekké lettek abban, hogy törvényes támogatást adtak ahhoz, amit II. JÁNOS PÁL pápa *„a halál kultúrájának”* nevezett. Azzal a követeléssel fordulunk országunk minden választott és kinevezett tisztviselőjéhez, hogy a társadalom valamennyi tagját védjék és szolgálják, beleértve a legkivetettebb, legelnyomottabb és legvédtelenebb tagjait is.

A *„halál kultúrája”* elkerülhetetlen módon olcsóvá teszi az életet annak minden szakaszában és minden körülmények között, mert annak a tévhitnek a magvát hinti el, hogy a kevésbé tökéletes, kifejletlen, illetve kellemetlenséget okozó élet eldobható. Számos előrejelzés prognosztizálta, hogy az élet értékének csökkenése, amely a magzatelhajtással kezdődött, futótűzként terjed. Például az emberi magzatot elpusztító kísérleteket és ezek állami támogatását a tudomány nevében, valamint a betegségek és sérülések kezeléséhez szükséges gyógymódok érdekében támogatják. A jelenlegi amerikai elnökkel együtt a *Kongresszus*ban sokan azt a nézetet osztják, hogy az embriókutatás az adófizetők pénzén történő *„terápiás klónozással”* bővüljön. Ez emberi embriók ipari méretű gyártásához vezethet, akiket azért ölnek meg, hogy génmanipulált őssejtekhez és szövetekhez jussanak. Az életút végét tekintve pedig a megkönnyített öngyilkosságot, valamint az *„önkéntes”* eutanáziát célzó egyre erősödő törekvések fenyegetik a kiszolgáltatott idős, illetve mozgássérült emberek életét. Egyes eugenetikai elvek, mint például a *„lebensunwertes Leben”* (*„az élethez nem méltó élet”*) doktrínája az 1920-as években terjedtek el az amerikai és európai értelmiség körében. Jóllehet ezek a fogalmak a XX. század közepének szörnyűségei után sokáig feledésbe merültek, most újra kísértenek. Az egyetlen különbség az, hogy most az *eugenetisták* doktrínáit a *„szabadság”*, az *„autonómia”* és a *„választási lehetőség”* köntösébe öltöztetik.

Egymással összefogva fáradhatatlanul küzdünk azért, hogy elejét vegyük a gyilkolás szabad gyakorlatának, mely azzal kezdődik, hogy a meg nem született gyermekeket magzatelhajtásra kárhoztatjuk. Azon munkálkodunk, ahogy korábban is, hogy támogatást, vigaszt és ellátást biztosítsunk a rászoruló várandós anyáknak és mindazoknak, akik az abortusz áldozatai lettek; jóllehet eltökélten ellenállunk annak a romlott és lealacsonyító elgondolásnak, mely szerint valamiféleképpen az a nők legfőbb érdeke, hogy részt vegyenek meg nem született gyermekük szándékos meggyilkolásában. Üzenetünk az, és mindig is az lesz, hogy a problémás terhesség kihívásaira adott igaz, emberséges és valódi keresztyén válasz mindannyiunk számára az anya és a gyermek szeretete és gondozása kell, hogy legyen.

A jövőbe tekintő, keresztyénsége mellett tanúságot tevő embernek folytonosan fel kell hívnia azok figyelmét, akiket időleges hatalommal ruháztak fel, hogy eleget tegyenek a kormányzás legfontosabb kötelességének, vagyis, hogy kivételezés, részrehajlás és hátrányos megkülönböztetés nélkül védelmezzék a gyengéket és a kiszolgáltatottakat az erőszakos támadásokkal szemben. A *Szentírás* arra sarkall bennünket, hogy védjük

meg azokat, akik képtelenek megvédeni önmagukat, és szóljunk azok helyett, akik nem tudnak magukért szót emelni. Ezért védelmünkbe vesszük a meg nem született gyermekeket, a fogyatékosokat és a védelemre szorulókat, és szót emelünk az érdekükben. Amit a ***Szentírás*** fénye és az emberi értelem egyértelművé tesz, nekünk is egyértelművé kell tennünk. Ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy megvédjük testvéreink életét, bármilyen életszakaszban vagy állapotban legyenek is, még akkor is, ha ez ránk, illetve intézményeinkre nézve nagy kockázatot és költséget jelent.

Aggodalmunk túllépi az *Egyesült Államok* határait. Szerte a világon tanúi vagyunk a népirtásnak és etnikai tisztogatásnak, a háborúktól szenvedő ártatlan áldozatok magukra hagyásának, gyermekek elhanyagolásának és kihasználásának, védtelen munkások kizsákmányolásának, lányok és fiatal nők szexuális célú adásvételének, idősek elhagyásának, az etnikai alapú elnyomásnak és megkülönböztetésnek, a különböző vallású hívő emberek üldözésének és a megelőzhető betegségek, például az AIDS megállítására tett lépések elmulasztásának. Úgy érezzük, hogy ezek a tragikus események mind abból erednek, hogy az emberi méltóságnak és az emberi élet szentségének értéke csökkent, ami az abortusziparhoz, a megkönnyített halál gyakorlatához, az eutanáziához, illetve az emberi klónozást célzó orvosbiológiai kutatáshoz vezetett. A mi erkölcsi álláspontunk alapja tehát egy olyan etika, mely valóban következetes, és minden ember iránt tanúsított szeretetből fakad, bármilyen körülmények között éljenek is.

Házasság

„Akkor ezt mondta az ember: Ez most már csontomból való csont és testemből való test. Asszonyember legyen a neve, mert férfiemberből vétetett. Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek egy testté." (1Móz 2,23–24.)

„Nagy titok ez, én pedig ezt Krisztusról és az Egyházról mondom. De ti is, mindenki egyenként úgy szeresse a feleségét, mint önmagát, az asszony pedig tisztelje a férjét." (Ef 5,32–33.)

A ***Szentírás***ban a férfi és a nő teremtése és egy testté válásuk a Teremtő tevékenységének megkoronázását jelentik. Az élet továbbadásában és a gyermekek nevelésében a férjként és feleségként egyesülő férfi és nő azt a tiszteletreméltó szerepet kapták, hogy Isten társai legyenek a teremtésben. Ezért a házasság az emberi társadalom alapintézménye, valójában ezen az intézményen nyugszik minden más intézmény. A keresztyén hagyományban a házasságot a *„házasság szentségének"* nevezzük, mert ezzel fejezzük ki, hogy Istentől származó intézményről van szó, melyet Krisztus Urunk megáldott a kánai menyegzőn való részvételével. A ***Bibliá***ban maga Isten áldja meg a házasságot és tartja azt a legnagyobb tiszteletben.

Az emberiség évezredes tapasztalata mutatja, hogy a házasság a legfontosabb alapintézmény, mely biztosítani képes a társadalom minden tagjának egészségét, szellemi előrehaladását és jólétét. Ahol a házasságot becsben tartják, és ahol virágzik annak kultúrája, mindenki gyarapszik — maguk a házasok, gyermekeik és azok a közösségek, illetve a társadalom is, amelyben élnek. Ahol a házasság kultúrája bomlásnak indul, ott hamarosan mindenféle társadalmi kór üti fel a fejét. Sajnos az utóbbi évtizedek során az *Egyesült Államok*ban is tanúi lehettünk annak, hogy a házasság kultúrája súlyosan erodálódott. Talán a legsokatmondóbb — és egyben legriasztóbb — jel a házasságon kívül született gyermekek aránya. Kevesebb mint ötven évvel ezelőtt ez az arány még 5 százalék alatt volt. Ma meghaladja a 40 százalékot. Mindennek a társadalom, és annak is a legszegényebb és legvédtelenebb rétegei — amelyekben a házasságon kívül születettek aránya sokkal magasabb az országos átlagnál — fizetik meg az árát a törvénysértések, a kábítószer-fogyasztás, a bűnözés, a zsúfolásig megtöltött börtönök, a reménytelenség és a kétségbeesés elharapódzásával. További aggasztó jel a széles körben elterjedt, házasságon kívüli, tartós szexuális kapcsolatok, illetve a válások aggasztóan magas száma.

Szomorúan be kell vallanunk, hogy különböző keresztyén felekezetek és intézmények túlságosan gyakran vallottak botrányos kudarcot abban, hogy a házasság intézményét védelmezzék, és a házasság valódi jelentőségét a világgal megismertessék. Amilyen könnyen elfogadtuk a válás kultúráját és nem emeltük fel a szavunkat azoknak a társadalmi szokásoknak a láttán, amelyek aláásták a házasság méltóságát, most bűnbánatot tartunk, és arra hívunk minden keresztyént, hogy kövessen bennünket.

Hogy megerősítsük a családokat, abba kell hagynunk a szabad szerelem és a hűtlenség dicsőítését, és népünk körében vissza kell állítanunk a hűséges hitvesi szeretet mélységes szépségét, titkát és szentségét. Meg kell változtatnunk azt az átgondolatlan politikai irányvonalat, amely hoz-

zájárul a házasság intézményének meggyengítéséhez, beleértve az egyoldalú válás hiteltelen gyakorlatát. A törvényhozás, a kultúra és a vallás minden területén azon kell dolgoznunk, hogy a fiatalokba elültessük annak megértését, mi a házasság lényege, mi szükséges a jó házassághoz, illetve mennyire értékes az áldozathozatal és az elköteleződés.

A házasság újrafogalmazásának ösztönzése annak érdekében, hogy az azonos neműek közti és a többpartneres kapcsolatok elfogadottak legyenek, inkább tünete, mintsem oka a házasság kultúrája pusztulásának. Azt tükrözi, hogy az emberek egyre kevésbé fogadják el a házasság eredeti értelmezését, amint az a polgári és egyházi törvényben és a törvény kialakulásához hozzájáruló filozófiai hagyományban kifejeződik. Ezért igen fontos, hogy ennek a nyomásnak ellenálljunk, mert engedve a kísértésnek feladnánk a házasság alapvető jelentéséhez való visszatérés lehetőségét és az egészséges házas eszmény újraépítésének reményét. Az a hamis és romboló elképzelés kapna teret ezáltal, mely szerint a házasság csak romantikus és más felnőtt szükségletek kielégítéséről szól, nem pedig a házasságban alapvetően benne rejlő életadásról és arról az egyedi tevékenységről és kapcsolatról, melynek értelmét az élet létrehozására, elősegítésére és védelmére való irányulás adja. A házastársi közösségben és a gyermekek nevelésében, akik Isten ajándékaiként a szülők házastársi szeretetének gyümölcsei, a házassági szövetség legfőbb okait és javát fedezzük fel.

Elismerjük, hogy vannak, akik hajlamosak a homoszexuális, többpartneres viselkedésre és szexuális kapcsolatokra, mint ahogyan vannak olyanok is, akik hajlamosak egyéb erkölcstelen viselkedési formákra. Részvétet érzünk irántuk és tiszteljük őket, mint olyan emberi lényeket, akik alapvető, elidegeníthetetlen és másokéval egyenlő méltósággal rendelkeznek, elismeréssel adózunk azon férfiaknak és nőknek, akik — gyakran kevés támogatás mellett — ellenállnak a kísértésnek, hogy kiéljék ilyetén vágyaikat, melyeket mindannyian kificamodottnak tartunk. Mellettük állunk, akkor is, amikor botladoznak. Mi is, akárcsak ők, bűnösök vagyunk, és nem felelünk meg Isten életünkre vonatkozó szándékának. Nekünk is, akárcsak nekik, folyamatosan szükségünk van a jó Isten türelmére, szeretetére és megbocsátására. Az egész keresztyén közösséget arra hívjuk, hogy álljon ellen a szexuális erkölcstelenségnek, de ugyanakkor ne ítélje el megvetően azokat, akik ilyenekre ragadtatják magukat! A bűn elutasítása, bármennyire is eltökélten tesszük ezt, soha nem vezethet a bűnös elutasításához. Hiszen Isten szeretettel van minden bűnös iránt, tekintet nélkül bűnükre, mert nem pusztulásukat, hanem szívbéli megtérésüket kívánja. Jézus hív mindenkit, aki letért az erkölcsös útról, hogy *„a nagyszerűbb utat válassza”*. Tanítványaiként részesülünk szeretetében, hogy segítsünk mindazoknak, akik meghallják az Úr hívó szavát, és válaszolni akarnak rá.

Elismerjük továbbá, hogy vannak jó szándékú emberek, akik nem értenek egyet velünk, valamint a ***Biblia*** és a keresztyén hagyomány tanításával a szexuális erkölcsnek és a házasság természetének kérdésében. Néhányan, akik azonos nemű és többpartneres kapcsolatot létesítenek, kétségtelenül valódi házasságként értelmezik kötelékük. Ők azonban nem értik meg, hogy a házasságot férfi és nő egymást kiegészítő nemisége teszi lehetővé, és hogy az élet átfogó, többszintű megosztása, ami a házasság, azt a fajta testi egységet is magába foglalja, amely a férjet és a feleséget mint reproduktív egységet biológiailag egyesíti. Ez azért van, mert a test az emberi személynek nem pusztán külsődleges eszköze, hanem az ember személyes valóságának tényleges része. Az emberek nem kizárólag a tudatnak, az érzelmeknek, az akaratnak vagy a szellemnek — személytelen testben — tartózkodó központjai. Az emberi személy test, szellem és lélek dinamikus egysége. A házasságot egy férfi és egy nő hozza létre, amikor — lemondva mindenki másról és életre szóló elkötelezettséget fogadva — megosztják életüket a lét minden (biológiai, érzelmi, szervezési, értelmi, lelki) szintjén egy olyan elkötelezettségben, amelyet az a szeretetteljes nemi kapcsolat pecsétel meg, tesz teljessé és vált valóra, amelyben a hitvesek egy testté lesznek, nem pusztán metaforikus értelemben, de azáltal is, hogy a nemzés cselekedetét közösen végrehajtják. Ezért van, hogy a keresztyén hagyományban és történetileg a nyugati jogban az elhált házasságok nem bonthatók fel, vagy nem érvénytelenít-hetők a meddőség indokával akkor sem, ha a házastársi kapcsolat természetét a nemzés legfőbb javára való belső irányultsága formálja és szervezi.

Megértjük, hogy sok honfitársunk, köztük egyes keresztyének is, úgy vélik, a házasság történeti meghatározása egy férfi és egy nő házastársi egységeként, az egyenlőségnek vagy a polgári jogoknak a tagadását jelenti. Nem tudják, hogyan adjanak választ arra az érvelésre, mely azt próbálja igazolni, hogy semmi sérelem nem érné őket vagy bárki mást, ha a közösségi jog két, szexuális közösségben együtt élő férfit vagy nőt házastársi státusban részesítene. Hiszen ez bizonyára nem érinti az ő házasságukat! Ha azonban közelebbről

megvizsgáljuk a fenti érvelést, mely szerint a házasság egy bizonyos formáját szabályozó törvények nem befolyásolnak egy másik formát, belátjuk, hogy ez nem állja meg a helyét. Ha ezt igazolnánk, túl sok mindent igazolnánk: a feltételezés, hogy egy bizonyos házassági viszony törvényi megítélése nem érinti egy másik viszony megítélését, nemcsak az azonos neműek kapcsolatát erősítené, de ugyanazzal az erővel a többpartnerű, a poligám, illetve még a testvérek között létrejövő vérfertőző kapcsolatokat is. Törvényes házasságként kell elfogadni ezeket az egyenlőség vagy a polgári jogok nevében, és tényleg nincs hatásuk más kapcsolatokra? Nem. Valójában a házasság nem valamiféle elvont vagy semleges jelenség, melyet a jog kénye-kedve szerint újradefiniálhat, hogy a hatalommal és befolyással rendelkezők kedvében járjon.

Senki sem rendelkezik olyan polgári alapjoggal, hogy egy nem házassági kapcsolatot egyszerűen házasságként kezeljen. A házasság kézzelfogható valóság — a férj és feleség életszövetsége —, a törvény kötelessége ezt elismerni és támogatni az igazságosság és a közjó érdekében. E támogatás hiánya valódi társadalmi károkat okoz. Először is, azok vallásszabadságát éri csorba, akik számára ez az ügy lelkiismereti kérdés. Másodszor, a szülők jogait tiporják, amikor az iskolai családi életre nevelő és szexuális oktatási programok keretén belül arra tanítják a gyermekeket, hogy a felvilágosult gondolkodás *„házasságként”* kezeli az olyan nemi kapcsolatokat, melyeket sok szülő alapjában véve házasságellenesnek, illetve erkölcstelennek vél. Harmadszor, a polgári társadalmi közjó sérül azzal, amikor maga a törvény — melynek kritikus pedagógiai rendeltetése van — a házasság alapvető értelmezésének kikezdésére alkalmas eszközzé válik, jóllehet a törvény érzékenyen érinti a házasság kultuszának virágzását minden társadalomban. Sajnos manapság messze vagyunk a virágzó házasságkultusztól. Ha azonban az a vágyunk, hogy elkezdjük a törvények és az erkölcs megújítását célzó létfontosságú folyamatot azért, hogy újraépítsük azok kultúráját, a legkevésbé sem engedhetjük meg magunknak, hogy a házasságot újraértelmezzük oly módon, hogy a törvényekbe a házasság hamis definícióját foglaljuk bele.

Ezért tehát szeretettől (és nem gyűlölettől) indítva és a közjóért érzett körültekintő aggodalomtól (nem pedig előítélettől) vezérelve elköteleztük magunkat, hogy fáradhatatlanul munkálkodunk azon, hogy a házasság — egy férfi és egy nő életszövetségeként való — jogi meghatározását megőrizzük és a házasság kultúráját visszaállítsuk. Hogy is tehetnénk mást mi, keresztyének? A ***Szentírás*** arra tanít bennünket, hogy a házasság a központi része annak a szövetségnek, amelyet a teremtésben Isten az emberrel kötött. Való igaz, hogy a férj és feleség szövetsége Krisztus és az Egyház kapcsolatát tükrözi. Ahogyan tehát Krisztus szeretetből odaadta életét az Egyházért, mint teljesen elégő áldozat, mi is szeretetben ajánlunk fel minden szükséges áldozatot a házasság felbecsülhetetlen értékének megőrzése érdekében.

Vallásszabadság

„Uramnak, az Úrnak lelke nyugszik rajtam, mert felkent engem az Úr. Elküldött, hogy örömhírt vigyek az alázatosaknak, bekötözzem a megtört szíveket, szabadulást hirdessek a foglyoknak, és szabadon bocsátást a megkötözötteknek.” (Ézs 61,1.)

„Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!” (Mt 22,21.)

A vallásszabadságért évszázadokon át folytatott küzdelem hosszú és fáradságos volt, nem pedig valami újszerű jelenség vagy jelenkori fejlemény. A vallásszabadság magában az isteni természetben gyökerezik, amely legteljesebben Krisztus életében és működésében mutatkozott meg. Az őskeresztyének Krisztus követése iránti teljes elköteleződésből úgy cselekedtek, hogy az összhangban volt a megtestesülés lelkületével: *„Talán félelem vagy rettenet keltésére, zsarnokságra küldte volna Isten Krisztust, mint egyesek gondolnák? Egyáltalán nem; hanem szeretettel és szelídséggel (…); Istenben ugyanis nincs erőszak” (Levél Diognétoszhoz, 7,3–4.)*. Így a vallásszabadsághoz való jog Krisztus példáján, illetve magán az Isten képmására teremtett emberi személy méltóságán alapul, azon a méltóságon, amely országalapító eleink szerint minden emberhez elválaszthatatlanul hozzátartozik, és mindenki által felismerhető a tiszta értelem gyakorlásával.

A keresztyének azt vallják, hogy Isten az egyedüli Úr a lelkiismeret felett. A vallási kényszertől való mentesség a szabad lelkiismeret alapköve. Senkit sem szabad arra kényszeríteni, hogy akarata ellenére egy adott vallást gyakoroljon, ahogy a vallásukat gyakorlóknak sem szabad megtiltani, hogy lelkiismeretük parancsát követve Istent imádják, illetve hogy mély vallásos meggyőződésüket szabadon és nyilvánosan kifejezzék. Ez éppúgy igaz az egyes emberekre, mint a vallási közösségekre.

Ironikus, hogy akik jelenleg a meg nem született gyermekek, az idősek és a sérültek elpusztításának jogáért kardoskodnak, illetve azért küzdenek, hogy szabadon lehessen erkölcstelen szexuális tevékenységet folytatni, ráadásul még azt a jogot is el akarják érni, hogy az ilyen típusú kapcsolatokat jogilag elismerjék és szentesítsék; gyakran éllovasai annak a csapatnak, mely mások szabadságát lábbal tiporja, amikor azok kifejezésre juttatják vallásos és erkölcsi meggyőződésüket az élet szentsége és a házasságnak mint a férj és feleség életszövetségének méltósága mellett.

Mindez például azokban az erőfeszítésekben is megmutatkozik, melyek a lelkiismereti szabadságra vonatkozó törvényi rendelkezések gyengítésére vagy visszavonására irányulnak, melynek eredményeképpen az életet védelmező intézményeket (köztük egyházi kórházakat és klinikákat), életvédő orvosokat, sebészeket, ápolókat és más egészségügyi szakembereket arra kényszerítenek, hogy pácienseiket abortuszra küldjék, illetve egyes esetekben részt is vegyenek abortusz végrehajtásában. Megmutatkozik továbbá azon diszkriminációellenes törvényekben, melyek vallásos intézményeket, üzleti vállalkozásokat és különböző szolgáltatókat együttműködésre kötelezneknek annak ellenére, hogy a beavatkozásokat súlyosan erkölcstelennek tartják, ellenkező esetben becsukhatják az ajtót. A *Massachusetts Állam* által meghozott *„azonos neműek házasságáról”* szóló törvény következtében például a *Katolikus Karitász* nagy vonakodással úgy döntött, inkább véget vet évszázados munkájának, hogy az árva gyermekeket jobb otthonhoz segítse, mintsem hogy eleget tegyen annak a jogi rendelkezésnek, hogy a katolikus erkölcsi tanítást megsértve azonos nemű háztartásokba helyezzen gyermekeket. *New Jersey*-ben pedig a házasságszerű együttélési gyakorlat legalizálásával egy metodista intézményt megfosztottak adómentes státusától, amikor lelkiismereti okokra hivatkozva megtagadta, hogy egyik épülete homoszexuális egybekelést megáldó szertartásnak otthont adjon. *Kanadá*ban és több európai országban egyházi személyeket üldöztek azért, mert szentírási elveket hangoztattak a homoszexuális viselkedési formák ellenében. Újabb gyűlöletbűncselekmény-ellenes törvények ugyanennek a gyakorlatnak adnak alapot az *Egyesült Államok*ban is.

Az elmúlt évtizedekben az esetjog számos példája követte a vallásos értékek iránti tisztelet csökkenését a médiában, a tudományos körökben és a politikai vezetésben, amely a vallás szabad gyakorlásának megkurtítását eredményezte. Mindezt vészjósló folyamatnak tartjuk, mert nemcsak a vallástól függetlenül mindenki számára garantált egyéni szabadságot veszélyezteti, de a közjót és a szabadság eszményét is, melyen a demokratikus rendszer nyugszik. A lelkiismereti szabadság korlátozása, illetve annak megakadályozása, miszerint egy egyházi munkáltató saját lelkiismerete és erkölcsi meggyőződése alapján vegyen fel alkalmazottakat, aláássa a társadalom alapszerkezetének életképességét, mely az államhatalom túlkapásait hivatott kordában tartani. Ez puha diktatúrához vezet, melyre TOCQUEVILLE [ALEXIS DE TOCQUEVILLE, ***Az amerikai demokrácia***] oly prófétai módon figyelmeztetett. A polgári társadalom szétesése pedig az önkényuralom kezdete.

Keresztyénként komolyan vesszük a bibliai figyelmeztetést, hogy tiszteljük a hatalmon levőket és engedelmeskedjünk nekik. Támogatjuk a törvényeket és a törvényes rendet. Elismerjük, hogy a törvény ereje akkor is kötelez minket, ha nem értünk vele egyet, kivéve, ha a törvény súlyosan igazságtalan vagy más módon erkölcstelen. A szentírási értelemben vett törvény célja az, hogy megőrizze a rendet és az igazságosságot, illetve a közjót szolgálja; azonban az igazságtalan törvények — különösen azok, melyek hamis módon igazságtalanságra ösztönzik az embereket — nem szolgálják, hanem aláássák a közjót.

A keresztyének már az ősegyház idejében is visszautasítottak minden kompromisszumot az evangélium üzenetét tekintve. Az *Apostolok Cselekedetei*nek negyedik fejezetében olvassuk, hogy Péter és János apostoloknak megtiltották az ige hirdetését. Válaszuk azonban a következő volt: *„Ítéljétek meg magatok, helyes volna-e Isten előtt, hogy inkább rátok hallgassunk, mint az Istenre? Mi nem hallgathatunk arról, amit láttunk és hallottunk.” (ApCsel 4,19–20.)* Az évszázadok során azt tanította a keresztyénség, hogy a polgári engedetlenség nemcsak elfogadható, de bizonyos esetekben elengedhetetlen. A hit által irányított lelkiismeret jogait és kötelességeit legékesebben védelmező dokumentumot az ifjabb MARTIN LUTHER KING adta közre a ***Birminghami börtönlevél*** formájában. Kifejezetten keresztyén szemszögből fogalmazva és tekintélyes keresztyén szerzőket, például SZENT ÁGOSTONt és AQUINÓI SZENT TAMÁST idézve KING megerősítette, hogy az igazságos törvények felemelik és megnemesítik az embert, mert az erkölcsi törvényben gyökereznek, melyek végső forrása maga Isten. Az igazságtalan törvények azonban lealacsonyítják az embert. Nem gyakorolhatnak hatalmat a bűntudattól megfosztott emberi akaraton, de arra sem

lehet erejük, hogy a lelkiismeret által kötelezzenek minket. KING eltökéltsége, amikor inkább a börtönt választotta, mintsem hogy igazságtalan törvénynek vesse alá magát, valóban példaértékű és felemelő volt.

Az igazság és a közjó tisztelete arra késztet bennünket, hogy ne engedelmeskedjünk semmilyen rendeletnek, amely hamis módon arra kényszeríti intézményeinket, hogy részt vegyenek gyermekek elhajtásában, magzatpusztító tudományos kutatásban, segédlettel történő öngyilkosságban és eutanáziában, illetve bármely más életellenes cselekedetben. Nem hajlunk meg továbbá olyan rendelkezések előtt sem, melyek erkölcstelen szexuális kapcsolatok megáldására kényszerítenek, ezeket házasságnak vagy azzal egyenrangú kapcsolatnak minősítve, illetve arra, hogy az erkölcs, az erkölcstelenség, a házasság és a család általunk ismert igazságának hirdetésétől tartózkodjunk. Teljes mértékben és zúgolódás nélkül megadjuk a császárnak, ami a császáré, azonban semmiféle körülmények között nem adjuk meg a császárnak azt, ami Istené.

Nem lehetünk egyszerre a földi városnak és az Isten városának polgárai

ARTHUR SERRATELLI püspök a *Manhattani Nyilatkozatról*

Több mint 125 amerikai keresztény vezető írta alá a *Manhattani Nyilatkozat*ot, amely állást foglal az emberi élet szentsége, az egy férfi és egy nő életszövetségeként definiált házasság, valamint a lelkiismereti és vallásszabadság mellett, és ezek érdekében bizonyos körülmények között a polgári engedetlenséget is megengedhetőnek nyilvánítja..

SZENT ÁGOSTON ***De civitate Dei*** című monumentális történelemfilozófiai művében két városról beszél: a pénz, a hatalom és az élvezetek alapján álló földi városról és az Isten dicsőségének szentelt mennyei városról. Mindkettő ragaszkodást követel polgáraitól, ám az ember nem tartozhat egyszerre mindkettőhöz. Valamennyien e világ polgárainak születünk; vízből és Szentlélekből történő újjászületésünk azonban Isten városának polgáraivá avat. Újra meg újra döntenünk kell az ember és az Isten városa között. Sokan egyre nehezebben vállalják kereszténységüket a világban; egyesek skizofrén módon magánéletükben olyan igazságot vallanak, amire tetteik nyilvánosan rácáfolnak — fejti ki ARTHUR SERRATELLI *New Jersey*-i püspök a ***Manhattani Nyilatkozat*** kapcsán.

A főpásztor nehezményezi, hogy a törvényhozók olykor nyíltan figyelmen kívül hagyják a többség véleményét. Egy friss *Gallup*-felmérés szerint ma az amerikaiak 51%-a ellenzi és csupán 42%-a támogatja a művi terhességmegszakítást; a kormány mégis az abortuszpárti ideológia pártján áll. A vezetők élet- és keresztényellenes intézkedései állandó lelkiismereti konfliktusba kényszerítik a keresztényeket, és aláássák az egész nyugati civilizáció alapját jelentő keresztény értékrendet. Amikor pedig a törvényhozók az adófizetők pénzéből támogatják a szabad abortuszt, az azonos neműek *„házasságát”* és a magzati őssejtkutatást, akkor végképp szétválasztják a földi városhoz, illetve az Isten városához tartozást — idézi SERRATELLI püspököt a *CNA*.

Ezért történelmi jelentőségű a november 20-án kiadott ***Manhattani Nyilatkozat***, amelyben baptista, anglikán, ortodox, katolikus, presbiteriánus, metodista és pünkösdista egyházi vezetők egységesen állnak ki az élet szentsége, az egy férfi és egy nő életszövetségeként definiált házasság, valamint a lelkiismereti és vallásszabadság mellett. *„Vonakodás nélkül mindenben megadjuk a császárnak, ami a császáré. De semmiféle körülmények között nem adjuk a császárnak azt, ami az Istené”* — vallják az aláírók, köztük JUSTIN RIGALI bíboros, philadelphiai érsek; ADAM MAIDA bíboros, detroiti emeritus érsek; CHARLES J. CHAPUT denveri érsek; TIMOTHY DOLAN *New York*-i érsek; DONALD W. WUERL washingtoni érsek; JOHN J. MYERS newarki érsek; JOHN NIENSTEDT, *Saint Paul* és *Minneapolis* érseke; JOSEPH F. NAUMANN, *Kansas City* érseke; JOSEPH E. KURTZ louisville-i érsek; THOMAS J. OLMSTED phoenixi püspök; MICHAEL J. SHERIDAN, Colorado Springs püspöke; SALVATORE JOSEPH CORDILEONE oaklandi püspök; RICHARD J. MALONE portlandi püspök; DAVID A. ZUBIK pittsburghi püspök, valamint JONAH PAFFHAUSEN metropolita, az *Amerikai Ortodox Egyház* prímása; ROBERT WM. DUNCAN, az *Észak-Amerikai Anglikán Egyház* prímása; PETER J. AKINOLA, a *Nigériai Anglikán Egyház* prímása; továbbá ROBERT GEORGE, CHUCK COLSON, JAMES DOBSON, WILLIAM DONOHUE és más jeles személyiségek.

Magyar Kurír

Bírósági döntés a keresztény fényképész ellen, aki nem fotózott a homoszexuális „esküvőn”

A Huguenin házaspár fényképészeti vállalkozása nem vállalta egy homoszexuális pár egybekelési szertartásának fotózását, mivel keresztény meggyőződésükkel összeegyeztethetetlennek tartották az eseményt. A homoszexuális pár panaszt tett a cég ellen.

Az *Új-Mexikó* állambeli *Albuquerque* városában 2006-ban egy Vanessa Willock nevű nő felkérte Hugueninék fényképész cégét, hogy örökítse meg leszbikus társnőjével történő egybekelésének szertartását. Elaine Hugenin nem vállalta a meggyőződésével ellenkező munkát, mire Willock szexuális orientáció miatti diszkrimináció vádjával panaszt tett az *Új-Mexikói Emberi Jogi Bizottság*nál. A bizottság 2008 áprilisában egynapos tárgyalás után úgy határozott, hogy a cég állami törvénybe ütköző diszkriminációt követett el, és 6600 dollár ügyvédi díj kifizetésére kötelezte a tulajdonos házaspárt.

Jordan Lorence, a fényképész házaspár jogi képviselője szerint elfogadhatatlan, hogy a keresztényeket jogi támadások érjék meggyőződésük miatt. *„Az alkotmány tiltja, hogy az állam olyan üzenet közvetítésére kötelezzen művészeket, amellyel nem értenek egyet, tehát lelkiismeretükkel ellenkező. Csak nem kényszerítene az állam egy állatvédő videóst, hogy vadászatot és állatpreparálást reklámozó videókat készítsen? A kisvállalkozók a piacra lépve sem adják fel alkotmányos jogaikat; a kormány nem hozhatja olyan helyzetbe a polgárokat, hogy a meggyőződésük és a megélhetésük között kelljen választaniuk”* — fogalmazott Lorence. Az ügyvéd az *Új-Mexikói Fellebbviteli Bíróság*nál kívánja megfellebbezni a döntést, amely, mint mondta, *„megdöbbentően figyelmen kívül hagyta”* a cég jogait — írja a *CNA*.

Magyar Kurír

Most kell megállni

Ígéretünkhöz híven álljon itt lezárásként Magyarországi Evangélikus Egyházunk két lelkészének nyilatkozata, amelyet internetes levelezőlistákon közreadva az idő haladtával egyre többen írtak alá egyetértőleg egyházunk tagjai közül — lelkészek és gyülekezeti tagok egyaránt —, és várhatóan számuk az idő során tovább növekedik:

Evangélikusok vagyunk. A május 16-i *Evangélikus Élet* egy cikke (***Homoszexualitás és egyház***) mégis egy jelentős kérdésben támogat bibliaellenes álláspontot. Megengedően nyilatkozik egy vezető személyiség a nyíltan homoszexuális személyek fölvételéről az *Evangélikus Hittudományi Egyetem*re.

Felhívjuk egyházunk közvéleményének a figyelmét egy nagy veszélyre: a homoszexualitás egyre gyakoribb emlegetése mind nagyobbá tágítja a teret annak hivatalos elfogadásához. A külső sáncok elvesztése után a belső védfalak következnek, ezért most kell megállni és nemet mondani.

A kérdés ilyen módon való megközelítése beláthatatlan következményekkel járhat egyházunkra nézve.

Nem fogadjuk el a homoszexualitást Isten rendjével egyező, természetes életformának, noha az ilyen beállítottságú embereket megértjük, szeretjük és készek vagyunk segíteni nekik a gyógyulás útján.

Széll Bulcsú és
Szeverényi János

Film—Tár

E rovatunkban filmajánlókat közlünk. Nem kizárólag keresztyén vagy keresztyén témájú filmekkel foglalkozunk, de természetesen olyanokkal, amelyeknek keresztyén szemmel is van mondanivalója. A rovat lehetősége azért vetődött fel, mert időnként — a szerkesztő kérésére — egyházunk *Ifjúsági óra* című lapjának küldtem filmajánlókat. Annak érdekében, hogy gyülekezetünket is elérjük ezen írásokkal, e helyütt is közlünk időnként egy-egy kedvcsinálót. A mostani ajánló filmjét 2010. április 25-én néztük meg gyülekezeti filmvetítéseink során. A téma nagyon izgalmas. Ha egy mondatba kellene összefoglalni, talán így lehetne: Mi a különbség a valódi hit, a valódi igehirdetés, a Lélek valódi munkája, a valódi csoda — és a csalás között?

The Show Must Go On

'Páratlan' filmajánló

Világunkban igen sok ámító és csaló található. Van, amelyikről már kezdettől süt, hogy kókler, van, amelyikről csak hosszabb idő után derül ki. A néző jelen esetben még semmit nem sejt, amikor meglátja a *'Miracles and Wonders'* (kb. természetfeletti jelenségek és csodák) feliratú buszt, amely a kis konvoj felvezetője. Ez a homály azonban igen hamar eloszlik, amikor a következő percben a rendőrautó ered nyomukba és állítja meg a négy járművet. A főnök (Steve Martin) lezser trikóban előrejön a buszban, és megkérdezi a sofőrt, mi történt. Mire ő: *„Priuszom van Atlantában, emlékszel, ittas vezetésért."* Így hát a helyzet mentésére gyors szerepcsere következik.

A társaság tagjai fogadást is kötnek, hogy nem fogja megúszni — hiszen legalább 80-nal ment (természetesen mérföld per óra). A jelenet egyúttal be is mutatja a csodatévő eszközök arzenálját, a transzmuttert, a számítógépet, a kiváló megfigyelőképesség és a pszichológiai ismeretek mesterfokú felhasználását. A megvesztegethetetlen rendőr elámul, hogy élete legfájóbb pontjára miképp tapint rá ez a megbilincselt ember pár pillanat alatt. Végül zokogva sírja el baját, és a büntetés helyett hálálkodás következik.

Ez után a csalás után már természetesen más véleménnyel vagyunk a busz reklámfeliratáról, és

így a Szentlélekről prédikáló, karizmatikus showmanről és csapatáról is. (A film címe magyarul ***Páratlan prédikátor***, angolul ***Leap of Faith*** — a hit ugrása.) A mű kegyetlenül karikírozza ki ill. leplezi le a karizmatikus prédikátorokat.

A csapat a hétvégét kénytelen eltölteni a következő kisvárosban, Rustwaterben (ejtsd: rastvóter), mivel egyik kamionjuk meghibásodik, és alkatrész csak kedden várható. Így hát előttünk áll a film helyszíne — a csapat előtt pedig a hétvége, amit jól ki kell használni, hogy elámítsák a lakosságot istentiszteletükkel, Szentlélek csodáival.

A színtér kiválasztása után következhet a jó dramaturgia számára elengedhetetlen alapkonfliktus. Ezt egyrészt egy pincérnő személyesíti meg, akinek már kezdettől fogva, ahogyan belép a társaság az étterembe, rossz előérzete van. Őt nem

lehet olyan olcsó trükkökkel elszédíteni, mint amikkel meghatották a rendőrt! Nem csoda hát, hogy amikor e páratlan csaló-prédikátor nekiszegezi, hisz-e a csodákban, csak annyit válaszol, hogy a nagyanyja hitt. Neki nem kell több átejtés, hiába is környékezi meg JONAS NIGHTINGALE, a *'csalogány'*, vagy inkább csaló-gány… Hasonlóan szkeptikus ellenfél a helyi seriff (LIAM NEESON), aki tökéletesen átlát a szitán kezdettől fogva — a rendezvény engedélyét is csak azért adja ki, mert nincs joga akadályozni a szabad vallásgyakorlást.

Szimbolikusnak is tekinthetjük a jelenetek sorrendjében kibontakozó eseményeket. Az első tulajdonképpen egy jótett volt a rendőrrel. A második a hit és hitetlenség összecsapása, pontosabban annak első fázisa. A következő jelenet arról szól, mire is megy ki a játék — megpumpolni e kisváros lakosságát, amely munkanélküliséggel, aszállyal, szegénységgel küszködik. És bár a csapat számára természetesen a mammon a lényeg, e rendezői sorrendben mégis csupán harmadik helyre kerül. A film szempontjából ugyanis ez inkább mellékes, mint fontos momentum. Az első esti *'szeánsz'* mindenesetre tökéletesen sikerült, a profi módon alkalmazott tömegpszichózis és a technika segítsége meghozta gyümölcsét, sikerült elámítani a népet.

A seriff azonban nem tágít. Meglátja a bevételt is, megkéri a csalót, hogy ne zsebelje ki ezt az amúgy is lerongyolódott népet, hanem álljon odébb. Emellett igyekszik megmenteni a show-prédikátor *'angyalát'* is (DEBRA WINGER), mondván, hogy értékesebb annál, mintsem hagyja egy szélhámosnak falazni.

Hamarosan kiderül a pincérnő háttere is. Egy részeg kamionos által okozott autóbalesetben elvesztette a szüleit, az öccse pedig mankóval jár. Műtötték, kezelték akupunktúrával is, de nem használt. Jártak egy prédikátornál is, aki eljátszadozott vele, aztán minden maradt a régiben. Saját kudarcát azzal takarta, hogy a fiú a hibás, mert nem elég erős a hite. Csakhogy a fiú mást sem tesz, mint hisz — ezért semmi szükség egy újabb gátlástalan szélhámosra.

Ettől kezdve a szerepek a külső mázhoz képest kicsit felcserélődnek. A prédikátor a hitetlenség, a fiú a hit oldalán áll — legalábbis abban az értelemben, hogy most már ismerve az előzményeket és emiatt a tétet, a csaló tart attól, hogy a fiút *'meggyógyítsa'*, ill. próbálkozzon vele. A csodatévő, aki esténként a *'műsorban'* bénákat kelt fel tolószékből, azt ajánlja a fiúnak, hogy nem Isten okozta a balesetét, ezért tegyen meg mindent, amit emberileg meg tehet, mert odafönt nem fogja senki elintézni helyette. Ellenben a fiú hiszi, hogy ami történik, annak oka van — e mondatánál azonban a prédikátor inkább folytatja a beszélgetés miatt megszakított reggeli edzését és továbbfut.

A második estére is tartogat meglepetést e páratlan prédikátor. A meglepetést azonban sokkal inkább a seriff okozza! Az est legfeldobottabb pillanatában beállít és *'vallomást tesz'* — elmondja a prédikátor előéletét, így leleplezi csalását, bűnöző voltát. Egy szempillantás alatt minden összeomlik és NIGHTINGALE félre kell vonuljon. Érthető módon sokan távoznak. Mások azonban azt kiáltják: szent ember, jöjjön vissza! Miképp lehet e csávából kikecmeregni? Hát azzal, hogy bevallja: amit a seriff mondott, mind igaz! Nemhiába páratlan ez a prédikátor, mert a rábizonyított bűnöket arra használja fel, hogy erényt kovácsolva általuk, ebből faragjon egy megtéréstörténetet. Végül hát ebből az összecsapásból is győztesen kerül ki.

Ezután azonban mégis kicsúsznak az események a kezei közül! Reggelre ébredve temérdek fotós és riporter lepi el a templom-sátrat, mert

csoda történt, az Úr jelet küldött, a feszület Krisztus szeme megnyílt és könnyezik! (A néző persze tudja, hogy a prédikátor kis kémiai ügyeskedése eredményeképp állt elő a *'csoda'*…) Ezrek vonulnak hát a kisvárosba.

Este eljön a fiú is a mankójával. Felszól a színpadra: *„Tiszteletes úr! És velem mi lesz?"* Csodálkozhat bárki azon, hogy ekkor a tiszteletes kénytelen bejelenteni, hogy már érzi, hogy kimerülőben van a gyógyító ereje, és inkább hálaadásra, táncra hívja közönségét?!? Ám a tömeg nem elégszik meg ennyivel, azt kiabálja: *„Gyógyítsd meg! Gyógyítsd meg!"* Mivel tudjuk, hogy csalóval állunk szemben, egyetértünk a prédikátor *'angyalával'*: *„Azt hiszem, ebből baj lesz…"* A film kezdetére való tekintettel úgyis tudjuk a film végét. Természetes hát, hogy a showman bebiztosítja magát, hogy az Úr nem adja meg a gyógyulás kegyelmét, ha csak egy is van a sátorban, aki kételkedik. Könnyű rámutatni a seriffre, mint aki nyilvánvalóan nem hisz. Könnyű mondani, hogy neki is hinnie kell. Csak kudarc következhet most már a nagy hitetőre…

Ezért lesz meglepetés, hogy miután a fiú odamegy a feszülethez, megragadja Krisztus lábait — a kezdeti bukdácsolások után végül mankó nélkül távozik a szobortól! A prédikátor természetesen hitetlenkedve áll, majd döbbenete sokkjából felocsúdva immár felkiálthat: *„Hallelúja! Megtörtént a csoda!"*

Az előadásról azonban feldúltan és ingerülten távozik, félrelökve a kíváncsiskodókat — mert megsérült, olyan nagy volt a tömeg. A nagy csodatevő ugyanis nem hisz a csodákban, így most az *advocatus diaboli* szerepében a pincérnőt és öccsét vádolja csalással. Bár egy élet csalásrendszere omlott össze ezen az estén, és ezért a showman az éjszaka leple alatt otthagyva társulatát és a sátor köré gyűlt sokaságot, egy kamiont lestoppolva elmegy — az eső pedig megjön —, a shownak mégis mennie kell tovább, hisz a tömeg ezt várja. Legfeljebb a prédikátor nélkül. És angyala nélkül, akit a seriffnek végül sikerül *'megmentenie'*, és lehorgonyoz nála…

A film kapcsán talán sokakban az vetődik fel, hogy e *'leleplezés'* alapján, amit a mozivásznon látunk, valóban a pincérnő fenntartásaival és hitetlenségével forduljunk a karizmatikusok felé, a csodák felé, és átverésnek, tévelygésnek tekintsük. Némelyeket talán egyenesen oda vezethet e film és gondolatmenet, hogy magát a prédikációt, Jézust, a megváltást is ugyanilyen csalásnak tartsák, és elforduljanak miatta Istentől, a keresztyénségtől. Hiszen e prédikátor sok tekintetben éppen úgy beszél, ahogyan egy hívő lelkésztől várja az ember — azzal a különbséggel, hogy itt nagyon jól tudjuk, hogy csak színészkedik, ám egy szavát sem hiszi; minden, de minden, amit csinál és mond, csupán trükk!

Jusson azért eszünkbe, hogy a hiteltelen prédikátorról mit is mondott az apostol: akár színből, akár szívből prédikálja valaki Krisztust *(Fil 1,18.)*, nem az ember, hanem Isten adja meg igéjének erejét és hitelét! Így lehetett még a vért kívánó főpap is prófétává, amikor megjövendölte, hogy Jézus váltságként kell meghaljon a kereszten *(Jn 11,49-51.)* Ne azt nézzük hát, ki szól, hanem azt, mit szól! (Érdekes módon hasonlót fogalmaz meg maga a prédikátor is, amikor sakkozás közben a fiú elmondja, hogy a nővére szerint ő egy csaló: *„Lehet, hogy az vagyok, de lehet, hogy nem. Ha egyszer ez a dolgom, akkor teljesen mindegy."*)

Végső tanulságként meg kell állapítanunk, hogy Szentlélek munkálkodik, de nem biztos, hogy ott, ahol nevét szajkózzák… Nem a mi kezünkben van az Úr ereje, nem tudjuk előidézni csodáját — de akármilyen kiváló csalók legyünk is, megakadályozni sem tudjuk!

Kép—Tár

Utolsó rovatunk célja, hogy a beszámolók, cikkek alkalmával elő nem került képek segítségével további betekintést nyújtson gyülekezeteink életébe, az elmúlt időszak eseményeibe.

Baptistákkal közös reformációi istentisztelet

Baptistákkal közös reformációi istentisztelet

Ádventi gyertyagyújtások:

Ádventi szeretetvendégség — a *Filadelfia Evangélikus Egyházközség* bemutatkozása

Böjti est: Labossa Péter

Böjti est: Chikán Katalin

Szentesti gyermekműsor

Karácsonyi színdarabok:

Ökumenikus imahét — Felsőpetény

Kezdés: Grúber Géza és Sellyei Imre (igeolvasás)

Kezdés: Grúber Géza (igehirdetés)

Hétközi alkalom: baptista énekkar

Hétközi alkalom: Sellyei Imre, Grúber Géza és Eszlényi Ákos (igehirdetés)

Nőtincsi alkalom: Grúber Géza, Eszlényi Ákos és Sellyei Imre (igehirdetés)

Nőtincsi alkalom: Grúber Géza

Ökumenikus imahét — Felsőpetény

Zárás: római katolikus kórus

Zárás: Grúber Géza, Sellyei Imre és Eszlényi Ákos

Ökumenikus imahét — Ipolyvece

Kezdés: az énekkar vezetői és Cserey András

Kezdés: Cserey András (igehirdetés) és az énekkar

Zárás: Cserey András és ministránsa

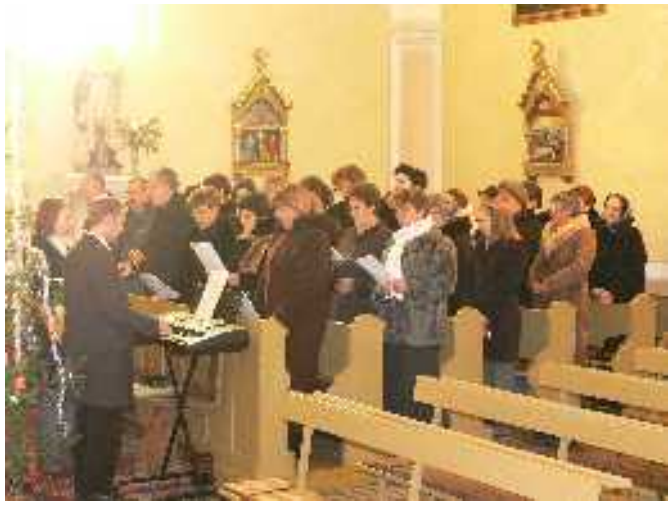

Zárás: énekkar

Piszár Gréta keresztelője

Piszár Gréta keresztelője

Fodor Viktor böjti vendégszolgálata

Eszlényi Ákos böjti vendégszolgálata

BÁTOVSZKY GÁBOR böjti vendégszolgálata

SZLAUKÓ ORSOLYA szupplikációja

Lent: Böjti szeretetvendégség Balog Istvánnal

Egyházmegyei hittanverseny Ősagárdon:

Alsós csapat

Felsős 1-es csapat

Felsős 2-es csapat

Eredményhirdetésre készülődve

Passióolvasás Virágvasárnap és Nagypénteken:

Húsvéti műsor:

Anyák napi gyermekműsor Felsőpetényben:

Laczkovszki Nikoletta és Haffner Attila esküvője Felsőpetényben (2010. május 15.):

Konfirmáció Felsőpetényben — Németh Ádám, Németh Dávid, Kiss Márton, Turányi Dóra (2010. május 30.):

SZABÓ DANIELLA keresztelője

Gyülekezeti kirándulás Pesthidegkútra (2010. június 26.):

Megérkezés a pesthidegkúti templomhoz

FODOR VIKTOR lelkész

Kezdő áhítat

A pesthidegkúti gyülekezet bemutatása (BÉKÉS TAMÁS)

A templom mögötti udvar

A *Sarepta* szeretetotthonban

A remetekertvárosi Szentlélek plébániatemplom

A templom oltárképe: Pünkösd

A Gercsei román kori templom
(D. Kiss Ildikó ír népdalokat énekel)

A Gercsei román kori templom

A máriaremetei Szent Korona Domb

Dr. KORÉNYI ZOLTÁN előadása
a Szent Korona Dombról

A máriaremetei katolikus templom kívülről

A máriaremetei katolikus templom belülről

A pesthidegkútiak gyülekezeti háza és parókiája
(a pesthidegkútiak vendégfogadása)

Ebéd utáni előadás Pesthidegkút történetéről

Délutáni séta — gyermekvasút

Délutáni séta — fogaskerekű

II. Felsőpetényi Ökumenikus Nap (2010. július 17.):

Nyitóáhítat kezdőéneke

Sellyei Imre nyitóáhítata

Acsay Ákos és Eszlényi Ákos (énekvezetés),
Kontreczki Csaba (váci rk. egyházmegyei TV),
Grúber Géza (háttal)

A *Szent Maximilián Kiadó* bemutatkozása

RÁCZ LAJOS baptista lelkipásztor (Bicske) előadása a gyülekezetépülésről

VIDÁK KÁLMÁN (Pampi) bizonyságtétele és gitáros éneke

VARGA LAJOS váci segédpüspök

Számháború a Répáson

GRÚBER GÉZA bevezetője az orgonakoncerthez

ACSAY ÁKOS orgonakoncertje

Záró istentisztelet

Eszlényi Ákos igehirdetése a záró istentiszteleten (háttérben Grúber Géza és Sellyei Imre)

A Fóti Kántorképző nyári tanfolyamának vendégszolgálata Felsőpetényben (2010. július 25.):

Gyermektábor Felsőpetényben (2010. augusztus 2-6.):

Kőrösi Mendel keresztelője (2010. szeptember 12.)

Natalia Golubeva és Benyusovics Ervin esküvője (2010. október 9.)

Karaus Adrienn és Szabó Attila esküvője (2010. október 16.)

Az építkezés előrehaladásának főbb fázisai:

Keresztút—Levél

A Felsőpetényi és Ipolyvecei Evangélikus Gyülekezetek Hírlevele

Csak belső használatra!

Következő számunk várhatóan **2011 őszén** jelenik meg.